

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ринок електричної енергії

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) адміністратор комерційного обліку електричної енергії (далі - адміністратор комерційного обліку) - юридична особа, яка забезпечує організацію та адміністрування комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, а також виконує функції центральної агрегації даних комерційного обліку;

2) адміністратор розрахунків - юридична особа, яка забезпечує організацію проведення розрахунків на балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг;

3) алгоритм розподілу коштів - порядок розподілу уповноваженими банками коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання без платіжних доручень, що встановлюється Регулятором відповідно до цього Закону;

4) баланс між попитом та пропозицією - задоволення прогнозованого попиту споживачів на електричну енергію без необхідності вжиття заходів для зменшення обсягу споживання;

5) балансуєча група - об'єднання учасників ринку, що створюється на підставі договору про створення балансуєчої групи, у межах якого визначений договором учасник ринку, який входить до такого об'єднання, несе відповідальність за баланс електричної енергії всіх інших учасників ринку, що входять до такого об'єднання;

6) балансуєча група виробників за "зеленим" тарифом - балансуєча група, в якій стороною, відповідальною за баланс, є гарантований покупець;

7) балансуєчий ринок електричної енергії (далі - балансуєчий ринок) - ринок, організований оператором системи передачі електричної енергії з метою забезпечення достатніх обсягів електричної потужності та енергії, необхідних для балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії, врегулювання системних обмежень

в об'єднаній енергетичній системі України, а також фінансового врегулювання небалансів електричної енергії;

8) безпека постачання електричної енергії - спроможність електроенергетичної галузі забезпечувати потреби споживачів в електричній енергії відповідно до вимог цього Закону;

9) вертикально інтегрований суб'єкт господарювання - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, фізична особа, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, що провадить діяльність з передачі та/або розподілу електричної енергії і щонайменше одну з функцій з виробництва або постачання електричної енергії, або група таких осіб, пов'язаних між собою безпосередньо чи опосередковано відносинами контролю, що провадять діяльність з передачі та/або розподілу електричної енергії і щонайменше одну з функцій з виробництва або постачання електричної енергії;

10) виробник електричної енергії (далі - виробник) - суб'єкт господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії;

11) виробництво електричної енергії - діяльність, пов'язана з перетворенням енергії з енергетичних ресурсів будь-якого походження в електричну енергію за допомогою технічних засобів;

12) відповідальність за баланс - зобов'язання учасників ринку повідомляти і виконувати погодинні графіки електричної енергії відповідно до обсягів купленої та проданої електричної енергії та нести фінансову відповідальність за врегулювання небалансів;

13) вільна пропускна спроможність міждержавного перетину (далі - вільна пропускна спроможність) - доступна пропускна спроможність міждержавного перетину за вирахуванням розподіленої на аукціонах величини пропускної спроможності та пропускної спроможності, на яку не поширюється дія вимог статей 38, 39 цього Закону. У розрахунку добової вільної пропускної спроможності враховується невикористана величина пропускної спроможності, розподіленої на попередніх аукціонах;

14) внутрішньодобовий ринок електричної енергії (далі - внутрішньодобовий ринок) - сегмент ринку електричної енергії, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно після завершення торгів на ринку "на добу наперед" та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії;

15) вразливі споживачі - побутові споживачі, визначені у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку, які мають право на передбачені законом підтримку для відшкодування витрат на оплату спожитої електричної енергії та/або захист від відключення у певні періоди;

16) гарантований покупець електричної енергії (далі - гарантований покупець) - суб'єкт господарювання, що відповідно до цього Закону зобов'язаний купувати електричну енергію у виробників, яким встановлено "зелений" тариф, та виконувати інші функції, визначені законодавством;

17) двосторонній договір - договір купівлі-продажу електричної енергії, укладений між двома учасниками ринку поза організованими сегментами ринку, крім договору постачання електричної енергії споживачу;

18) диспетчерське управління - оперативно-технологічне управління об'єднаною енергетичною системою України із забезпеченням надійного і безперебійного постачання електричної енергії споживачам з додержанням вимог енергетичної безпеки;

19) договір купівлі-продажу електричної енергії на внутрішньодобовому ринку - договір, укладений в електронній формі між оператором ринку та учасником внутрішньодобових торгів на купівлю-продаж електричної енергії за результатами внутрішньодобових торгів, відповідно до якого здійснюється одночасне прийняття учасниками внутрішньодобових торгів прав та зобов'язань з купівлі-продажу електричної енергії за результатами проведення відповідних внутрішньодобових торгів;

20) договір купівлі-продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" (далі - договір на ринку "на добу наперед") - договір, укладений в електронній формі між оператором ринку та учасником торгів "на добу наперед" на купівлю-продаж електричної енергії за результатами торгів "на добу наперед", відповідно до якого здійснюється одночасне прийняття учасником торгів "на добу наперед" і оператором ринку прав та зобов'язань з купівлі-продажу електричної енергії за результатами проведення відповідних торгів "на добу наперед";

21) дозволена потужність - максимальна величина потужності, дозволена до використання в будь-який час за кожним об'єктом споживача відповідно до умов договору, набута на підставі виконання договору про приєднання або у результаті набуття права власності чи користування на об'єкт (об'єкти);

22) допоміжні послуги - послуги, визначені цим Законом та правилами ринку, які оператор системи передачі закуповує у постачальників допоміжних послуг для забезпечення сталої і надійної роботи об'єднаної енергетичної системи України та якості електричної енергії відповідно до встановлених стандартів;

23) доступ до пропускної спроможності міждержавних перетинів - право на використання пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою експорту та/або імпорту електричної енергії, набуте відповідно до цього Закону;

24) доступ третіх сторін - право будь-якого користувача системи використовувати систему передачі електричної енергії та системи розподілу електричної енергії на заздалегідь і публічно оголошених умовах відповідно до принципів прозорості і недискримінаційності;

25) доступна пропускна спроможність міждержавного перетину (далі - доступна пропускна спроможність) - величина максимальної потужності електричної енергії, що може бути передана з енергетичної системи однієї держави до енергетичної системи іншої держави у відповідному напрямку, за умови гарантованого забезпечення безпеки і надійності функціонування ОЕС України;

26) електрична енергія - енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товаром, призначеним для купівлі-продажу;

27) електрична мережа - сукупність електроустановок для передачі та/або розподілу електричної енергії;

28) електроенергетика - галузь економіки України, що забезпечує споживачів електричною енергією;

29) електроенергетичне підприємство - суб'єкт господарювання, який здійснює одну з таких функцій: виробництво, передачу, розподіл, постачання електричної енергії споживачу або трейдерську діяльність;

30) електропостачальник - суб'єкт господарювання, який здійснює продаж електричної енергії за договором постачання електричної енергії споживачу;

31) електростанція - електроустановка або група електроустановок, призначених для виробництва електричної енергії або комбінованого виробництва електричної та теплової енергії;

32) електроустановка - комплекс взаємопов'язаних устаткування і споруд, що призначаються для виробництва або перетворення, передачі, розподілу чи споживання електричної енергії;

33) енергоефективність та управління попитом - всеохоплюючий або інтегрований підхід, спрямований на здійснення впливу на обсяг та графік споживання електричної енергії з метою зменшення споживання первинної енергії та максимальних (пікових) навантажень, при цьому перевага надається залученню інвестицій, спрямованих на підвищення енергоефективності та засоби регулювання навантаження, а не інвестиціям у збільшення генеруючих потужностей, якщо перші із зазначених заходів є більш ефективним та економічним варіантом, враховуючи позитивний вплив на навколишнє природне середовище в результаті скорочення споживання енергії та аспекти, пов'язані з безпекою постачання, і пов'язані з ними витрати на розподіл;

34) заборонена зона гідротехнічних споруд - територія, що прилягає до основної огорожі з внутрішнього боку території гідроелектротехнічної споруди, обладнана інженерно-технічними засобами та позначена попереджувальними знаками, а також ділянка водного об'єкта, б'єфу на відстані 500 метрів від греблі гідроелектростанції, позначена знаками, що попереджають про заборону доступу на цю територію сторонніх осіб, суден та плавучих об'єктів;

35) захищені споживачі - споживачі, до яких застосовується особливий режим відключення та/або обмеження електропостачання для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру;

36) заходи управління попитом - комплекс організаційних, технічних та інших заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування енергосистеми за рахунок керованої тимчасової (обмеженої у часі) зміни споживання електричної енергії на договірних засадах;

37) кліринг на ринку електричної енергії - процес виконання взаємних фінансових вимог та зобов'язань учасників ринку за договорами купівлі-продажу електричної енергії і послуг, що надаються на ринку електричної енергії, у тому числі шляхом неттінгу та за рахунок відповідних фінансових гарантій;

38) комерційний облік електричної енергії - сукупність процесів та процедур із забезпечення формування даних щодо обсягів виробленої, відпущеної, переданої, розподіленої, спожитої, імпортованої та експортованої електричної енергії у визначений проміжок часу з метою використання таких даних для здійснення розрахунків між учасниками ринку;

39) контрольована зона гідротехнічних споруд - позначена попереджувальними знаками територія бетонних та земельних гребель гідроелектротехнічних споруд і земельних ділянок, розташованих між водосховищами і дренажними каналами;

40) користувачі системи передачі/розподілу (далі - користувачі системи) - фізичні особи, у тому числі фізичні особи - підприємці, або юридичні особи, які відпускають або приймають електричну енергію до/з системи передачі/розподілу або використовують системи передачі/розподілу для передачі/розподілу електричної енергії;

41) лінійна частина приєднання - електрична мережа для потреб замовника при нестандартному приєднанні від найближчої точки в існуючих (діючих) електричних мережах (повітряна лінія, трансформаторна підстанція або розподільний пункт) оператора системи розподілу відповідного ступеня напруги до точки приєднання електроустановок замовника;

42) малий непобутовий споживач - суб'єкт малого підприємництва, електроустановки якого приєднані до системи розподілу електричної енергії номінальною напругою не більше 1 кВ, який купує електричну енергію для власного споживання;

43) міждержавна лінія електропередачі - лінія електропередачі, що перетинає кордон між Україною та іншою державою і з'єднує об'єднану енергетичну систему України з системою передачі суміжної держави;

44) міждержавний перетин - сукупність міждержавних ліній електропередачі та електричних установок, що використовуються для з'єднання об'єднаної енергетичної системи України з системою передачі суміжної держави;

45) надзвичайна ситуація в об'єднаній енергетичній системі України - ситуація, за якої виникає загроза порушення режиму роботи об'єднаної енергетичної системи України або її окремих частин, зокрема, внаслідок дефіциту електричної енергії та/або потужності, зниження частоти нижче гранично допустимих меж, порушення режиму допустимих перетоків і перевантаження мережевих елементів, зниження напруги в контрольних точках енергосистеми до аварійного рівня;

46) небаланс електричної енергії - розрахована відповідно до правил ринку для кожного розрахункового періоду різниця між фактичними обсягами відпуску або споживання, імпорту, експорту електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, та обсягами купленої і проданої електричної енергії, зареєстрованими відповідно до правил ринку;

47) непобутовий споживач - фізична особа - підприємець або юридична особа, яка купує електричну енергію, що не використовується нею для власного побутового споживання;

48) неявний аукціон - механізм міждержавної купівлі-продажу електричної енергії, що передбачає одночасні розподіл пропускної спроможності і купівлю-продаж електричної енергії та визначення відповідної сукупної ціни;

49) нова міждержавна лінія електропередачі - міждержавна лінія електропередачі, будівництво якої не завершено на день набрання чинності цим Законом;

50) нормативно-технічний документ - норми, правила, інструкції та стандарти, прийняті та зареєстровані в порядку, встановленому законодавством, щодо забезпечення належного технічного стану і експлуатації електричних установок та мереж;

51) об'єднана енергетична система України (далі - ОЕС України) - сукупність електростанцій, електричних мереж, інших об'єктів електроенергетики, що об'єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної енергії при централізованому управлінні цим режимом;

52) об'єкт електроенергетики - електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа;

53) обмеження пропускної спроможності міждержавного перетину (далі - обмеження) - ситуація, за якої міждержавний перетин не може прийняти усі фізичні потоки електроенергії, що є результатом експортно-імпортних операцій учасників ринку, через недостатність пропускної спроможності міждержавного перетину та/або системи передачі електроенергії;

54) оператор ринку - юридична особа, яка забезпечує функціонування ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку та організацію купівлі-продажу електричної енергії на цих ринках;

55) оператор системи передачі - юридична особа, відповідальна за експлуатацію, диспетчеризацію, забезпечення технічного обслуговування, розвиток системи передачі та міждержавних ліній електропередачі, а також за забезпечення довгострокової спроможності системи передачі щодо задоволення обґрунтованого попиту на передачу електричної енергії;

56) оператор системи розподілу - юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності;

57) операційна безпека мережі - спроможність електричних станцій, системи передачі та системи розподілу функціонувати в нормальному режимі або якнайшвидше повертатися до нормального режиму роботи, що характеризується гранично допустимими показниками температури, рівнів напруги, струмів короткого замикання, частоти і стійкості;

58) організований сегмент ринку електричної енергії - ринок "на добу наперед", внутрішньодобовий ринок та балансуєчий ринок;

59) особливо важливі об'єкти електроенергетики - об'єкти, що забезпечують стале функціонування ОЕС України, руйнація або пошкодження яких призведе до порушення електропостачання суб'єктів господарювання і побутових споживачів, можливих людських жертв і значних матеріальних збитків;

60) передача електричної енергії (далі - передача) - транспортування електричної енергії електричними мережами оператора системи передачі від електричних станцій до пунктів підключення систем розподілу та електроустановок споживання (не включаючи постачання електричної енергії), а також міждержавними лініями;

61) перспективне планування - здійснення планування необхідності майбутніх інвестицій у генеруючу потужність, потужність системи передачі та/або потужність системи розподілу на довгострокову перспективу (на п'ять років та більше) для задоволення потреб системи в електроенергії, а також забезпечення постачання електричної енергії споживачам;

62) побутовий споживач - фізична особа, яка використовує електричну енергію для забезпечення власних побутових потреб, що не включають професійну та/або господарську діяльність, на підставі відповідного договору з учасником ринку, у тому числі за договором постачання електричної енергії споживачу;

63) послуга із забезпечення розвитку генеруючої потужності - заходи з будівництва нової генеруючої потужності, проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності, що здійснюються учасниками ринку, визначеними за результатами конкурсу, проведеного відповідно до цього Закону;

64) постачальник допоміжних послуг - учасник ринку, який відповідає встановленим правилами ринку вимогам щодо надання допоміжних послуг та зареєстрований відповідно до правил ринку для надання таких послуг;

65) постачальник послуг комерційного обліку - суб'єкт господарювання, який надає послуги комерційного обліку на ринку електричної енергії відповідно до вимог цього Закону;

66) постачальник "останньої надії" - визначений відповідно до цього Закону електропостачальник, який за обставин, встановлених цим Законом, не має права відмовити споживачу в укладенні договору постачання електричної енергії на обмежений період часу;

67) постачальник універсальної послуги - визначений відповідно до цього Закону електропостачальник, який виконує зобов'язання щодо надання універсальної послуги;

68) постачання електричної енергії - продаж, включаючи перепродаж, електричної енергії;

69) поточний рахунок із спеціальним режимом використання - рахунок, відкритий в одному з уповноважених банків і призначений для забезпечення проведення розрахунків відповідно до цього Закону;

70) приєднання електроустановки (далі - приєднання) - надання замовнику оператором системи передачі або оператором системи розподілу послуги із створення технічної можливості для передачі (прийняття) у місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж системи передачі або системи розподілу (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності;

71) пряма лінія - лінія електропередачі, що з'єднує генеруючий об'єкт виробника з електроустановками споживача та використовується виключно ними;

72) Регулятор - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

73) ринок допоміжних послуг - система відносин, що виникають у зв'язку з придбанням оператором системи передачі допоміжних послуг у постачальників допоміжних послуг;

74) ринок електричної енергії - система відносин, що виникають між учасниками ринку під час здійснення купівлі-продажу електричної енергії та/або допоміжних послуг, передачі та розподілу, постачання електричної енергії споживачам;

75) ринок електричної енергії "на добу наперед" (далі - ринок "на добу наперед") - сегмент ринку електричної енергії, на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну за днем проведення торгів добу;

76) розвиток ОЕС України - нове будівництво, реконструкція або технічне переоснащення об'єктів електроенергетики;

77) роздрібний ринок електричної енергії (далі - роздрібний ринок) - система відносин, що виникають між споживачем електричної енергії та електропостачальником у процесі постачання електричної енергії, а також іншими учасниками ринку, які надають пов'язані з постачанням електричної енергії послуги;

78) розподіл електричної енергії (далі - розподіл) - транспортування електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії;

79) розподілена генерація - електростанція встановленої потужності 20 МВт та менше, приєднана до системи розподілу електричної енергії;

80) сертифікація оператора системи передачі - підтвердження рішенням Регулятора виконання суб'єктом господарювання вимог щодо відокремлення та незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

81) система передачі електричної енергії (далі - система передачі) - система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для передачі електричної енергії;

82) система розподілу електричної енергії (далі - система розподілу) - система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для розподілу електроенергії;

83) системні обмеження - обставини, обумовлені необхідністю забезпечення функціонування ОЕС України в межах гранично допустимих значень, за яких можливе відхилення від оптимального розподілу навантаження генеруючих потужностей відповідно до їх договірних обсягів відпуску електричної енергії та/або оптимального розподілу навантаження генеруючих потужностей відповідно до пропозицій (заявок) на балансуєчому ринку;

84) споживач - фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, або юридична особа, що купує електричну енергію для власного споживання;

85) ставка плати за лінійну частину приєднання - вартість створення одиниці довжини електричної мережі від найближчої точки в існуючих (діючих) електричних мережах (повітряна лінія, трансформаторна підстанція або розподільний пункт) оператора системи розподілу відповідного ступеня напруги, від якої необхідно здійснювати будівництво електричних мереж, до точки приєднання електроустановок замовника;

86) ставка плати за нестандартне приєднання потужності - встановлене Регулятором для кожного оператора системи розподілу значення складової вартості послуги з приєднання 1 кВт потужності, яке диференціюється за такими показниками:

тип електроустановки, що приєднується (електроустановка, призначена для виробництва електричної енергії, електроустановка, призначена для споживання електричної енергії);

категорія надійності електропостачання;

ступінь напруги у точці приєднання (110/35/10(6)/0,4 кВ);

замовлена потужність;

місцезнаходження електроустановки заявника (міська або сільська місцевість);

завантаженість трансформаторної підстанції;

87) ставка плати за стандартне приєднання - встановлене Регулятором на визначений строк для кожного оператора системи розподілу значення вартості послуги з приєднання 1 кВт потужності;

88) стандартне приєднання - приєднання електроустановки замовника до діючих мереж оператора системи розподілу на відстань, що не перевищує 300 метрів по прямій лінії від місця забезпечення потужності до місця приєднання, яке диференціюється за ступенем потужності:

перший ступінь - до 16 кВт включно;

другий ступінь - від 16 кВт до 50 кВт включно;

89) сторона, відповідальна за баланс, - учасник ринку, зобов'язаний повідомляти та виконувати свої погодинні графіки електричної енергії (та/або балансуючої групи) відповідно до обсягів купленої та/або проданої електричної енергії та фінансово відповідальний перед оператором системи передачі за свої небаланси (та/або небаланси балансуючої групи);

90) торги електричною енергією на внутрішньодобовому ринку (далі - торги на внутрішньодобовому ринку) - процес визначення обсягів та ціни на електричну енергію після завершення торгів на ринку "на добу наперед" та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії відповідно до правил внутрішньодобового ринку;

91) торги електричною енергією на ринку "на добу наперед" (далі - торги "на добу наперед") - процес визначення обсягів та ціни на електричну енергію для розрахункових періодів наступної за днем проведення торгів доби відповідно до правил ринку "на добу наперед";

92) трейдер - суб'єкт господарювання, що здійснює купівлю електричної енергії виключно з метою її перепродажу, крім продажу за договором постачання електричної енергії споживачу;

93) універсальна послуга - постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам, що гарантує їхні права бути забезпеченими електричною енергією визначеної якості на умовах, визначених відповідно до цього Закону, на всій території України;

94) уповноважений банк ринку електричної енергії (уповноважений банк) - будь-який державний банк, що відповідає визначеним Кабінетом Міністрів України вимогам та віднесений Кабінетом Міністрів України до переліку уповноважених банків і має право здійснювати обслуговування поточних рахунків зі спеціальним режимом використання учасників ринку;

95) постачальник послуг з балансування - учасник ринку, який відповідає вимогам правил ринку щодо участі у балансуванні обсягів виробництва (відпуску), імпорту та споживання, експорту електричної енергії, що здійснюється на балансуючому ринку, та зареєстрований для участі у балансуванні;

96) учасник ринку електричної енергії (далі - учасник ринку) - виробник, електропостачальник, трейдер, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, оператор ринку, гарантований покупець та споживач, які провадять свою діяльність на ринку електричної енергії у порядку, передбаченому цим Законом;

97) явний аукціон - механізм розподілу пропускної спроможності, за яким надається доступ до пропускної спроможності та визначається ціна за цей доступ, за винятком купівлі-продажу електричної енергії.

2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у [Господарському](#), [Цивільному кодексах України](#), [законах України "Про альтернативні джерела енергії"](#), ["Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії \(когенерацію\) та використання скидного енергопотенціалу"](#), ["Про захист економічної конкуренції"](#) та інших законах України.

Стаття 2. Правові основи функціонування ринку електричної енергії

1. Правову основу функціонування ринку електричної енергії становлять [Конституція України](#), цей Закон, [законох України "Про альтернативні джерела енергії"](#), ["Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії \(когенерацію\) та використання скидного енергопотенціалу"](#), ["Про](#)

Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг", "Про природні монополії", "Про захист економічної конкуренції", "Про охорону навколишнього природного середовища", міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інші акти законодавства України.

На виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме Директиви 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії та про скасування Директиви 2003/54/ЄС, Регламенту (ЄС) 714/2009 про умови доступу до мережі трансграничного обміну електроенергією та скасування Регламенту (ЄС) 1228/2003, Директиви 2005/89/ЄС про заходи для забезпечення безпеки інвестування до системи електропостачання та інфраструктури.

2. Основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними визначаються нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження цього Закону, зокрема:

1) правилами ринку, які, в тому числі, визначають правила функціонування балансуючого ринку та ринку допоміжних послуг;

2) правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

3) кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу;

4) кодексом комерційного обліку;

5) правилами роздрібного ринку;

6) іншими нормативно-правовими актами.

Правила ринку, кодекс системи передачі та кодекс комерційного обліку розробляються і адмініструються оператором системи передачі та затверджуються Регулятором.

Правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку розробляються і адмініструються оператором ринку та затверджуються Регулятором.

Кодекс систем розподілу та правила роздрібного ринку затверджуються Регулятором.

Правила ринку, правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодекси системи передачі та систем розподілу, кодекс комерційного обліку, правила роздрібного ринку, інші нормативно-правові акти та рішення, що можуть вплинути на конкуренцію, підлягають погодженню з Антимонопольним комітетом України.

Антимонопольний комітет України надає Регулятору інформацію про результати розгляду проектів зазначених нормативно-правових актів протягом одного місяця з дня їх надходження до Антимонопольного комітету України.

Якщо відповідно до цього Закону передбачається надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі, надавачі державної допомоги повинні отримати рішення Антимонопольного комітету України у порядку, встановленому Законом України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

3. Правила ринку визначають, зокрема, порядок реєстрації учасників ринку, порядок та вимоги до забезпечення виконання зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів електричної енергії, правила балансування, правила функціонування ринку допоміжних послуг, порядок проведення розрахунків на балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг, порядок виставлення рахунків, порядок внесення змін до правил ринку, положення щодо функціонування ринку при виникненні надзвичайної ситуації в ОЕС України.

4. Правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку визначають, зокрема, порядок реєстрації учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, порядок та вимоги до забезпечення виконання зобов'язань за договорами купівлі-продажу електричної енергії на цих ринках, порядок організації та проведення торгів, порядок визначення ціни на електричну енергію, у тому числі у разі неконкурентної поведінки, порядок проведення розрахунків на цих ринках, порядок визначення вартості послуг оператора ринку та порядок її оплати, порядок розкриття інформації та оприлюднення інформації, порядок врегулювання спорів між оператором ринку та учасниками ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, порядок внесення змін до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

5. Правила роздрібного ринку передбачають, зокрема, загальні умови постачання електричної енергії споживачам, систему договірних відносин між учасниками роздрібного ринку, права та обов'язки учасників ринку, процедуру заміни споживачем постачальника електричної енергії, умови та порядок припинення та відновлення постачання електричної енергії споживачу, процедуру розгляду скарг споживачів, особливості постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги, постачальником "останньої надії".

6. [Кодекс системи передачі](#) та [кодекс систем розподілу](#) визначають, зокрема, порядок планування розвитку системи передачі та систем розподілу; умови та порядок доступу до системи передачі/розподілу, умови та порядок приєднання до системи передачі/розподілу, характеристики та порядок надання допоміжних послуг оператору системи передачі, порядок оперативного планування; порядок управління та експлуатації системи в нормальних та аварійних режимах; стандарти операційної безпеки, критерії, що застосовуються оператором системи передачі для диспетчеризації генеруючих потужностей та використання міждержавних перетинів, порядок диспетчеризації розподіленої генерації та умови надання пріоритетності об'єктам електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії.

Кодекс системи передачі має відповідати вимогам нормативно-правових актів Енергетичного Співтовариства.

7. Кодекс комерційного обліку визначає, зокрема, основні положення щодо організації комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, права та обов'язки учасників ринку, постачальників послуг комерційного обліку та адміністратора комерційного обліку щодо забезпечення комерційного обліку електричної енергії, отримання точних і достовірних даних комерційного обліку та їх агрегації (об'єднання), порядок проведення реєстрації постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку та реєстрації автоматизованих систем, що використовуються для комерційного обліку електричної енергії.

8. Вимоги щодо надання, захисту, розкриття та оприлюднення інформації на ринку електричної енергії визначаються цим Законом, правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, [правилами](#) роздрібного ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, нормативними документами, що регулюють впровадження цього Закону.

9. Учасникам ринку дозволяється обробка персональних даних для здійснення функцій та повноважень, передбачених цим Законом. Захист персональних даних здійснюється учасниками ринку відповідно до [Закону України "Про захист персональних даних"](#).

10. Учасники ринку мають право подавати пропозиції щодо внесення змін до правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу, кодексу комерційного обліку та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, до відповідних державних органів та операторів, що здійснюють розроблення, затвердження та/або адміністрування відповідних актів.

Проекти зазначених нормативно-правових актів та проекти змін до них оприлюднюються для проведення консультацій з учасниками ринку не менш як за один місяць до їх прийняття.

11. Суб'єкти владних повноважень, а також суди при застосовуванні норм цього Закону беруть до уваги правозастосовну практику Енергетичного Співтовариства та Європейського Союзу, зокрема рішення Суду Європейського Союзу (Європейського Суду, Загального Суду), практику Європейської Комісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо застосовування положень актів законодавства Європейського Союзу, зазначених у цій статті.

12. Рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень, прийняті на виконання норм цього Закону, мають прийматися на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) і законами України, з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення, відповідати меті, з якою повноваження надані, бути обґрунтованими, відповідати принципам неупередженості, добросовісності, розсудливості, пропорційності, прозорості, недискримінації та своєчасності.

Згідно з принципом пропорційності рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень повинні бути необхідними і мінімально достатніми для досягнення мети - задоволення загальносуспільного інтересу.

Згідно з принципом прозорості рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень мають бути належним чином обґрунтовані та повідомлені суб'єктам, яких вони стосуються, у належний строк до набрання ними чинності або введення в дію.

Згідно з принципом недискримінації рішення, дії, бездіяльність суб'єктів владних повноважень не можуть призводити:

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є відмінним від обсягу прав та обов'язків інших осіб у подібних ситуаціях, якщо лише така відмінність не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу;

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є таким, як і обсяг прав та обов'язків інших осіб у неподібних ситуаціях, якщо така однаковість не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу.

Дія принципів пропорційності, прозорості і недискримінації поширюється також на учасників ринку електричної енергії у випадках, передбачених цим Законом.

Стаття 3. Принципи функціонування ринку електричної енергії

1. Ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій, з обмеженнями, встановленими цим Законом.

2. Функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах:

- 1) забезпечення енергетичної безпеки України;
- 2) забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам, захисту їхніх прав та інтересів;
- 3) створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики;
- 4) збереження цілісності, забезпечення надійного та ефективного функціонування ОЕС України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;
- 5) забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії;
- 6) розвитку міждержавних перетинів з енергосистемами суміжних держав;
- 7) енергоефективності та захисту навколишнього природного середовища;
- 8) сприяння розвитку альтернативної та відновлюваної енергетики;
- 9) добросовісної конкуренції;
- 10) рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії;
- 11) вільного вибору електропостачальника споживачем;
- 12) недискримінаційного і прозорого доступу до системи передачі та систем розподілу;
- 13) недискримінаційної участі в ринку електричної енергії;
- 14) незалежного державного регулювання;
- 15) недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати;
- 16) відповідальності учасників ринку за недотримання правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу, кодексу комерційного обліку, правил роздрібного ринку, інших нормативно-правових актів і нормативних документів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умов договорів, що укладаються на цьому ринку;
- 17) співробітництва та інтеграції ринку електричної енергії на регіональному та загальноєвропейському рівнях.

3. Обов'язковою умовою участі в ринку електричної енергії (крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу) є укладення договору про врегулювання небалансів з оператором системи передачі.

Стаття 4. Договірне забезпечення функціонування ринку електричної енергії

1. Учасники ринку електричної енергії провадять свою діяльність на ринку електричної енергії на договірних засадах. Для забезпечення функціонування ринку електричної енергії укладаються такі види договорів:

- 1) двосторонній договір купівлі-продажу електричної енергії (двосторонній договір);
- 2) про участь у ринку "на добу наперед" та/або внутрішньодобовому ринку;
- 3) про купівлю-продаж електричної енергії на ринку "на добу наперед";
- 4) про купівлю-продаж електричної енергії на внутрішньодобовому ринку;
- 5) про участь у балансуєчому ринку;
- 6) про врегулювання небалансів;
- 7) про надання послуг з розподілу;
- 8) про надання послуг з передачі;
- 9) про надання допоміжних послуг;
- 10) про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;
- 11) про приєднання до системи передачі;
- 12) про приєднання до системи розподілу;
- 13) про доступ до пропускнує спроможності міждержавних перетинів;
- 14) про постачання електричної енергії споживачу;
- 15) про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг;
- 16) про постачання електричної енергії постачальником "останньої надії";
- 17) про надання послуг комерційного обліку електричної енергії;
- 18) про купівлю-продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом;
- 19) інші договори, передбачені відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Розділ II

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА, РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ ТА БЕЗПЕКА ПОСТАЧАННЯ

Стаття 5. Державна політика в електроенергетиці

1. Державна політика в електроенергетиці спрямована на:

- 1) забезпечення надійного, безпечного постачання електричної енергії;
- 2) створення умов для ефективного функціонування ліквідного ринку електричної енергії та його розвитку;
- 3) забезпечення умов та застосування заходів для розвитку енергоефективності в електроенергетиці, управління попитом та енергозаміщення;
- 4) сприяння виробництву електричної енергії з альтернативних джерел енергії та розвитку розподіленої генерації і обладнання для акумулювання енергії;
- 5) захист навколишнього природного середовища;
- 6) створення умов для залучення інвестицій в електроенергетику, спрощення доступу до інформації та адміністративних процедур;
- 7) стимулювання застосування інноваційних технологій;
- 8) захист прав споживачів;
- 9) інтеграцію ринку електричної енергії на регіональному та загальноєвропейському рівнях.

2. Формування та реалізацію державної політики в електроенергетиці здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, та інші органи державної влади відповідно до законодавства.

3. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері електроенергетики належить:

- 1) затвердження Енергетичної стратегії України;
- 2) визначення вимог до уповноваженого банку та переліку уповноважених банків ринку електричної енергії;
- 3) утворення оператора ринку, гарантованого покупця;
- 4) прийняття рішення про покладення спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів та умов (порядку) виконання таких спеціальних обов'язків;
- 5) затвердження порядку проведення конкурсу з визначення постачальників універсальних послуг, постачальників "останньої надії";
- 6) затвердження порядку надання звільнення, передбаченого статтею 24 цього Закону;

7) затвердження порядку забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам;

8) затвердження річного прогнозного паливно-енергетичного балансу;

9) затвердження порядку проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та заходів з енергоефективності / управління попитом;

10) затвердження особливостей регулювання правових, економічних та організаційних відносин, пов'язаних з продажем електричної енергії на тимчасово окуповану територію, а також відносин, пов'язаних з виробництвом, передачею, розподілом, постачанням, купівлею, продажем і використанням електричної енергії на тимчасово окупованій території України;

11) інші повноваження, визначені законами.

4. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, у сфері електроенергетики належать:

1) формування та реалізація державної політики в електроенергетичному комплексі з урахуванням положень Енергетичної стратегії України;

2) формування державної політики з нагляду (контролю) у сфері електроенергетики;

3) розроблення державних цільових програм;

4) розроблення і затвердження правил безпеки постачання електричної енергії та здійснення моніторингу безпеки постачання електричної енергії;

5) розроблення і затвердження галузевих технічних регламентів відповідно до [Закону України "Про технічні регламенти та оцінку відповідності"](#);

6) затвердження нормативних характеристик технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами;

7) погодження інвестиційних програм оператора системи передачі та операторів систем розподілу;

8) розроблення порядку формування прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України;

9) формування та затвердження прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України;

10) здійснення в межах своєї компетенції науково-технічної політики в електроенергетичному комплексі;

11) здійснення інших повноважень, визначених цим Законом, іншими законами України та покладених на нього Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, має право отримувати від учасників ринку інформацію, необхідну для виконання ним своїх повноважень відповідно до вимог цього Закону.

5. З метою удосконалення політики у сфері електроенергетики всі суб'єкти господарювання, що здійснюють виробництво, передачу, розподіл, постачання, експорт, імпорт електричної енергії,

повинні надавати відомості про свою діяльність органу державної статистики для впорядкування енергетичної статистики та публікації у щорічному енергетичному балансі.

Перелік відомостей та порядок їх надання затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державної статистики.

Стаття 6. Державне регулювання ринку електричної енергії

1. Державне регулювання ринку електричної енергії здійснює Регулятор у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства.

2. До основних завдань Регулятора на ринку електричної енергії належить:

1) сприяння співпраці з Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та національними регуляторами у сфері енергетики інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства, становленню конкурентного єдиного ринку електричної енергії в рамках Енергетичного Співтовариства з урахуванням інтересів забезпечення безпеки постачання електричної енергії та сталості навколишнього природного середовища, ефективному відкриттю ринку електричної енергії для всіх покупців держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

2) забезпечення належних умов для ефективного і надійного функціонування електричних мереж з огляду на довгострокові цілі розвитку;

3) розвиток конкуренції та забезпечення належного функціонування регіональних (міжнародних) ринків у рамках Енергетичного Співтовариства, зокрема єдиного ринку Енергетичного Співтовариства, з метою досягнення цілей, зазначених у пункті 1 цієї частини;

4) усунення перешкод та обмежень для торгівлі електричною енергією між учасниками ринків держав - сторін Енергетичного Співтовариства, зокрема забезпечення належного рівня пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою задоволення попиту і посилення інтеграції ринків електричної енергії держав - сторін Енергетичного Співтовариства, що сприятиме міждержавній торгівлі електричною енергією в рамках Енергетичного Співтовариства;

5) сприяння розвитку безпечної, надійної та ефективно функціонуючої ОЕС України, орієнтованої на потреби покупців, що дозволить забезпечити недискримінаційний доступ до неї існуючих та потенційних користувачів системи, достатність потужності для потреб ринку електричної енергії та її енергоефективність, а також інтеграцію до систем розподілу розподіленої генерації та виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії з використанням альтернативних джерел енергії;

6) забезпечення простих і необтяжливих умов приєднання та доступу до електричних мереж для нових користувачів системи, зокрема усунення бар'єрів, що можуть перешкоджати доступу нових покупців та виробників електричної енергії, у тому числі тих, що здійснюють виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії, шляхом встановлення порядку формування плати за приєднання до системи передачі та систем розподілу відповідно до цього Закону;

7) забезпечення короткострокових та довгострокових стимулів для оператора системи передачі, операторів систем розподілу та користувачів системи з метою підвищення ефективності експлуатації енергосистеми та інтеграції ринку електричної енергії;

8) створення передумов для отримання покупцями економічних вигод від ефективного функціонування ринку електричної енергії шляхом сприяння конкуренції на ринку електричної енергії та реалізації дієвих механізмів захисту прав споживачів;

9) сприяння досягненню високих стандартів виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку електричної енергії, захисту вразливих споживачів та налагодження процесу обміну даними, необхідними для реалізації споживачами права на зміну електропостачальника.

3. До повноважень Регулятора на ринку електричної енергії належать:

1) ліцензування господарської діяльності у сфері електроенергетики відповідно до вимог цього Закону та контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов провадження господарської діяльності;

2) затвердження ліцензійних умов провадження певних видів господарської діяльності у сфері електроенергетики, ліцензування яких належить до повноважень Регулятора;

3) прийняття рішення про сертифікацію оператора системи передачі або про відмову у сертифікації;

4) затвердження правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу, кодексу комерційного обліку, правил роздрібного ринку, правил управління обмеженнями та порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, інших нормативно-правових актів та нормативних документів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

5) затвердження та моніторинг виконання плану розвитку системи передачі на наступні 10 років та планів розвитку систем розподілу, оцінки достатності генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву;

б) затвердження:

методики (порядку) формування цін на універсальні послуги;

методики розрахунку ціни (тарифу) на послуги постачальника універсальних послуг;

методики (порядку) формування кошторису гарантованого покупця;

методики (порядку) формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником "останньої надії";

методики розрахунку ціни (тарифу) на послуги постачальника "останньої надії";

методик (порядків) формування цін на допоміжні послуги;

методик (порядків) встановлення (формування) тарифів на послуги з передачі електричної енергії;

методик (порядків) встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії;

методики (порядку) формування тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

методик (порядків) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу;

ставок плати за приєднання потужності та ставок плати за лінійну частину приєднання;

переліку поточних рахунків із спеціальним режимом використання;

правил, порядків та умов, визначених цим Законом;

типових та примірних договорів, визначених цим Законом;

форм звітності учасників ринку (крім споживачів);

7) встановлення:

цін (тарифів) на послуги постачальника універсальної послуги, постачальника "останньої надії" у випадках, передбачених статтями 63 та 64 цього Закону;

тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

тарифів на послуги з передачі електричної енергії;

тарифів на послуги з розподілу електричної енергії;

алгоритму розподілу коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання;

граничних нижніх меж обсягів обов'язкового продажу та купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" відповідно до цього Закону;

економічних коефіцієнтів нормативних технологічних витрат електричної енергії в електричних мережах;

8) визначення:

необхідності та вимог щодо проведення обов'язкового аудиту роботи ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку, ринку допоміжних послуг, а також розрахунків на цих ринках;

вимог щодо захисту, надання, розкриття та оприлюднення інформації учасниками ринку;

9) забезпечення дотримання оператором системи передачі та операторами систем розподілу, а також іншими учасниками ринку (крім споживачів) їхніх зобов'язань за цим Законом, у тому числі щодо співпраці та взаємодії з учасниками ринків електричної енергії інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

10) здійснення моніторингу:

функціонування ринку електричної енергії та його сегментів;

рівня та ефективності відкриття ринку електричної енергії, прозорості та конкуренції на ринку електричної енергії (у тому числі цін за двосторонніми договорами та цін на організованих сегментах ринку, цін для побутових споживачів, включаючи практику застосування умови попередньої оплати), показників зміни електропостачальника, практики відключень, рівня цін та якості робіт з технічного обслуговування, скарг споживачів, у тому числі побутових споживачів, а також будь-яких практик, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електричної енергії;

рівня прозорості діяльності учасників ринку, в тому числі дотримання учасниками ринку (крім споживачів) зобов'язань щодо розміщення/оприлюднення інформації;

дій оператора системи передачі з управління обмеженнями, у тому числі системними;

дотримання правил розподілу пропускнуої спроможності міждержавних перетинів;

виконання оператором системи передачі та операторами систем розподілу вимог щодо недискримінаційного доступу до електричних мереж, строків виконання приєднання та ремонтних робіт;

застосування тарифів, інших платежів, пов'язаних з доступом до електричних мереж, а також моніторинг застосування та забезпечення дотримання методик (порядків) визначення таких тарифів та платежів;

використання оператором системи передачі доходів, отриманих від розподілу пропускнуої спроможності міждержавних перетинів;

технічного співробітництва оператора системи передачі з Європейською мережею операторів системи передачі (ENTSO-E) та запровадження механізмів компенсації між операторами систем передачі в рамках такого співробітництва;

виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії на відповідність вимогам, встановленим цим Законом та іншими актами законодавства;

застосування положень договорів, що обмежують конкуренцію на ринку електричної енергії (зокрема умов договорів, що перешкоджають укладенню непобутовими споживачами декількох двосторонніх договорів одночасно або обмежують їх у праві вибору електропостачальника);

дотримання електропостачальниками вимог щодо розгляду звернень та претензій споживачів електричної енергії з питань, що стосуються надання послуг з постачання електричної енергії;

достатності інвестицій у розвиток генеруючих потужностей для цілей забезпечення безпеки постачання електричної енергії;

виконання функцій та обов'язків учасниками ринку електричної енергії відповідно до положень цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

11) нагляду за дотриманням оператором системи передачі, операторами систем розподілу, вертикально інтегрованими суб'єктами господарювання вимог щодо відокремлення і незалежності, встановлених цим Законом;

12) затвердження, перегляду та здійснення контролю за виконанням інвестиційних програм оператора системи передачі та операторів систем розподілу;

13) повідомлення Антимонопольного комітету України про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електричної енергії;

14) розгляд скарг і вирішення спорів, що виникають на ринку електричної енергії;

15) спільно з іншими суб'єктами владних повноважень забезпечення ефективного застосування заходів захисту прав споживачів, у тому числі передбачених цим Законом;

16) встановлення показників якості послуг електропостачання, моніторинг їх дотримання, визначення умов, порядку та розмірів відшкодування (компенсації), що застосовується у разі недотримання встановлених показників якості послуг;

17) забезпечення доступу до інформації про обсяги та інші показники споживання електричної енергії споживачем у порядку та на умовах, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства;

18) участь у забезпеченні захисту вразливих споживачів, зокрема шляхом врахування у відповідних нормативно-правових актах особливостей взаємовідносин учасників ринку з такими споживачами;

19) сприяння налагодженню процесу обміну даними для забезпечення розвитку ринку електричної енергії;

20) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

4. Регулятор має право:

1) отримувати інформацію, необхідну для належного виконання функцій, передбачених законом, від будь-якого суб'єкта владних повноважень, учасників ринку електричної енергії (крім споживачів);

2) ініціювати консультації та громадські обговорення;

3) ініціювати і проводити розслідування щодо функціонування ринку електричної енергії в Україні, приймати рішення про вжиття заходів для сприяння ефективній конкуренції на ринку електричної енергії та забезпечення його належного функціонування;

4) видавати обов'язкові для виконання учасниками ринку рішення;

5) накладати санкції на учасників ринку (крім споживачів), які порушили свої зобов'язання відповідно до цього Закону та інших актів законодавства;

6) вживати заходів для запобігання неефективному функціонуванню ринку електричної енергії, зокрема внаслідок дій та будь-якої поведінки учасників ринку, спрямованих на завищення цін та заподіяння економічної шкоди споживачам;

7) вимагати від відповідних операторів підготовки змін до правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу комерційного обліку, правил управління обмеженнями та порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою дотримання принципу пропорційності і недискримінаційності;

8) встановлювати тимчасові тарифи на передачу та розподіл електричної енергії, у разі якщо оператор системи передачі, оператор системи розподілу у строк, визначений законодавством, не надав розрахунки відповідних тарифів для їх встановлення Регулятором, а також приймати рішення про механізм надання компенсації, якщо остаточні тарифи відрізняються від тимчасових;

9) запроваджувати регуляторний облік для встановлення тарифів, визначення регуляторної бази активів, врахування фінансових та капітальних інвестицій, проведення регуляторного аудиту;

10) розглядати скарги і вирішувати спори відповідно до цього Закону;

11) проводити перевірки учасників ринку електричної енергії (крім споживачів) відповідно до цього Закону.

Стаття 7. Ціноутворення (тарифоутворення) на ринку електричної енергії

1. На ринку електричної енергії державному регулюванню підлягають:

1) тарифи на послуги з передачі електричної енергії;

2) тарифи на послуги з розподілу електричної енергії;

3) тарифи на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

4) ціни на універсальні послуги, ціни, за якими здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником "останньої надії", в частині методик (порядків) їх формування;

5) ціни (тарифи) на послуги постачальника універсальних послуг, постачальника "останньої надії" у випадках, передбачених статтями 63 та 64 цього Закону;

6) ціни на допоміжні послуги у випадках, передбачених статтею 69 цього Закону;

7) ставки плати за приєднання потужності та ставки плати за лінійну частину приєднання;

8) "зелені" тарифи;

9) інші тарифи та ціни в рамках покладення спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до цього Закону.

2. Ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою (зокрема плата за приєднання), повинні бути:

1) недискримінаційними;

2) прозорими;

3) встановленими з урахуванням вимог цілісності ОЕС України, економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного учасника ринку електричної енергії та належного рівня норми прибутку.

3. Ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що підлягають державному регулюванню, та методики (порядки) їх формування повинні:

1) сприяти ефективній торгівлі електричною енергією та розвитку конкуренції на ринку електричної енергії;

2) створювати економічні стимули для здійснення інвестицій та підтримання у належному стані системи передачі та систем розподілу;

3) стимулювати учасників ринку електричної енергії до підвищення ефективності функціонування ОЕС України, інтеграції ринку електричної енергії і забезпечення безпеки постачання електричної

енергії, а також впровадження новітніх технологій у виробничу та управлінську діяльність таких суб'єктів;

4) стимулювати споживачів електричної енергії до ефективного її використання.

Ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою, не повинні:

допускати перехресного субсидіювання між користувачами системи;

обмежувати ліквідність ринку електричної енергії;

перешкоджати міждержавній торгівлі електричною енергією.

4. Тарифи на послуги з передачі та розподілу електричної енергії розраховуються незалежно від відстані, на яку вона передається та розподіляється. Тарифи на послуги з передачі та розподілу можуть складатися з декількох ставок, зокрема ставки за користування потужністю електричних мереж.

5. У разі якщо відмінності у структурі тарифів на послуги з передачі електричної енергії або у правилах балансування перешкоджають міждержавній торгівлі електричною енергією, Регулятор вживає заходів для гармонізації структур тарифів і правил балансування, що застосовуються, з тарифами та правилами енергосистеми (енергосистем) суміжних держав - сторін Енергетичного Співтовариства.

6. Методики (порядки) встановлення (формування) тарифів на послуги з передачі електричної енергії та на послуги з розподілу електричної енергії мають забезпечувати справедливі норми прибутку на інвестований капітал, а також короткострокові та довгострокові стимули оператору системи передачі та операторам систем розподілу до підвищення ефективності, але не мають стимулювати збільшення обсягів передачі та розподілу електричної енергії.

7. Методики (порядки) встановлення (формування) цін, тарифів та ставок на ринку електричної енергії, що регулюються державою (зокрема плати за приєднання), затверджуються Регулятором не менш як за 30 днів до дати, з якої починають застосовуватися ціни, тарифи та ставки, визначені відповідно до таких методик (порядків).

Рішення Регулятора про встановлення таких цін, тарифів та ставок підлягають оприлюдненню шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Регулятора.

Стаття 8. Ліцензування господарської діяльності на ринку електричної енергії

1. Господарська діяльність з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу, трейдерська діяльність, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця провадиться на ринку електричної енергії за умови отримання відповідної ліцензії.

2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу, трейдерської діяльності, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця затверджуються Регулятором.

3. Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу, трейдерської діяльності, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця видається Регулятором у встановленому законодавством порядку.

4. У видачі ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності на ринку електричної енергії може бути відмовлено виключно з підстав, передбачених законом, а також у недискримінаційний спосіб та на підставі повної і об'єктивної оцінки документів, поданих заявником.

Регулятор повинен повідомити заявника про причини відмови у видачі ліцензії.

Стаття 9. Державний енергетичний нагляд в електроенергетиці

1. Державний нагляд (контроль) в електроенергетиці здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідного міністра згідно із законодавством.

2. Предметом державного енергетичного нагляду в електроенергетиці є господарська діяльність, пов'язана з виробництвом, передачею та розподілом електричної енергії, а також з використанням енергії для власних потреб учасниками ринку (крім споживачів) в частині технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання, випробування та ремонту електроустановок і мереж, виконання робіт з проектування електроустановок і мереж.

3. Способом здійснення державного енергетичного нагляду в електроенергетиці є проведення центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, відповідних обстежень, перевірок, оглядів щодо обладнання електричних мереж учасників ринку електричної енергії (крім споживачів) у порядку, визначеному [Законом України "Про основні засади державного нагляду \(контролю\) у сфері господарської діяльності"](#).

4. На центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, покладається:

1) здійснення державного енергетичного нагляду за електричними установками і мережами учасників ринку (крім споживачів);

2) здійснення державного енергетичного нагляду за дотриманням учасниками ринку (крім споживачів) вимог правил та інших нормативно-правових актів і нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж, а саме за:

забезпеченням надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам;

відповідністю схем електропостачання (зовнішніх та внутрішніх) категорійності споживачів та їхніх струмоприймачів;

наявністю та станом резервних автономних джерел живлення на об'єктах споживачів електричної енергії першої категорії і особливої групи першої категорії з надійності електропостачання;

організацією та періодичністю проведення спеціальної підготовки працівників, які забезпечують оперативно-технологічне управління і технічне обслуговування обладнання на об'єктах електроенергетики, періодичністю перевірки рівня знань зазначених працівників щодо вимог відповідних нормативно-правових актів та нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

дотриманням встановленого нормативними документами з питань електроенергетики порядку застосування оператором системи передачі, оператором системи розподілу та електропостачальником заходів з обмеження та/або припинення постачання електричної енергії споживачам;

дотриманням особливого режиму відключення та/або обмеження електропостачання захищених споживачів;

забезпеченням належного технічного стану елементів обладнання системної протиаварійної автоматики, встановлених у учасників ринку (у тому числі споживачів);

3) участь у роботі комісій з розслідування причин і наслідків аварій і пожеж на обладнанні електричних мереж учасників ринку, які призвели до порушення режимів роботи інших учасників ринку;

4) надання центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, висновку щодо пріоритетності технічних рішень для розвитку системи передачі та систем розподілу, передбачених проектами інвестиційних програм оператора системи передачі та операторів систем розподілу, а також результатів перевірок здійснення учасниками ринку реконструкції та модернізації енергетичного обладнання електричних станцій;

5) виконання інших функцій відповідно до цього Закону.

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, під час здійснення державного енергетичного нагляду має право:

1) вимагати від учасників ринку усунення виявлених порушень вимог відповідних нормативно-правових актів та нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

2) видавати учасникам ринку обов'язкові для виконання розпорядчі документи щодо усунення порушень вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

3) фіксувати процес проведення державного енергетичного нагляду чи кожен окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки;

4) застосовувати відповідно до законодавства штрафні санкції до учасників ринку за порушення вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

5) складати протоколи та розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;

6) ініціювати зупинення експлуатації електричних установок і мереж шляхом подання відповідного позову до суду на підставі акта, складеного за результатами здійснення заходу, в ході якого виявлено їх незадовільний технічний стан та/або організацію їх експлуатації;

7) вимагати від учасників ринку, їх посадових осіб припинення дій, що перешкоджають здійсненню державного енергетичного нагляду;

8) одержувати від учасників ринку, їх посадових осіб на письмовий запит безоплатно відповідно до законодавства необхідну для виконання покладених на нього завдань інформацію з питань, що виникають під час здійснення державного енергетичного нагляду;

9) надавати учасникам ринку консультаційну допомогу та розглядати спірні питання, що виникають між учасниками ринку, у межах своєї компетенції;

10) надавати висновок щодо технічного обґрунтування вимог технічних умов на приєднання за письмовим зверненням заявника;

11) одержувати в установленому законодавством порядку від центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів електроенергетики та споживачів інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

12) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, у тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

13) здійснювати у встановленому законодавством порядку претензійну та позовну роботу, спрямовану на реалізацію його повноважень відповідно до [Конституції](#) та законів України.

6. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, забезпечує конфіденційність отриманої інформації, що використовується ним для здійснення своїх функцій та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

8. Фінансування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, здійснюється за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики

1. До повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики належить:

1) погодження питань розміщення на підпорядкованій їм території об'єктів електроенергетики виходячи з інтересів територіальної громади;

2) участь у розробленні планів розвитку систем розподілу електричної енергії на підпорядкованій їм території;

3) участь у розробленні і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів електроенергетики у разі виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України;

4) сприяння розвитку електроенергетики в регіоні.

2. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в оперативне регулювання режимів споживання електричної енергії.

Стаття 11. Антимонопольні обмеження

1. Суб'єктам господарювання, відносини яких регулюються цим Законом, згідно із [Законом України "Про захист економічної конкуренції"](#) забороняється зловживати монопольним (домінуючим) становищем у будь-якій формі.

2. Суб'єкти господарювання, що здійснюють виробництво, передачу, розподіл, постачання електричної енергії, виконують функції оператора ринку або гарантованого покупця і визнані в установленому порядку такими, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку електричної енергії, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту електричної енергії, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством України.

Стаття 12. Особливості умов праці в електроенергетиці

1. Підприємства, установи та організації електроенергетики зобов'язані забезпечувати комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами, постійно підвищувати їхню кваліфікацію, гарантувати надійний соціальний захист.

2. Працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно із законодавством, включаючи нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в електроенергетичному комплексі, інших центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах.

3. Перелік таких [спеціальностей](#) і [посад](#) затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері промислової безпеки та охорони праці, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

4. Допуск до роботи працівників електроенергетики, які не пройшли відповідної підготовки, забороняється.

5. Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, утримання спеціалізованих навчально-тренувальних та галузево-координаційних центрів відносяться на валові витрати виробництва та обігу.

6. Перевірка знань (атестація) персоналу провадиться за рахунок коштів власників об'єктів електроенергетики.

7. Персонал енергетичних установок, який перебуває в зоні впливу радіаційного, теплового і електромагнітного випромінювання, а також інших шкідливих і небезпечних факторів, підлягає спеціальному медичному обстеженню та обов'язковому страхуванню за рахунок коштів підприємств.

8. З метою профілактики і запобігання виробничому травматизму на підприємствах електроенергетики можуть вводитися особливі умови безпечного виконання робіт. Положення про введення особливих умов безпечного виконання робіт розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та затверджується у встановленому законодавством порядку.

9. Підприємства електроенергетики створюють робочі місця для працевлаштування інвалідів в розмірі 4 відсотків загальної чисельності працівників, зайнятих у непромисловому виробництві.

Стаття 13. Страйки на підприємствах електроенергетики

1. Страйки на підприємствах електроенергетики забороняються у випадках, якщо вони можуть призвести до порушення сталості ОЕС України.

Стаття 14. Охорона навколишнього природного середовища

1. Підприємства електроенергетики повинні дотримуватися вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, здійснювати технічні та організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу об'єктів електроенергетики на навколишнє природне середовище, а також несуть відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

2. У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності електричних станцій, об'єктів системи передачі приймається Кабінетом Міністрів України.

3. Рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності інших об'єктів електроенергетики приймають відповідні місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у межах їхніх повноважень, передбачених законом.

4. Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів електроенергетики, встановлюються санітарно-захисні зони, розміри та порядок використання яких визначаються в нормативно-правових актах і проектах цих об'єктів, затверджених у встановленому порядку.

5. Усі види господарської діяльності в санітарно-захисних зонах, дозволені режимом їх використання, можуть провадитися виключно за погодженням з власником об'єкта електроенергетики або уповноваженим ним органом відповідно до [Закону України "Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів"](#).

Стаття 15. Регіональне співробітництво

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та Регулятор співпрацюють з відповідними органами інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства та установами Енергетичного Співтовариства з метою інтеграції національних ринків електричної енергії на регіональному рівні.

Регіональне співробітництво має сприяти гармонізації нормативної бази та розвитку обмінів електричною енергією між державами, координованому розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів на основі недискримінаційних ринкових рішень, регіональній інтеграції ринку "на добу наперед", механізмів балансування та резервування потужності.

2. Регулятор має сприяти співпраці оператора системи передачі з операторами систем передачі держав - сторін Енергетичного Співтовариства на регіональному рівні, включаючи співпрацю з питань

міждержавних перетинів, з метою узгодженості їхньої правової, регуляторної та нормативно-технічної бази.

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та Регулятор повинні сприяти оператору системи передачі у процесі інтеграції ОЕС України на регіональному рівні з однією або більше енергосистемами суміжних держав - сторін Енергетичного Співтовариства з метою розподілу пропускнуєї спроможності та перевірки стану безпеки мережі.

Стаття 16. Безпека постачання електроенергії

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, розробляє та затверджує правила про безпеку постачання електричної енергії, які є обов'язковими для виконання всіма учасниками ринку. Правила про безпеку постачання електричної енергії встановлюють мінімальні критерії безпеки постачання електричної енергії та повинні визначати:

- 1) критерії/види порушень безпеки постачання електричної енергії;
- 2) заходи із забезпечення безпеки постачання електричної енергії;
- 3) заходи, що вживатимуться у випадках ризику порушення безпеки постачання електричної енергії;
- 4) заходи, що вживатимуться у разі порушення безпеки постачання електричної енергії;
- 5) заходи, обов'язкові до вжиття учасниками ринку (крім споживачів) для забезпечення безпеки постачання електричної енергії захищеним споживачам;
- 6) процедуру ініціювання вжиття необхідних заходів;
- 7) порядок застосування необхідних заходів і строк їх дії;
- 8) порядок інформування про вжиття необхідних заходів;
- 9) обов'язки та відповідальність суб'єктів владних повноважень та учасників ринку щодо забезпечення безпеки постачання електричної енергії.

2. Під час розроблення правил, передбачених частиною першою цієї статті, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, зобов'язаний враховувати економічний вплив відповідних заходів, їх ефективність, наслідки для функціонування ринку електричної енергії та вплив на навколишнє природне середовище і споживачів.

Такі правила повинні бути прозорими, такими, що заздалегідь не передбачають неможливість їх виконання, не спотворюють конкуренцію на ринку електричної енергії та впливають на торгівлю на ринку електричної енергії лише тією мірою, що необхідна для відновлення безпеки постачання електричної енергії. Такі правила повинні не створювати надмірних зобов'язань для учасників ринку та мінімізувати негативні наслідки для функціонування ринку електричної енергії.

3. Учасники ринку повинні планувати і вживати заходів відповідно до правил безпеки постачання електричної енергії, зазначених у цій статті, та нести відповідальність за безпеку постачання електричної енергії в межах сфери своєї діяльності.

4. При застосуванні заходів, що вживаються у разі порушення безпеки постачання електричної енергії, не має допускати дискримінація між договорами купівлі-продажу електричної енергії в межах України та договорами експорту-імпорту електричної енергії.

5. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, невідкладно повідомляє Секретаріат Енергетичного Співтовариства про застосування заходів, що вживаються у разі порушення безпеки постачання електричної енергії, а також про зміст заходів, що плануються, та причини вжиття таких заходів.

У разі якщо вжиття відповідних заходів на національному рівні не забезпечить відновлення безпеки постачання електричної енергії, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, зобов'язаний повідомити Секретаріат Енергетичного Співтовариства для вжиття необхідних заходів на міжнародному рівні.

6. У разі якщо порушення безпеки постачання електричної енергії призвело до виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України, оператор системи передачі оголошує про виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України. Критерії настання надзвичайної ситуації в ОЕС України та порядок її оголошення визначаються у [кодексі системи передачі](#).

Протягом дії режиму надзвичайної ситуації в ОЕС України оператору системи передачі надаються повноваження із застосування надзвичайних заходів відповідно до кодексу системи передачі.

У разі виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України електроенергетичні підприємства зобов'язані діяти відповідно до кодексу системи передачі та виконувати оперативні команди і розпорядження оператора системи передачі.

7. У разі введення надзвичайного стану відповідно до [Закону України "Про правовий режим надзвичайного стану"](#) підприємства, установи та організації електроенергетики, розташовані у місцевостях, де введено надзвичайний стан, зобов'язані виконувати розпорядження органів, що здійснюють заходи надзвичайного стану на відповідній території, щодо енергопостачання споживачів незалежно від умов укладених договорів.

8. У разі введення особливого періоду електроенергетичні підприємства діють згідно із [Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"](#) і нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, які регулюють функціонування електроенергетики в умовах особливого періоду.

Стаття 17. Операційна безпека постачання

1. Стандарти операційної безпеки визначаються у [кодексі системи передачі](#).

Під час розроблення зазначених стандартів оператор системи передачі має провести громадські обговорення та консультації із зацікавленими сторонами в Україні та за кордоном, якщо такі стандарти мають вплив на енергосистеми суміжних держав.

Стандарти операційної безпеки встановлюють положення щодо:

- 1) забезпечення надійності електричних мереж і зв'язків між ОЕС України та енергетичними системами інших держав;
- 2) планування розвитку ОЕС України;
- 3) визначення технічних параметрів експлуатації обладнання електричних мереж;
- 4) обміну інформацією про функціонування електричних мереж, у тому числі з операторами систем передачі суміжних держав.

Оператор системи передачі здійснює моніторинг за дотриманням стандартів операційної безпеки.

2. Оператор системи передачі має підтримувати необхідний рівень технічного резерву пропускної спроможності міждержавних електричних мереж для підтримання операційної безпеки мережі та з цією метою співпрацювати з операторами систем передачі суміжних держав.

3. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають своєчасно та ефективно здійснювати обмін інформацією про функціонування електричних мереж згідно із стандартами операційної безпеки.

4. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають дотримуватися стандартів операційної безпеки.

Стаття 18. Якість електропостачання

1. Регулятор визначає перелік показників якості електропостачання, які характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії, та затверджує їх величини.

2. Регулятор визначає порядок компенсації за недотримання показників якості електропостачання та розмір компенсації.

3. Показники якості електропостачання, порядок та розмір компенсації за їх недотримання підлягають оприлюдненню у порядку, визначеному Регулятором.

Стаття 19. Баланс попиту та пропозиції на електричну енергію

1. З метою підтримання балансу між попитом та пропозицією на електричну енергію:

1) правила ринку та правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку мають створювати умови для забезпечення об'єктивних цінових сигналів для виробників та споживачів електричної енергії;

2) оператор системи передачі має забезпечити необхідний резерв генеруючих потужностей для цілей балансування та/або застосувати еквівалентні ринкові заходи.

2. З метою підтримання балансу між попитом на електричну енергію та пропозицією Кабінет Міністрів України може приймати заходи, спрямовані на:

1) створення умов для спрощення будівництва нових генеруючих потужностей та виходу на ринок нових виробників;

- 2) неперешкоджання укладенню договорів з умовою переривчастого постачання;
- 3) неперешкоджання укладанню договорів з різними строками виконання для виробників і покупців;
- 4) заохочення використання технологій управління попитом у режимі реального часу;
- 5) заохочення заходів з енергозбереження;
- 6) застосування тендерних процедур для залучення нових інвестицій в генеруючі потужності на засадах прозорості та недискримінаційності.

3. Оператор системи передачі щороку розробляє звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву (звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей) з урахуванням вимог безпеки постачання.

Порядок підготовки, зміст та методологічні засади підготовки звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей визначаються кодексом системи передачі.

Звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей охоплює сценарну оцінку прогнозних балансів потужності та електроенергії ОЕС України на короткострокову, середньострокову та довгострокову перспективу з урахуванням, зокрема, структурних, економічних, ринкових, екологічних умов, заходів з управління попитом та енергоефективності, з дотриманням стандартів операційної безпеки.

Такий звіт має включати:

- 1) опис сценаріїв розвитку;
- 2) методологію моделювання попиту/пропозиції на електричну енергію та роботи ОЕС України;
- 3) аналіз основних тенденцій розвитку генеруючих потужностей та навантаження;
- 4) оцінку ризиків ОЕС України у разі настання критичних умов з використанням відповідних критеріїв оцінки;
- 5) результати розрахунків режимів роботи ОЕС України за найгіршими сценаріями та заходи із запобігання дефіциту генеруючої та передавальної потужності.

Органи державної влади, Регулятор, суб'єкти ринку відповідно до своїх повноважень повинні надавати на запит оператора системи передачі інформацію, необхідну для підготовки звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей.

Оператор системи передачі повинен забезпечити нерозголошення комерційної інформації, отриманої при підготовці звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей.

Звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей затверджується Регулятором та підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті оператора системи передачі.

Стаття 20. Моніторинг безпеки постачання

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, спільно з Регулятором, оператором системи передачі та іншими відповідними установами здійснюють моніторинг безпеки постачання електричної енергії в Україні. Такий моніторинг має охоплювати:

- 1) баланс попиту та пропозиції на ринку електричної енергії;
- 2) рівень очікуваного попиту на електричну енергію та передбачених додаткових генеруючих потужностей, запланованих або що будуються;
- 3) якість та рівень технічного обслуговування електричних мереж;
- 4) заходи щодо покриття максимального навантаження та недопущення дефіциту генеруючих потужностей.

2. Звіт про результати моніторингу безпеки постачання електричної енергії оприлюднюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, кожні два роки до 31 липня.

Цей звіт має включати інформацію про:

- 1) результати моніторингу питань відповідно до частини першої цієї статті, а також прийняті або заплановані заходи, спрямовані на вирішення цих питань;
- 2) загальну спроможність енергосистеми із забезпечення поточного та прогнозованого попиту на електричну енергію;
- 3) безпеку мережі та якість електропостачання;
- 4) прогнозний баланс попиту та пропозиції електричної енергії на наступні п'ять років;
- 5) прогнози щодо безпеки постачання на період від 5 до 15 років;
- 6) заплановані оператором системи передачі або іншими сторонами інвестиції на п'ять або більше років щодо забезпечення пропускну здатності міждержавних перетинів;
- 7) принципи управління обмеженнями;
- 8) існуючі та заплановані лінії електропередачі;
- 9) очікувану структуру виробництва, постачання, торгівлі, міждержавного обміну та споживання для визначення заходів з управління попитом;
- 10) національні, регіональні та загальноєвропейські цілі сталого розвитку, у тому числі пріоритетні проекти електроенергетичної інфраструктури Енергетичного Співтовариства.

3. З метою моніторингу безпеки постачання та підготовки відповідного звіту центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, співпрацює з відповідними органами державної влади, у тому числі Регулятором, оператором системи передачі, іншими установами.

4. Органи державної влади, Регулятор, оператор системи передачі, інші установи надають на запит центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, інформацію, отриману ними в результаті своєї діяльності, необхідну для підготовки звіту.

5. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, забезпечує нерозголошення комерційної інформації, отриманої під час здійснення моніторингу безпеки постачання та підготовки відповідного звіту.

6. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, направляє звіт про результати моніторингу безпеки постачання до Секретаріату Енергетичного Співтовариства та розміщує його на своєму офіційному веб-сайті.

Розділ III

БУДІВНИЦТВО ТА ПРИЄДНАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Стаття 21. Приєднання електроустановок до електричних мереж

1. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу не мають права відмовити в приєднанні електроустановок замовника до системи передачі або системи розподілу за умови дотримання замовником [кодексу системи передачі](#) та [кодексу систем розподілу](#).

2. Приєднання електроустановок до електричних мереж не має призводити до порушення нормативних вимог щодо надійності електропостачання та якості електричної енергії для користувачів електричної системи.

3. Послуга з приєднання електроустановок замовника до системи передачі та системи розподілу є платною послугою та надається оператором системи передачі або оператором системи розподілу відповідно до договору про приєднання.

4. Порядок приєднання до електричних мереж оператора системи передачі та операторів систем розподілу визначається кодексом системи передачі та кодексом систем розподілу і має бути прозорим, забезпечувати ефективно та недискримінаційне приєднання до системи передачі та систем розподілу.

Порядок приєднання має визначати, у тому числі, процедурні питання, умови приєднання, типові форми договорів про приєднання.

Кодексом системи розподілу визначаються умови приєднання електроустановок замовників до електричних мереж власників, які не є операторами системи розподілу.

5. Оператор системи розподілу надає послугу із стандартного приєднання відповідно до умов договору про приєднання, а саме готує технічне завдання на проектування, забезпечує розроблення та узгодження з іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики, забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, а також здійснює первинне підключення об'єкта замовника у строки, визначені кодексом системи розподілу.

6. Оператор системи розподілу надає послугу з нестандартного приєднання "під ключ" відповідно до умов договору про приєднання, а саме готує технічне завдання на проектування, забезпечує

розроблення та узгодження з іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики, забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, а також здійснює первинне підключення об'єкта замовника.

7. Замовник має право обрати серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства, виконавця проектних робіт для проектування електричних мереж лінійної частини приєднання. При цьому сума витрат замовника, пов'язаних з виконанням проектних робіт, виключається із загальної величини плати за нестандартне приєднання.

У такому разі замовник на підставі отриманих технічних умов на нестандартне приєднання забезпечує розроблення та узгодження з оператором системи розподілу та іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання та здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення відповідних об'єктів електроенергетики, а оператор системи розподілу забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт щодо будівництва електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), у тому числі електричних мереж лінійної частини приєднання, а також здійснює первинне підключення об'єкта замовника.

8. Закупівля товарів, робіт і послуг з проектування, будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення об'єктів електроенергетики (до точки приєднання електроустановок замовника) під час надання послуг з приєднання здійснюється оператором системи розподілу на конкурентних засадах (крім розроблення проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання згідно з частиною шостою цієї статті).

9. У разі якщо техніко-економічним обґрунтуванням вибору схеми приєднання електроустановок замовника доведено доцільність приєднання до електричних мереж системи передачі, таке приєднання може здійснюватися оператором системи передачі у встановленому цим Законом порядку відповідно до умов договору про приєднання.

У такому разі оператор системи передачі надає замовнику технічні умови на приєднання, а замовник обирає виконавця проектних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. Замовник на підставі отриманих технічних умов на приєднання забезпечує розроблення та узгодження з оператором системи передачі та іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення відповідних об'єктів електроенергетики, а оператор системи передачі забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт та здійснює первинне підключення об'єкта замовника.

Закупівля товарів, робіт і послуг з будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення об'єктів електроенергетики (до точки приєднання електроустановок замовника) під час надання послуг з приєднання здійснюється оператором системи передачі на конкурентних засадах.

10. За зверненням замовника оператор системи розподілу або оператор системи передачі забезпечує безоплатну видачу технічних умов на приєднання, які містять вимоги щодо:

проектування електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (у межах земельної ділянки замовника), безпеки електропостачання та влаштування вузла обліку електричної енергії (у випадку, передбаченому частиною п'ятою цієї статті);

проектування та будівництва електричних мереж лінійної частини приєднання, а також щодо проектування електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (у межах земельної ділянки замовника), безпеки електропостачання та влаштування вузла обліку електричної енергії (у випадку, передбаченому частиною шостою цієї статті);

проектування та будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), а також щодо проектування електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (у межах земельної ділянки замовника), безпеки електропостачання та влаштування вузла обліку електричної енергії (у випадку, передбаченому частиною сьомою цієї статті).

11. Плата за приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу визначається на підставі методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу, затвердженої Регулятором після консультацій з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Методика (порядок) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу має бути недискримінаційною і прозорою та підлягає оприлюдненню Регулятором, оператором системи передачі і операторами систем розподілу.

Плата за приєднання до електричних мереж оператора системи передачі визначається згідно з кошторисом, який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації, розробленої з урахуванням вимог частини дев'ятої цієї статті.

12. Розрахунок плати за стандартне приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу передбачає складову плати за приєднання потужності (враховуючи потужність, що створюється), яка визначається як добуток величини замовленої до приєднання потужності та ставки плати за стандартне приєднання.

Розрахунок плати за нестандартне приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу передбачає:

складову плати за приєднання потужності (враховуючи потужність, що створюється), яка визначається як добуток величини замовленої до приєднання потужності та ставки плати за нестандартне приєднання потужності;

складову плати за створення електричних мереж лінійної частини приєднання.

У разі надання оператором системи розподілу послуги з приєднання відповідно до вимог частини сьомої цієї статті складова плати за створення електричних мереж лінійної частини приєднання визначається згідно з кошторисом, який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації, розробленої з урахуванням вимог частини сьомої цієї статті.

13. Ставки плати за стандартне та нестандартне приєднання потужності щорічно розраховуються та затверджуються Регулятором для всіх операторів систем розподілу відповідно до методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу.

Ставки плати за лінійну частину приєднання розраховуються та затверджуються Регулятором для всіх операторів систем розподілу відповідно до методики (порядку) формування плати за приєднання

до системи передачі та системи розподілу з урахуванням укрупнених показників вартості будівництва електричних мереж, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

14. Послуга з приєднання до електричних мереж оператора системи передачі та операторів систем розподілу не включає послугу із забезпечення влаштування комерційного обліку електричної енергії, яка надається постачальниками послуг комерційного обліку відповідно до вимог статті 74 цього Закону.

15. Строк надання оператором системи передачі та/або оператором системи розподілу послуги з приєднання електроустановок замовника до електричних мереж не має перевищувати нормативні строки проектування та будівництва без урахування строку, необхідного для розроблення та узгодження замовником проектної документації (у випадках, передбачених частинами шостою та сьомою цієї статті) та для здійснення заходів щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики.

16. Кошти, отримані оператором системи передачі, операторами систем розподілу як плата за приєднання на створення (будівництво) електричних мереж лінійної частини приєднання, підлягають поверненню замовнику за умови, що такі активи після переходу відповідного оператора системи передачі, оператора системи розподілу до стимулюючого регулювання віднесено відповідним оператором системи передачі, оператором системи розподілу до регуляторної бази активів.

Повернення оператором системи передачі, операторами систем розподілу коштів, залучених як плата за приєднання на створення (будівництво) електричних мереж лінійної частини приєднання, здійснюється у порядку, визначеному Регулятором.

17. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу щороку до 1 лютого надають Регулятору розширений звіт за результатами надання послуг з приєднання електроустановок замовників до електричних мереж упродовж попереднього календарного року для врахування дефіциту або профіциту коштів щодо надходжень та витрат, пов'язаних з наданням послуг з приєднання, під час перегляду відповідної складової тарифів на передачу та розподіл електричної енергії.

18. У разі якщо замовник має намір спорудити або реконструювати будівлі, дороги, мости, інші об'єкти архітектури, що потребує перенесення повітряних і підземних електричних мереж та інших об'єктів електроенергетики, послуги з перенесення електричних мереж та інших об'єктів електроенергетики надаються оператором системи передачі та/або операторами систем розподілу у порядку, визначеному [кодексом системи передачі](#) та [кодексом систем розподілу](#). Плата за надані послуги визначається згідно з кошторисом, який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації, розробленої замовником.

19. За письмовим зверненням замовника центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, надає висновок щодо технічної обґрунтованості вимог технічних умов на приєднання, їх відповідності чинним стандартам, нормам та правилам.

20. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу оприлюднюють та оновлюють всю необхідну інформацію про умови приєднання до системи передачі та систем розподілу, а також інформацію про елементи своїх систем з прив'язкою до географічних даних згідно з вимогами кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу несуть відповідальність за достовірність оприлюдненої інформації.

Стаття 22. Доступ до електричних мереж

1. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають надавати доступ до своїх електричних мереж на недискримінаційній та прозорій основі всім користувачам системи передачі/розподілу. Доступ до електричних мереж надається за тарифами на передачу та розподіл електричної енергії, що затверджуються Регулятором та оприлюднюються оператором системи передачі та операторами систем розподілу у встановленому порядку.

2. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу можуть відмовити в доступі до електричних мереж у разі недостатньої пропускної спроможності електричних мереж з наданням обґрунтування причини такої відмови, яка має базуватися на об'єктивних і технічно та економічно обґрунтованих критеріях, а також інформації про обґрунтований строк, необхідний для створення резерву пропускної спроможності мереж відповідно до затвердженого Регулятором плану розвитку системи передачі або системи розподілу. У разі відсутності плану розвитку системи передачі або плану розвитку системи розподілу, обґрунтованих строків створення резерву пропускної спроможності електричних мереж відмова оператора системи передачі, оператора системи розподілу в доступі до електричних мереж вважається необґрунтованою.

3. Користувачі системи передачі/розподілу, яким відмовлено в доступі до електричних мереж, мають право подати скаргу Регулятору відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів, визначеного цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

4. У разі відмови у доступі до електричних мереж оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають відповідно до [кодексу системи передачі](#) та [кодексу систем розподілу](#) на запит відповідного потенційного або існуючого користувача системи надати відповідну інформацію про заходи, необхідні для підсилення електричної мережі.

Стаття 23. Зв'язки з іншими енергосистемами

1. Оператор системи передачі розвиває зв'язки ОЕС України з енергосистемами суміжних держав шляхом будівництва міждержавних ліній електропередачі відповідно до інвестиційних програм, затверджених Регулятором.

2. Будівництво міждержавних ліній може здійснюватися іншими, крім оператора системи передачі, інвесторами у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Закону.

3. Управління ОЕС України під час паралельної роботи з енергосистемами суміжних держав здійснюється з урахуванням договорів з операторами системи передачі енергосистем суміжних держав та з дотриманням технічних вимог, вимог стандартів операційної безпеки.

Стаття 24. Нові міждержавні лінії електропередачі

1. Нові міждержавні лінії електропередачі постійного струму та їх пропускна спроможність, а також додаткова пропускна спроможність реконструйованих існуючих міждержавних ліній постійного струму можуть за поданням відповідного запиту від інвесторів звільнитися від дії положень статей 38, 39 цього Закону у разі одночасного виконання таких умов:

1) інвестиція підвищить рівень конкуренції на ринку електричної енергії;

2) рівень ризику, пов'язаний з інвестуванням у будівництво міждержавної лінії електропередачі, такий, що інвестиція не відбудеться, якщо звільнення не буде надано;

3) міждержавна лінія перебуває у власності особи, яка є окремою юридичною особою щодо операторів системи передачі держав, між якими планується будівництво міждержавної лінії;

4) за використання пропускної спроможності міждержавної лінії її користувачами здійснюється оплата;

5) жодна частина капітальних або експлуатаційних витрат на створення нової міждержавної лінії та/або її експлуатацію не покривалася за рахунок тарифу на послуги з передачі або розподілу електричної енергії оператора системи передачі або оператора системи розподілу України, або оператора системи передачі енергосистеми держави, з якою будується міждержавна лінія;

6) звільнення не зашкодить конкуренції або ефективному функціонуванню ринку електричної енергії та енергосистеми держави, з якою будується міждержавна лінія.

2. Звільнення, передбачене частиною першою цієї статті, може застосовуватися також до вставки постійного струму, а у виняткових випадках - до нових міждержавних ліній змінного струму та їх пропускної спроможності, а також додаткової пропускної спроможності реконструйованих міждержавних ліній змінного струму за умови, що витрати і ризики, пов'язані з інвестиціями в їх будівництво або реконструкцію, значно вищі порівняно з витратами і ризиками, які, як правило, можуть бути понесені у разі з'єднання двох енергосистем суміжних держав за допомогою лінії змінного струму.

3. Звільнення може охоплювати весь обсяг чи частину обсягу пропускної спроможності нової міждержавної лінії електропередачі або реконструйованої існуючої міждержавної лінії, пропускна спроможність якої була значно збільшена.

4. Невикористана пропускна спроможність міждержавних ліній, щодо яких застосовано звільнення, повинна виставлятися на аукціон з розподілу пропускної спроможності.

5. Рішення про звільнення приймається Регулятором у кожному окремому випадку та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Регулятора з відповідним обґрунтуванням.

У разі прийняття рішення про звільнення Регулятор має визначити обсяг пропускної спроможності, яка звільняється, строк дії такого звільнення, враховуючи пропускну спроможність лінії, що буде побудована, або збільшення обсягу пропускної спроможності існуючої лінії, строк реалізації проекту та інвестиційні ризики.

Рішення про звільнення приймається після консультацій з органом регулювання держави, з енергосистемою якої будується міждержавна лінія. У разі досягнення впродовж шести місяців згоди між органами регулювання про надання звільнення відповідне рішення має бути повідомлено Раді регуляторних органів Енергетичного Співтовариства.

6. Якщо Регулятор та орган регулювання держави, з енергосистемою якої планується будівництво міждержавної лінії, протягом шести місяців з дня отримання відповідного запиту на звільнення останнім з органів регулювання не дійшли згоди щодо звільнення, Регулятор має право звернутися до Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства для прийняття рішення про звільнення.

Регулятор спільно з органом регулювання держави, з енергосистемою якої планується будівництво міждержавної лінії, має право звернутися до Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства для прийняття рішення про звільнення до закінчення шестимісячного строку.

7. Регулятор надає копію кожного запиту про звільнення Раді регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Рішення Регулятора про звільнення разом з усією відповідною інформацією надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства. Така інформація має містити, зокрема:

1) підстави, з яких надано звільнення або відмовлено у наданні звільнення, у тому числі фінансова інформація, яка обґрунтовує необхідність звільнення;

2) проведений аналіз впливу на конкуренцію та ефективне функціонування ринку електричної енергії в результаті надання звільнення;

3) обґрунтування строку та обсягу пропускної спроможності міждержавної лінії, на які надається звільнення;

4) результати консультацій із зацікавленими органами регулювання.

8. Регулятор повинен взяти до відома рекомендації Секретаріату Енергетичного Співтовариства про внесення змін до рішення про звільнення або про його скасування. У разі прийняття рішення, що не узгоджується з рекомендаціями Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Регулятор повинен надати та оприлюднити разом з цим рішенням своє обґрунтування.

9. Рішення про звільнення втрачає чинність через два роки з дня його прийняття, якщо інвестор не розпочав будівельні роботи, або через п'ять років, якщо міждержавна лінія не була введена в експлуатацію.

10. Порядок надання звільнення, передбаченого цією статтею, затверджується Кабінетом Міністрів України.

11. Експлуатацію нових (реконструйованих) міждержавних ліній, збудованих за рахунок інвестора, здійснює оператор системи передачі за договором із власником/інвестором. Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління новими (реконструйованими) міждержавними лініями здійснюється оператором системи передачі як складовою ОЕС України.

Стаття 25. Пряма лінія

1. Виробники можуть забезпечувати живлення електричною енергією власні приміщення, дочірні компанії та споживачів по прямій лінії.

Споживачі можуть отримувати електричну енергію від виробників по прямій лінії.

Електроустановки споживача можуть бути приєднані до прямої лінії та до системи передачі або розподілу, але мають бути електрично роз'єднані та мати окремі точки комерційного обліку.

2. Будівництво та експлуатація прямої лінії відбуваються за погодженням з Регулятором відповідно до [кодексу системи передачі](#), [кодексу систем розподілу](#).

У погодженні будівництва прямої лінії може бути відмовлено, якщо будівництво та експлуатація прямої лінії перешкоджатимуть виконанню спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів та/або положень про захист прав споживачів відповідно до цього Закону. Відмова у будівництві прямої лінії має бути обґрунтована.

3. Живлення електричною енергією споживача по прямій лінії не обмежує його право укласти договір про постачання електричної енергії споживачу з електропостачальником за своїм вибором.

4. Витрати на будівництво та експлуатацію прямої лінії покриваються стороною, яка отримала погодження на будівництво прямої лінії, якщо інше не визначено договором між сторонами, електроустановки яких з'єднує пряма лінія.

Стаття 26. Вимоги до ведення бухгалтерського обліку

1. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу з метою уникнення дискримінаційної поведінки, перехресного субсидіювання та спотворення конкуренції на ринку електричної енергії ведуть бухгалтерський облік окремо для діяльності з передачі та окремо для діяльності з розподілу електричної енергії.

Бухгалтерські рахунки для господарської діяльності на ринку електричної енергії, крім діяльності з передачі та розподілу електричної енергії, можуть бути консолідованими, крім випадків, визначених цим Законом.

Бухгалтерські рахунки для інших видів господарської діяльності, не пов'язаних з діяльністю на ринку електричної енергії, також можуть бути консолідованими.

2. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу, що провадять інші види господарської діяльності на ринку електричної енергії та/або будь-які інші види господарської діяльності, складають та надають Регулятору окрему звітність для кожного виду діяльності у затверджених Регулятором порядку та формі згідно з вимогами, визначеними частиною першою цієї статті.

3. Електроенергетичні підприємства зобов'язані надавати Регулятору на його вимогу фінансову звітність разом з незалежним аудиторським висновком, зокрема в частині перевірки дотримання вимог щодо уникнення дискримінаційної поведінки та перехресного субсидіювання.

Стаття 27. Охоронні зони об'єктів електроенергетики та охорона об'єктів електроенергетики

1. Особливо важливі об'єкти електроенергетики, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, і затверджується Кабінетом Міністрів України, у тому числі територія забороненої зони та контрольованої зони гідротехнічних споруд, охороняються відомчою воєнізованою охороною із залученням, за потреби, працівників відповідних структурних підрозділів органів державної влади.

Охорона інших об'єктів електроенергетики здійснюється відповідно до законодавства.

2. На об'єктах електроенергетики встановлюється особливий режим допуску. На території забороненої зони гідротехнічних споруд діє особливий (внутрішньооб'єктовий та пропускний) режим.

3. Особовий склад відомчої воєнізованої охорони об'єктів електроенергетики забезпечується вогнепальною зброєю і спеціальними засобами самооборони. Застосування вогнепальної зброї, а також спеціальних засобів самооборони регулюється законодавством.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони забезпечується форменим одягом за рахунок підприємств електроенергетики.

4. В охоронних зонах електричних мереж, а також інших особливо важливих об'єктів електроенергетики діють обмеження, передбачені [Законом України "Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів"](#).

5. Розміщення споруд та інших об'єктів в охоронних зонах електричних мереж без здійснення передбачених нормативно-технічними документами технічних заходів безпеки не допускається.

6. На території забороненої зони та контрольованої зони гідротехнічних споруд установлюється особливий режим охорони.

Доступ сторонніх осіб та всіх видів транспорту на цю територію можливий лише в порядку, встановленому власником гідротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Виконання сторонніми особами робіт на території забороненої зони гідротехнічних споруд здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а на території контрольованої зони гідротехнічних споруд - у порядку, встановленому власником гідротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Особливості режиму території забороненої зони та контрольованої зони гідротехнічних споруд визначаються Кабінетом Міністрів України.

Положення цієї статті не поширюються на мікро-, міні- та малі гідроелектростанції. Суб'єкти мікро-, міні- та малої гідроелектроенергетики самостійно забезпечують необхідні заходи з охорони об'єктів мікро-, міні- та малої гідроелектроенергетики та самостійно здійснюють на прилеглий території необхідні заходи безпеки.

7. Атомні електростанції охороняються відповідно до [законів України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку"](#) та ["Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання"](#).

Стаття 28. Порядок будівництва генеруючих потужностей

1. Проектування та будівництво (нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення) генеруючих потужностей здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності.

2. Під час розроблення проектної документації для будівництва генеруючих потужностей мають дотримуватися, зокрема, вимоги щодо:

- 1) безпеки та надійності ОЕС України, електроустановок і допоміжного устаткування;
- 2) захисту здоров'я та безпеки населення;
- 3) охорони навколишнього природного середовища;
- 4) вибору майданчика, цільового використання землі;
- 5) пріоритетного використання земель комунальної та державної власності;
- 6) використання енергоефективних технологій;
- 7) типу первинних джерел енергії (палива);

8) впливу генеруючих потужностей на розвиток виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії;

9) впливу генеруючих потужностей на скорочення викидів парникових газів.

3. Проектування та будівництво генеруючих потужностей здійснюються за рахунок коштів замовника (власника) таких об'єктів відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації.

4. Приєднання електроустановок, призначених для виробництва електричної енергії або комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, до системи передачі або системи розподілу здійснюється в порядку, встановленому статтею 21 цього Закону.

5. Будівництво атомних електростанцій здійснюється з урахуванням особливостей, встановлених законами України "Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення" та "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку".

Стаття 29. Конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом

1. Якщо для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію наявних генеруючих потужностей, у тому числі тих, що отримали право на будівництво, та заходів з управління попитом недостатньо, для забезпечення безпеки постачання електричної енергії застосовуються конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом, які, зокрема, включають заходи з будівництва нової генеруючої потужності, проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності, подовження строку експлуатації енергоблоків атомних електростанцій.

Величина необхідної генеруючої потужності визначається на основі оцінки достатності генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву за результатами здійснення моніторингу безпеки постачання.

2. Рішення про проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, умови проведення такого конкурсу приймаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

3. Умови проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом мають враховувати вимоги щодо охорони навколишнього природного середовища та потребу в заохоченні інновацій.

4. Інформація та умови проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом оприлюднюються на офіційних веб-сайтах центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, оператора системи передачі та Секретаріату Енергетичного Співтовариства не пізніше як за шість місяців до дня завершення подання конкурсних пропозицій. Конкурсна документація має бути доступною будь-якій зацікавленій особі.

5. Конкурсна документація має містити детальний опис умов договору, процедури, яких повинні дотримуватися всі учасники конкурсу, а також вичерпний перелік критеріїв, за якими проводяться відбір учасників конкурсу та визначення переможця, у тому числі стимули, що передбачаються конкурсом.

6. Як стимули можуть застосовуватися, зокрема:

- 1) встановлення плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності;
- 2) сприяння відведенню земельної ділянки / виділенню майданчика для будівництва нової генеруючої потужності;
- 3) застосування механізмів державно-приватного партнерства;
- 4) надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів.

У разі застосування як стимулу плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності придбання такої послуги здійснюється оператором системи передачі.

Плата за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності сплачується оператором системи передачі поетапно після введення в експлуатацію нових генеруючих потужностей протягом періоду, визначеного умовами конкурсу.

7. Порядок проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом затверджується Кабінетом Міністрів України та має, зокрема, містити:

- 1) порядок ініціювання конкурсу;
- 2) процедури проведення конкурсу;
- 3) перелік критеріїв, за якими проводяться відбір учасників конкурсу та визначення переможця;
- 4) вимоги до мінімальної та максимальної величини пропозиції додаткової потужності;
- 5) порядок застосування стимулів, визначених цим Законом;
- 6) порядок розрахунку платежів (у разі застосування);
- 7) порядок формування конкурсної комісії.

8. Моніторинг виконання інвестором зобов'язань щодо забезпечення розвитку генеруючої потужності, визначених за результатами конкурсу, здійснюється оператором системи передачі.

9. У разі якщо умовами проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом передбачається надання державної підтримки суб'єктам господарювання за рахунок держави чи місцевих ресурсів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, до внесення проекту рішення на розгляд Кабінету Міністрів України отримує рішення Антимонопольного комітету України щодо державної допомоги в порядку, передбаченому [Законом України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання"](#).

Розділ IV ВИРОБНИЦТВО

Стаття 30. Права та обов'язки виробників

1. Діяльність з виробництва електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

2. Виробники продають та купують електричну енергію на ринку електричної енергії відповідно до положень цього Закону, правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Особливості купівлі-продажу електричної енергії виробників, потужність та/або обсяг відпуску яких менше за граничні показники, визначені Регулятором, визначаються правилами ринку.

Діяльність з виробництва електричної енергії без ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії дозволяється, якщо величина встановленої потужності чи відпуск електричної енергії менші за показники, визначені у відповідних ліцензійних умовах з виробництва електричної енергії.

3. Виробники мають право на:

1) вільний вибір контрагента за двостороннім договором;

2) своєчасне та у повному обсязі отримання коштів за продану ними електричну енергію відповідно до укладених договорів на ринку електричної енергії та за допоміжні послуги;

3) недискримінаційний доступ до електричних мереж у разі дотримання відповідних вимог [кодексу системи передачі](#), [кодексу систем розподілу](#);

4) доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

5) здійснення експорту та імпорту електричної енергії.

Виробники мають й інші права, передбачені законодавством та укладеними ними договорами на ринку електричної енергії.

4. Виробники зобов'язані:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укладати договори, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

3) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеними двосторонніми договорами, у тому числі імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;

4) бути постачальником послуг з балансування у випадках, визначених правилами ринку;

5) пропонувати генеруючу потужність на балансуєчому ринку згідно з правилами ринку;

6) пропонувати та надавати допоміжні послуги оператору системи передачі у випадках та порядку, визначених правилами ринку;

7) складати добові графіки електричної енергії згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

8) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

9) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ними акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії з урахуванням особливостей, встановлених частиною п'ятою статті 71 цього Закону для виробників за "зеленим" тарифом;

10) своєчасно та в повному обсязі сплачувати за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та за послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

11) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними їхніх функцій на ринку електричної енергії в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

12) у визначеному Регулятором порядку публікувати на своєму веб-сайті інформацію про частку кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, та про вплив на навколишнє природне середовище, спричинений виробництвом електричної енергії, за попередній рік.

5. Виробники, які мають у власності та/або експлуатують енергогенеруюче обладнання встановленою потужністю понад 200 МВт включно, мають зберігати впродовж п'яти років інформацію, необхідну для перевірки оперативно-диспетчерських рішень та поведінки під час подання заявок (пропозицій) на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку, балансуєчному ринку, ринку допоміжних послуг та при розподілі пропускнуої спроможності, яка включає, зокрема, погодинні дані по кожній електростанції щодо доступних генеруючих потужностей та обов'язкових резервів, включаючи постанційний розподіл таких резервів на момент подачі заявок/пропозицій, та фактичні дані.

Виробники зобов'язані надавати відповідні дані на запит Регулятора, Антимонопольного комітету України.

6. Виробники, які виробляють електричну енергію з використанням вуглеводнів, зобов'язані мати необхідні резерви відповідного палива з метою забезпечення безпеки постачання електричної енергії.

Тип та обсяги резервів палива для певних типів електростанцій затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі. Такі рішення мають відповідати правилам про безпеку постачання електричної енергії.

Розділ V ПЕРЕДАЧА

Стаття 31. Оператор системи передачі

1. Оператором системи передачі є суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на провадження діяльності з передачі електричної енергії.

2. Ліцензія на провадження діяльності з передачі електричної енергії видається після прийняття остаточного рішення про сертифікацію оператора системи передачі відповідно до цього Закону.

3. Організаційно-правовою формою оператора системи передачі є акціонерне товариство.

Державі належать 100 відсотків акцій (часток) у статутному капіталі оператора системи передачі, які не підлягають приватизації або відчуженню в інший спосіб.

Стаття 32. Відокремлення оператора системи передачі

1. Оператор системи передачі є юридичною особою, яка не є складовою частиною вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та яка здійснює господарську діяльність, що не залежить від діяльності з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерської діяльності.

2. Оператор системи передачі не має права провадити діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерську діяльність.

3. Оператором системи передачі може бути виключно власник системи передачі.

4. З метою забезпечення незалежності оператора системи передачі будь-яка фізична або юридична особа не має права одночасно:

1) прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), та прямо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором системи передачі (у тому числі бути власником системи передачі) або користуватися будь-яким правом щодо оператора системи передачі (у тому числі будь-якими правами щодо самої системи передачі);

2) прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором системи передачі (у тому числі бути власником системи передачі) та прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу);

3) призначати принаймні одну посадову особу оператора системи передачі та прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії;

4) бути посадовою особою оператора системи передачі і принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії.

5. Якщо особа чи особи, зазначені в частині четвертій цієї статті, є державними органами, то два різні державні органи, що здійснюють контроль за оператором системи передачі або системою передачі, з одного боку, та контроль за суб'єктом господарювання, який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), з другого боку, мають розглядатися як різні особи.

6. Для цілей частини четвертої цієї статті під терміном "право" розуміється:

- 1) право голосу в органах юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом такої юридичної особи;
- 2) право призначати посадових осіб органів юридичної особи;
- 3) володіння 50 відсотками і більше корпоративних прав юридичної особи.

Стаття 33. Функції, права та обов'язки оператора системи передачі

1. Оператор системи передачі:

- 1) забезпечує недискримінаційний доступ до системи передачі;
- 2) забезпечує недискримінаційне ставлення до користувачів системи передачі;
- 3) надає послуги з передачі електричної енергії на недискримінаційних засадах відповідно до вимог, встановлених цим Законом та [кодексом системи передачі](#), з дотриманням встановлених показників якості надання послуг;
- 4) надає послуги з приєднання до системи передачі відповідно до цього Закону та кодексу системи передачі;
- 5) забезпечує технічне обслуговування системи передачі, підтримання її в експлуатаційній готовності та розвиток з метою забезпечення довгострокового попиту на передачу електричної енергії з урахуванням вимог щодо надійності та ефективності системи передачі, охорони навколишнього природного середовища;
- 6) забезпечує достатню потужність передачі та надійність системи передачі;
- 7) здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління режимами роботи ОЕС України відповідно до цього Закону, кодексу системи передачі та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 8) забезпечує операційну безпеку ОЕС України;
- 9) планує режими роботи ОЕС України відповідно до правил ринку та кодексу системи передачі;
- 10) приймає та акцептує добові графіки електричної енергії учасників ринку;
- 11) придбаває послуги з балансування на ринкових недискримінаційних і прозорих засадах та забезпечує функціонування балансуючого ринку у порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку та кодексом системи передачі, а також здійснює купівлю-продаж небалансів електричної енергії;
- 12) проводить аналіз системних обмежень та врегульовує їх шляхом застосування недискримінаційних методів, що базуються на ринкових механізмах, відповідно до правил ринку та кодексу системи передачі;
- 13) забезпечує роботу ринку допоміжних послуг та придбаває допоміжні послуги з метою дотримання операційної безпеки ОЕС України;

- 14) здійснює моніторинг виконання постачальниками допоміжних послуг зобов'язань з їх надання;
- 15) проводить розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів у порядку, визначеному цим Законом та порядком розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;
- 16) взаємодіє з операторами систем передачі суміжних держав, здійснює координацію дій та обмін інформацією з ними;
- 17) розробляє правила ринку, [кодекс системи передачі](#), кодекс комерційного обліку, правила управління обмеженнями, порядок розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та подає їх на затвердження Регулятору;
- 18) готує план розвитку системи передачі на наступні 10 років, оцінку достатності генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву та подає їх на затвердження Регулятору;
- 19) забезпечує управління режимами паралельної роботи ОЕС України з енергосистемами суміжних держав;
- 20) забезпечує комерційний облік електричної енергії та обмін даними комерційного обліку відповідно до цього Закону, правил ринку та кодексу комерційного обліку, інших нормативно-правових актів та нормативних документів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 21) надає учасникам ринку інформацію, необхідну для ефективного доступу до системи передачі та виконання ними їхніх функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 22) здійснює аналіз витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами та заходи щодо їх зменшення;
- 23) виконує покладені на нього спеціальні обов'язки для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії;
- 24) здійснює інші функції, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

2. Оператор системи передачі має право:

- 1) надавати відповідно до кодексу системи передачі, правил ринку та стандартів операційної безпеки суб'єктам господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України, обов'язкові для виконання оперативні команди та розпорядження;
- 2) отримувати від учасників ринку інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, у формі та порядку, визначених правилами ринку та кодексом системи передачі;
- 3) своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за надані послуги з передачі та послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;
- 4) своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за продану електричну енергію на балансуєчому ринку;

5) проводити необхідні перевірки та/або випробування обладнання постачальників допоміжних послуг та постачальників послуг з балансування у порядку, визначеному кодексом системи передачі;

6) інші права, передбачені законодавством.

3. Оператор системи передачі зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеними двосторонніми договорами у порядку, визначеному правилами ринку;

3) складати добові графіки електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами на добу постачання на підставі зареєстрованих повідомлень про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії відповідно до правил ринку;

4) купувати/продавати небаланси електричної енергії за цінами, визначеними за правилами ринку, у разі невиконання ним погодинних графіків електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами;

5) при застосуванні процедури зміни/заміни електропостачальника надавати новому електропостачальнику інформацію про споживачів, приєднаних до системи передачі, яким здійснював постачання попередній електропостачальник, в обсягах та порядку, визначених Регулятором;

6) укладати договори, які є обов'язковими для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

7) оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті інформацію відповідно до цього Закону, правил ринку, кодексу системи передачі та іншу інформацію, передбачену законодавством;

8) зберігати інформацію, необхідну для аналізу якості послуг з електропостачання, зокрема інформацію щодо надійності електропостачання, якості електричної енергії, комерційної якості надання послуг, у порядку, встановленому Регулятором;

9) здійснювати відшкодування (компенсацію) користувачу системи у разі недотримання оператором системи передачі показників якості послуг, визначених договором про надання послуг з передачі та Регулятором;

10) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним законодавчо встановлених функцій та повноважень;

11) відкрити в одному з уповноважених банків поточний рахунок із спеціальним режимом використання для здійснення розрахунків відповідно до цього Закону;

12) вести окремий облік витрат та доходів від провадження діяльності з передачі електричної енергії та діяльності з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

13) вести окремий облік витрат та доходів щодо виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальнооспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії;

14) надавати інформацію, необхідну для впровадження механізму компенсації у відносинах між операторами систем передачі, до організації, відповідальної за функціонування такого механізму;

15) забезпечувати уникнення конфлікту інтересів при виконанні функцій диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, передачі електричної енергії, адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку згідно з програмою заходів з недопущення конфлікту інтересів, розробленою ним та погодженою Регулятором;

16) виконувати обов'язкові для виконання розпорядчі документи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі електроенергетики;

17) припиняти електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи передачі;

18) відновлювати електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному [кодексом системи передачі](#).

4. Оператор системи передачі надає послуги з передачі електричної енергії та послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління учасникам ринку на підставі договорів, укладених на основі типових договорів про надання послуг з передачі електричної енергії та про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Типові договори про надання послуг з передачі електричної енергії та про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління затверджуються Регулятором.

Порядок укладання таких договорів визначається кодексом системи передачі.

5. Оплата послуг з передачі електричної енергії та послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління здійснюється за тарифами, які визначаються Регулятором відповідно до затвердженої ним методики.

Тариф на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, зокрема, включає витрати оператора системи передачі на закупівлю допоміжних послуг та врегулювання системних обмежень в ОЕС України.

Тариф на послуги з передачі електричної енергії, зокрема, включає як окрему складову витрати оператора системи передачі, що здійснюються ним у разі покладення на нього спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

Тарифи на послуги з передачі електричної енергії та на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління оприлюднюються оператором системи передачі у порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

6. Оператор системи передачі не має права провадити діяльність з купівлі-продажу електричної енергії, крім купівлі-продажу електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами, балансування, у тому числі з метою надання/отримання аварійної допомоги операторам системи передачі суміжних держав, та врегулювання небалансів.

Купівля електричної енергії для забезпечення діяльності оператора системи передачі, крім електричної енергії для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу

електричними мережами, балансування та врегулювання небалансів, здійснюється ним як споживачем за договором постачання електричної енергії споживачу.

Вартість електричної енергії, придбаної з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами, враховується при визначенні тарифів на передачу електричної енергії.

7. Оператор системи передачі забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку, що використовується ним для здійснення своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю відповідно до законодавства.

Оператор системи передачі також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку.

8. Оператор системи передачі відповідно до цього Закону виконує функції, пов'язані з покладенням на нього спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільного інтересу із збільшення частки виробництва енергії з альтернативних джерел, підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, інших спеціальних обов'язків.

Оператор системи передачі для забезпечення загальносуспільних інтересів придбаває послуги, які надаються йому на обов'язковій основі суб'єктами ринку, визначеними відповідно до цього Закону, на підставі договору про надання послуг для забезпечення загальносуспільних інтересів, типова форма якого затверджується Регулятором.

9. Оператор системи передачі зобов'язаний розробити та подати на погодження Регулятору програму заходів з недопущення конфлікту інтересів при наданні послуг з передачі електричної енергії, здійсненні диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконанні функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку (далі - програма заходів), що, зокрема, включає:

1) забезпечення незалежності у прийнятті рішень посадовими особами структурних підрозділів, що забезпечують надання послуг з передачі електричної енергії, здійснення диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконання функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку, пов'язаних з їхньою операційною діяльністю та з кадрових питань;

2) недопущення сумісництва та суміщення (прямого і прихованого);

3) обмеження доступу до комерційної інформації, забезпечення фізичної та інформаційно-технологічної безпеки інформації, розмежування доступу до різних категорій даних в інформаційних системах, визначення кола осіб та випадків доступу до інформації, здійснення належного контролю за діяльністю працівників, яким надано доступ до інформації з обмеженим доступом;

4) розмежування підпорядкування посадових осіб, які виконують суміжні функції;

5) забезпечення формалізації взаємовідносин посадових осіб структурних підрозділів, що забезпечують надання послуг з передачі електричної енергії, здійснення диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконання функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку, реєстрацію та зберігання відповідних документів.

Звіт про виконання програми заходів готується оператором системи передачі щокварталу та підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті оператора системи передачі.

Стаття 34. Сертифікація оператора системи передачі

1. Під час здійснення сертифікації Регулятор перевіряє відповідність суб'єкта господарювання, який є власником системи передачі, після подання ним запиту на сертифікацію, вимогам щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбаченим цим Законом.

Якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, сертифікація здійснюється відповідно до вимог цієї статті з урахуванням особливостей, передбачених статтею 36 цього Закону.

2. Порядок здійснення сертифікації, який містить вимоги до повідомлень, документів, даних та інформації, що надаються суб'єктом, який подає запит на сертифікацію, строк їх подання, розмір та порядок оплати за здійснення сертифікації, строк дії рішення про сертифікацію, затверджуються Регулятором.

3. Під час здійснення процедури сертифікації Регулятор має право вимагати всю необхідну інформацію, що стосується виконання функцій Регулятора згідно із цією статтею, від суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, а також суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії. Регулятор зобов'язаний зберігати конфіденційність отриманої інформації.

4. Протягом чотирьох місяців з дня отримання Регулятором запиту на сертифікацію відповідно до порядку здійснення сертифікації Регулятор приймає попереднє рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

5. Регулятор невідкладно доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства:

1) інформацію про отримання запиту на сертифікацію;

2) попереднє рішення Регулятора про сертифікацію або про відмову у сертифікації разом з усією інформацією, що стосується прийнятого рішення.

6. Регулятор протягом двох місяців з дати отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації. У разі відсутності висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства протягом чотирьох місяців Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію.

7. Якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, таке остаточне рішення разом з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства підлягає оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

Якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке не враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, таке остаточне рішення разом з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства та обґрунтуванням Регулятора причин неврахування такого висновку підлягає оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

Стаття 35. Моніторинг виконання вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі

1. Регулятор здійснює регулярний моніторинг виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

2. Регулятор ініціює проведення перевірки виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, у разі:

1) отримання повідомлення від оператора системи передачі відповідно до частини третьої цієї статті;

2) наявності обґрунтованого припущення про те, що запланована зміна контролю або прав інших осіб щодо оператора системи передачі може призвести або призвела до порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

3) надходження вмотивованої вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

3. Оператор системи передачі зобов'язаний повідомляти Регулятора про будь-які заплановані заходи, які можуть призвести до порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

4. Перевірка виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, здійснюється відповідно до вимог статті 32 цього Закону з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею.

5. Регулятор проводить перевірку виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, протягом чотирьох місяців з дня:

1) отримання відповідного повідомлення від оператора системи передачі - у випадку, визначеному пунктом 1 частини другої цієї статті;

2) надходження повідомлення оператору системи передачі про початок проведення перевірки за ініціативою Регулятора - у випадку, визначеному пунктом 2 частини другої цієї статті;

3) надходження відповідної вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства - у випадку, визначеному пунктом 3 частини другої цієї статті.

6. Регулятор повідомляє оператора системи передачі про виявлення порушень вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

Оператор системи передачі зобов'язаний усунути виявлені порушення протягом строку, визначеного Регулятором, що не може перевищувати двох місяців, та надати документи, дані та інформацію про усунення таких порушень.

7. Якщо оператор системи передачі не усунув виявлені Регулятором порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, Регулятор приймає рішення про невідповідність оператора системи передачі вимогам щодо відокремлення і незалежності, передбачених цим Законом. У такому разі Регулятор приймає рішення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з передачі електричної енергії або про застосування фінансових санкцій (штрафів), передбачених законодавством.

У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності з передачі електричної енергії суб'єкт господарювання не звільняється від обов'язку виконувати в повному обсязі і належної якості функції

та зобов'язання оператора системи передачі до отримання ліцензії новим оператором системи передачі. У цей період до суб'єкта господарювання, щодо якого прийнято рішення про анулювання ліцензії, не застосовуються штрафні санкції, передбачені підпунктом "а" пункту 6 частини четвертої статті 77 цього Закону.

8. Регулятор зобов'язаний невідкладно повідомити Секретаріат Енергетичного Співтовариства про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором системи передачі до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до самої держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Оператор системи передачі зобов'язаний повідомити Регулятора про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором системи передачі до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до самої держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Стаття 36. Сертифікація суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства

1. Якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, Регулятор повідомляє про це Секретаріат Енергетичного Співтовариства.

2. Регулятор приймає попереднє рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, у таких випадках:

1) такий суб'єкт не виконує вимоги щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачені цим Законом;

2) прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта зашкодить безпеці постачання електричної енергії в Україні або в Енергетичному Співтоваристві з урахуванням:

а) прав та обов'язків Енергетичного Співтовариства щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі норм міжнародного права, зокрема міжнародних угод з питань безпеки постачання електричної енергії, сторонами яких є Енергетичне Співтовариство та відповідна держава;

б) прав та обов'язків України щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі міжнародних договорів, укладених з такою державою, за умови що такі права та обов'язки не суперечать [Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#);

в) прав та обов'язків, взятих на себе Україною на підставі [Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони](#);

г) інших фактів та обставин, що стосуються такого суб'єкта та/або держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, та мають значення для визначення відповідності такого суб'єкта вимогам щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбаченим цим Законом.

3. Регулятор має право звертатися до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та до інших суб'єктів владних повноважень із запитом про надання висновків з питань, зазначених у частині другій цієї статті. Регулятор враховує такі висновки у процесі прийняття рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

4. Перед прийняттям рішення щодо сертифікації Регулятор має отримати висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо:

1) відповідності суб'єкта господарювання вимогам щодо незалежності;

2) відсутності ризику для безпеки постачання електричної енергії в Енергетичному Співтоваристві.

Остаточне рішення про сертифікацію суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, оприлюднюється у порядку, передбаченому статтею 34 цього Закону.

5. Регулятор приймає остаточне рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, без врахування висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства, якщо прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта створює загрозу для безпеки постачання електричної енергії в Україні чи становить загрозу інтересам національної безпеки України.

Стаття 37. Розвиток системи передачі

1. Щороку до 1 травня оператор системи передачі відповідно до порядку, затвердженого Регулятором, розробляє та подає на затвердження Регулятору план розвитку системи передачі на наступні 10 років. План розвитку системи передачі на наступні 10 років має забезпечувати відповідність системи передачі потребам ринку електричної енергії та інтересам безпеки постачання електричної енергії.

2. План розвитку системи передачі на наступні 10 років має містити, зокрема:

1) заходи, спрямовані на забезпечення безпеки постачання електричної енергії;

2) основні об'єкти системи передачі, будівництво або реконструкція яких є доцільними протягом наступних 10 років;

3) інформацію про об'єкти системи передачі, які мають бути збудовані та/або реконструйовані протягом наступних 10 років, строки їх будівництва та/або реконструкції, джерела фінансування;

4) інформацію про інвестиції в об'єкти системи передачі, щодо яких вже прийняті рішення та які перебувають на стадії реалізації, із зазначенням прогнозних інвестицій, що мають бути здійснені протягом наступних трьох років.

3. План розвитку системи передачі на наступні 10 років розробляється на основі звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей, а також планів розвитку суміжних систем передачі, систем розподілу електричної енергії.

4. Оператор системи передачі при підготовці плану розвитку системи передачі на наступні 10 років забезпечує проведення громадських обговорень та консультацій із заінтересованими учасниками ринку.

5. Регулятор у прозорий та недискримінаційний спосіб проводить публічні консультації з існуючими та потенційними користувачами системи передачі щодо плану розвитку системи передачі на наступні 10 років.

Регулятор розміщує на своєму офіційному веб-сайті звіт про результати проведених консультацій, у якому, зокрема, зазначаються потреби в інвестиціях.

6. Регулятор здійснює перевірку відповідності заходів, передбачених планом розвитку системи передачі на наступні 10 років, вимогам цього Закону та, за потреби, може вимагати внесення оператором системи передачі змін до цього плану.

7. Регулятор здійснює моніторинг і оцінку стану виконання плану розвитку системи передачі на наступні 10 років та щороку оприлюднює результати такого моніторингу.

8. Оператор системи передачі розробляє інвестиційну програму на підставі плану розвитку системи передачі на наступні 10 років та подає її Регулятору разом із розрахунком тарифу на послуги з передачі електричної енергії.

Стаття 38. Загальні принципи управління обмеженнями

1. За наявності обмежень доступ до пропускної спроможності надається за принципом першочергового задоволення заявок учасників ринку, які пропонують найвищу ціну. У разі відсутності обмежень пропускної спроможності оператор системи передачі приймає всі комерційні обміни щодо експорту-імпорту електричної енергії у повному обсязі та надає доступ до пропускної спроможності міждержавних перетинів на безоплатній основі.

2. Якщо заплановані комерційні обміни не відповідають безпечній експлуатації мережі, оператор системи передачі має врегулювати обмеження відповідно до вимог операційної безпеки у найбільш економічно ефективний спосіб. Коригуюча передиспетчеризація або зустрічна торгівля застосовуються в останню чергу, якщо дешевші заходи не можуть бути застосовані.

3. У разі довготривалих, частих обмежень оператором системи передачі застосовуються заздалегідь визначені та узгоджені методи управління обмеженнями.

4. Управління обмеженнями має здійснюватися із застосуванням недискримінаційних ринкових механізмів, що забезпечують ефективні економічні сигнали учасникам ринку і оператору системи передачі та сприяють міждержавній торгівлі електричною енергією.

5. Оператор системи передачі розробляє та подає на затвердження Регулятору правила управління обмеженнями та порядок розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, які мають містити положення щодо використання доходів від розподілу пропускної спроможності.

6. Методи управління обмеженнями мають забезпечити відповідність перетоків електричної енергії, що виникають внаслідок розподілу пропускної спроможності, стандартам операційної безпеки.

7. При управлінні обмеженнями не допускається дискримінація учасників комерційних обмінів.

8. Оператор системи передачі може відмовити учаснику ринку в доступі до пропускної спроможності міждержавних перетинів у разі одночасного виникнення таких умов:

1) збільшення перетоків електричної енергії в результаті надання такого доступу призведе до порушення операційної безпеки;

2) запропонована учасником ринку ціна за доступ до пропускної спроможності є нижчою за ціни, запропоновані учасниками ринку, яким буде надано доступ до пропускної спроможності.

9. Обмеження комерційних обмінів можуть застосовуватися лише в аварійних ситуаціях, коли оператор системи передачі має діяти невідкладно та неможлива передиспетчеризація або зустрічна торгівля. Такі обмеження повинні мати недискримінаційний характер.

10. Учасники ринку, які отримали доступ до пропускної спроможності, отримують від оператора системи передачі відшкодування за будь-які обмеження, крім дії обставин непереборної сили.

11. Вся доступна пропускна спроможність міждержавного перетину має бути запропонована у процесі розподілу учасникам ринку з урахуванням дотримання стандартів операційної безпеки.

Оператор системи передачі визначає доступну пропускну спроможність відповідно до методики, що затверджується Регулятором після консультацій з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства та оприлюднюється на офіційному веб-сайті оператора системи передачі.

12. Оператор системи передачі не може обмежувати пропускну спроможність міждержавних перетинів з метою врегулювання обмежень в ОЕС України, крім випадків порушення операційної безпеки. Оператор системи передачі повинен інформувати учасників ринку про обмеження пропускної спроможності та про причини таких обмежень.

13. При здійсненні балансування ОЕС України шляхом оперативних заходів та передиспетчеризації оператор системи передачі має враховувати вплив таких заходів на енергосистеми суміжних держав.

Стаття 39. Розподіл вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів

1. Вільна пропускна спроможність міждержавних перетинів розподіляється на явному та/або неявному аукціонах, які проводяться за процедурою електронного аукціону з використанням електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Обидва аукціони можуть проводитися для одного і того самого міждержавного перетину.

2. Механізми управління обмеженнями застосовуються для короткострокового, середньострокового та довгострокового періодів розподілу пропускної спроможності.

3. Під час розподілу пропускної спроможності не допускається дискримінація учасників ринку, які бажають отримати доступ до пропускної спроможності. Усі учасники ринку мають право брати участь у процесі розподілу пропускної спроможності.

4. Встановлення цінових обмежень під час проведення процедур розподілу пропускної спроможності забороняється, крім нових міждержавних ліній, які підлягають звільненню відповідно до статті 24 цього Закону.

5. На кожному аукціоні має розподілятися частина доступної пропускної спроможності, запланована для розподілу на цьому аукціоні, а також пропускна спроможність, нерозподілена раніше, та невикористана величина пропускної спроможності, розподіленої на попередніх аукціонах.

6. Оператор системи передачі визначає обсяг гарантованої пропускної спроможності, враховуючи свої права та обов'язки, права та обов'язки оператора енергосистеми суміжної держави та учасників ринку електричної енергії.

Обґрунтований обсяг пропускної спроможності може бути виставлений на аукціон як негарантований, про що повідомляються учасники ринку.

7. На аукціонах з розподілу пропускної спроможності на довгостроковий та середньостроковий періоди розподіляється виключно гарантована пропускна спроможність.

Учасники ринку, які отримали доступ до пропускної спроможності на довгостроковий або середньостроковий період, мають право передати або продати іншим учасникам ринку доступ до пропускної спроможності, повідомивши про це оператора системи передачі в установленому порядку. У разі відмови у передачі або у продажу пропускної спроможності одним учасником ринку іншому оператор системи передачі повинен пояснити причини такої відмови відповідним учасникам ринку та Регулятору. Перелік підстав, з яких оператор системи передачі може відмовити у передачі або у продажу пропускної спроможності одним учасником ринку іншому, визначається порядком розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

На момент повідомлення про використання придбаної пропускної спроможності на довгостроковий або середньостроковий період на таку пропускну спроможність поширюється принцип "використовуй або продай".

Перед кожним розподілом пропускної спроможності оператор системи передачі має оприлюднити обсяг пропускної спроможності, яка розподілятиметься, а також періоди часу, протягом яких пропускна спроможність буде скорочена або недоступна.

8. Учасники ринку у встановлені строки подають оператору системи передачі повідомлення про використання придбаної ними пропускної спроможності відповідно до порядку розподілу пропускної спроможності.

Беручи до уваги вимоги до операційної безпеки, повідомлення про використання придбаної пропускної спроможності подаються до початку торгів на ринку "на добу наперед" і внутрішньодобовому ринку та до оприлюднення обсягів пропускної спроможності, що розподілятиметься на наступну добу та в добі постачання. Оператор системи передачі розподіляє невикористану пропускну спроможність на аукціонах для наступних періодів розподілу.

9. Внутрішньодобові розподіли вільної пропускної спроможності для доби постачання проводяться за добу до доби постачання та в добі постачання після акцепту добових графіків виробництва електричної енергії на добу постачання.

10. Оператор системи передачі визначає структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів, яка може включати резервування частки пропускної спроможності для розподілу на добу наперед та внутрішньодобового розподілу. Структура розподілу погоджується Регулятором. При складанні структури розподілу пропускної спроможності оператор системи передачі має враховувати:

1) характеристики ринків;

2) операційні умови;

3) рівень узгодженості часток пропускної спроможності та часових періодів, визначених для різних механізмів розподілу пропускної спроможності.

Стаття 40. Інформація щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів

1. Оператор системи передачі електроенергії має оприлюднювати:

1) вимоги до безпеки, технічної експлуатації та планування режимів роботи міждержавних перетинів. Така інформація має включати загальний алгоритм розрахунку загальної пропускної спроможності та запасу надійності відповідно до електричних та фізичних показників мережі. Такий алгоритм розрахунку підлягає затвердженню Регулятором;

2) дані щодо спроможності мережі, доступу до мережі та використання мережі з урахуванням інформації про наявність обмежень пропускної спроможності, методи управління обмеженнями та плани щодо їх усунення у майбутньому;

3) дані щодо обсягів міждержавної торгівлі (експорту-імпорту) на основі прогнозних даних. Порядок оприлюднення такої інформації затверджується Регулятором. Оператор системи передачі повинен оприлюднювати, зокрема:

а) інформацію про довгострокові перспективи розвитку інфраструктури системи передачі та про вплив такого розвитку на пропускну спроможність міждержавних перетинів - щороку;

б) прогноз вільної пропускної спроможності на ринку електричної енергії на наступний місяць та на наступні 12 місяців з урахуванням всієї відповідної інформації, наявної у оператора системи передачі, - щомісяця;

в) прогноз вільної пропускної спроможності на ринку електричної енергії на наступний тиждень з урахуванням усієї відповідної інформації, наявної у оператора системи передачі, - щотижня;

г) інформацію про вільну пропускну спроможність на добу наперед та впродовж доби, доступну для ринку електричної енергії впродовж кожного розрахункового періоду з урахуванням поданих повідомлень на добу наперед та графіків виробництва на добу наперед - щодня;

г) інформацію про розподілену пропускну спроможність на кожен розрахунковий період на ринку електричної енергії та про відповідні умови використання пропускної спроможності з метою визначення обсягів вільної пропускної спроможності;

д) інформацію про розподілену пропускну спроможність після кожного розподілу та її ціну;

е) інформацію про всю використану пропускну спроможність для кожного розрахункового періоду на ринку електричної енергії - невідкладно після отримання повідомлень про її використання;

є) інформацію про узагальнені комерційні та фізичні перетоки електричної енергії для кожного розрахункового періоду на ринку електричної енергії, включаючи опис дій щодо обмеження пропускної спроможності, здійснених оператором системи передачі з метою вирішення проблемних питань під час експлуатації мережі та/або системи, - якомога ближче до реального часу;

ж) інформацію про планові та фактичні відключення;

з) кількісні показники надійності доступної пропускної спроможності;

и) інформацію про позапланові та/або аварійні відключення енергоблоків, встановлена потужність яких перевищує 100 МВт;

4) інформацію про узагальнені комерційні та фактичні перетоки електроенергії з описом дій з метою вирішення системних та мережевих проблем, планову та фактичну інформацію щодо відключень - якомога ближче до реального часу;

5) дані щодо узагальненого прогнозного та фактичного попиту, доступності та фактичного використання генеруючих потужностей та електроустановок споживання, здатних до регулювання, доступності та використання мережі та перетинів, балансуєної електричної енергії та резервів потужності;

б) відповідну інформацію для міждержавного балансуєного ринку;

7) опис процедур управління обмеженнями та розподілу пропускної спроможності, що застосовуються оператором системи передачі.

2. Відповідна інформація має бути доступна на ринку електричної енергії до укладення відповідних договорів.

3. Після оприлюднення прогнозних даних оператор системи передачі має оприлюднити відповідні фактичні дані.

4. До інформації, що оприлюднюється оператором системи передачі, здійснюється вільний доступ. Усі дані подаються за останні два роки.

Стаття 41. Обмін інформацією щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів

1. Оператор системи передачі має забезпечити механізми координації та обміну даними для забезпечення безпеки мережі в частині управління обмеженнями.

2. Оператор системи передачі має регулярно обмінюватися даними щодо параметрів мережі та перетоків енергії з операторами систем передачі суміжних держав. За відповідним запитом такі дані надаються Регулятору.

3. При підготовці до експлуатації мережі на наступну добу оператор системи передачі має обмінюватися інформацією з операторами систем передачі суміжних держав, зокрема щодо запланованої топології мережі, доступних та планованих навантажень енергоблоків та перетоків енергії для оптимізації експлуатації мережі.

4. Учасники ринку мають надавати оператору системи передачі дані, необхідні для обміну інформацією щодо пропускної спроможності відповідно до цього Закону, правил ринку та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Стаття 42. Міждержавна координація розподілу пропускної спроможності

1. Розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів здійснюється скоординовано з оператором системи передачі відповідного міждержавного перетину та із застосуванням спільних процедур розподілу. У разі якщо комерційні обміни між двома державами (енергосистемами) можуть

впливати на фізичні перетоки третіх держав (енергосистем), механізм управління обмеженнями розробляється спільно з усіма заінтересованими операторами системи передачі.

2. Спільний скоординований механізм управління обмеженнями та процедури розподілу пропускної спроможності мають застосовуватися до міждержавних перетинів із державами - сторонами Енергетичного Співтовариства.

3. Координація розподілу пропускної спроможності має включати, зокрема:

1) використання спільної моделі систем передачі, що охоплює взаємозалежні фізичні перетоки електричної енергії та враховує розбіжності між комерційними та фізичними перетоками;

2) розподіл та повідомлення про використання пропускної спроможності;

3) однакові зобов'язання учасників ринку електричної енергії, що отримали доступ до пропускної спроможності, щодо надання інформації про її використання (для явних аукціонів);

4) однакові часові періоди, на які розподіляється пропускна спроможність, та часові регламенти проведення розподілу;

5) однакову структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів та характеристики пропускної спроможності;

6) узгоджені умови договорів з учасниками ринку електричної енергії;

7) перевірку перетоків на відповідність вимогам безпеки мережі при оперативному плануванні та веденні режиму в реальному часі;

8) порядок розрахунків внаслідок управління обмеженнями;

9) порядок обміну інформацією між операторами систем передачі.

Стаття 43. Використання доходів від управління обмеженнями

1. Будь-які доходи від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину можуть використовуватися для таких цілей:

1) гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності;

2) технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності шляхом здійснення інвестицій у систему передачі, зокрема в будівництво нових міждержавних ліній електропередачі.

2. У разі якщо доходи не можуть бути ефективно використані для цілей, визначених частиною першою цієї статті, вони перераховуються на окремий поточний рахунок оператора системи передачі, доки не зможуть бути ефективно використані для зазначених цілей.

3. Оператор системи передачі узгоджує із заінтересованими операторами енергосистем суміжних держав порядок розподілу доходів від управління обмеженнями, що погоджується з Регулятором.

4. Оператор системи передачі має заздалегідь визначити напрями використання доходів від управління обмеженнями та оприлюднювати звіт про фактичне використання таких доходів.

5. Регулятор перевіряє відповідність використання доходів від управління обмеженнями цілям, визначеним цією статтею. Щороку до 31 липня Регулятор оприлюднює звіт про отримані оператором системи передачі доходи від управління обмеженнями за 12 місяців до 30 червня поточного року, інформацію про використання доходів від управління обмеженнями та висновок щодо відповідності їх використання цьому Закону.

Стаття 44. Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління

1. В електроенергетиці України діє єдина диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею, розподілом та споживанням електричної енергії. Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління ОЕС України та організацію паралельної роботи з енергетичними системами інших держав здійснює оператор системи передачі.

Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єктів господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України.

2. Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління базується на принципах об'єктивності, прозорості та недискримінаційності і має забезпечувати належне функціонування ринку електричної енергії.

3. Диспетчеризація встановлених генеруючих потужностей та використання міждержавних перетинів мають здійснюватися відповідно до [кодексу системи передачі](#), правил ринку та інших нормативних документів, на основі економічних критеріїв та з урахуванням технічних обмежень системи.

4. При диспетчеризації встановлених генеруючих потужностей оператор системи передачі має надавати перевагу виробникам, що використовують альтернативні джерела енергії, за умови дотримання операційної безпеки. Оператор системи передачі має застосовувати відповідні технічні та ринкові заходи, спрямовані на усунення обмежень виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

У разі встановлення обмежень виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії з метою забезпечення операційної безпеки та безпеки електропостачання оператор системи передачі або оператор системи розподілу мають надати Регулятору інформацію про такі обмеження із зазначенням заходів, які вони планують здійснити для запобігання таким обмеженням.

5. Для забезпечення безпеки постачання центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, може прийняти рішення про пріоритетність для диспетчеризації встановлених генеруючих потужностей, що використовують первинні джерела енергії, видобуті в Україні, при цьому обсяги протягом календарного року не можуть перевищувати 15 відсотків загальної первинної енергії, яку необхідно виробити для покриття споживання електроенергії в Україні.

6. Усі оперативні команди і розпорядження оператора системи передачі підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України. Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України з боку державних органів, політичних партій, рухів та громадських організацій забороняється.

7. Суб'єкти господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України, зобов'язані подавати оператору системи передачі інформацію, передбачену правилами ринку, [кодексом системи передачі](#) та іншими нормативно-правовими актами.

Розділ VI РОЗПОДІЛ

Стаття 45. Розподіл електричної енергії

1. Розподіл електричної енергії здійснюється оператором системи розподілу. Діяльність з розподілу електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

2. Оператор системи розподілу надає послуги з розподілу електричної енергії на недискримінаційних засадах відповідно до цього Закону, кодексу систем розподілу та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

3. Система розподілу має бути побудована з урахуванням принципу економічної ефективності, планів розвитку міст (територій), з дотриманням режиму права власності, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, енергоефективності, захисту життя і здоров'я людей, а також раціонального використання енергії відповідно до технічних правил та норм безпеки, передбачених нормативно-технічними документами.

Стаття 46. Функції, права та обов'язки оператора системи розподілу

1. Оператор системи розподілу:

- 1) забезпечує недискримінаційний доступ до системи розподілу;
- 2) надає послуги з розподілу електричної енергії з дотриманням встановлених показників якості надання послуг;
- 3) надає послуги з приєднання до системи розподілу відповідно до кодексу систем розподілу;
- 4) здійснює планування розвитку системи розподілу з урахуванням заходів з енергоефективності, управління попитом та можливостей використання розподіленої генерації;
- 5) забезпечує довгострокову спроможність систем розподілу задовольняти обґрунтований попит на розподіл за допомогою перспективного планування заходів та інвестицій для забезпечення достатньої потужності системи розподілу та надійності її функціонування;
- 6) забезпечує безпечне, надійне та ефективне функціонування систем розподілу з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища;
- 7) забезпечує користувачів системи інформацією, необхідною для ефективного доступу та використання системи розподілу;
- 8) забезпечує комерційний облік відповідно до цього Закону, правил ринку та кодексу комерційного обліку, інших нормативно-правових актів та нормативних документів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 9) розробляє типові графіки (профілі) навантаження для певних категорій споживачів відповідно до кодексу комерційного обліку;
- 10) виконує інші функції, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

2. Оператор системи розподілу має право:

- 1) своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за надані послуги з розподілу електричної енергії та інші послуги, надані на ринку електричної енергії;
- 2) отримувати від учасників ринку інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, у формі та порядку, визначених правилами ринку та кодексом систем розподілу;
- 3) інші права, передбачені законодавством та укладеними ним договорами на ринку електричної енергії.

3. Оператор системи розподілу зобов'язаний:

- 1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами у порядку, визначеному правилами ринку;
- 3) складати добові графіки електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами на добу постачання та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;
- 4) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами;
- 5) при застосуванні процедур зміни/заміни електропостачальника надавати новому електропостачальнику інформацію про споживачів, приєднаних до його системи розподілу, яким здійснював продаж попередній електропостачальник, в обсягах та порядку, визначених Регулятором;
- 6) зберігати інформацію, необхідну для аналізу якості послуг з електропостачання, включаючи інформацію щодо надійності електропостачання, якості електричної енергії, комерційної якості надання послуг, у порядку, встановленому Регулятором;
- 7) оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті інформацію про умови надання послуг з розподілу електричної енергії та послуг з приєднання до системи розподілу, показники якості послуг та іншу інформацію відповідно до законодавства;
- 8) здійснювати відшкодування (компенсацію) користувачу системи у разі недотримання оператором системи розподілу показників якості послуг, визначених договором про надання послуг з розподілу та Регулятором;
- 9) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

10) надавати Регулятору, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, інформацію, необхідну для здійснення ними функцій і повноважень, встановлених законодавством;

11) укладати договори, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;

12) вести окремий облік витрат та доходів від здійснення діяльності з розподілу електричної енергії від інших видів діяльності;

13) виконувати обов'язкові для виконання розпорядчі документи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі електроенергетики;

14) припиняти електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи розподілу;

15) відновлювати електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи розподілу.

4. Оплата послуг з розподілу здійснюється за тарифами, які регулює Регулятор відповідно до затвердженої ним методики. Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії оприлюднюються операторами систем розподілу в порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

5. Відносини щодо технічного забезпечення розподілу електричної енергії регулюються оператором системи розподілу із споживачем у порядку, визначеному [кодексом систем розподілу](#), на договірних засадах.

6. Оператор системи розподілу не має права здійснювати діяльність з купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, крім купівлі-продажу для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії.

Вартість електричної енергії, придбаної з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії, враховується при визначенні тарифів на розподіл електричної енергії відповідно до методики формування тарифів на послуги з розподілу.

Купівля електричної енергії для забезпечення діяльності оператора системи розподілу, крім обсягів технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії, здійснюється ним як споживачем за договором постачання електричної енергії споживачу.

7. Оператор системи розподілу забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для здійснення своїх функцій на ринку та становить комерційну таємницю відповідно до вимог законодавства.

Оператор системи розподілу також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку електричної енергії.

Стаття 47. Відокремлення та незалежність оператора системи розподілу

1. Оператору системи розподілу забороняється здійснювати діяльність з виробництва та/або передачі, та/або постачання електричної енергії, крім випадків, визначених частиною одинадцятою цієї статті.

2. Оператору системи розподілу забороняється мати на праві власності чи в управлінні акції (частки в статутному капіталі) суб'єкта господарювання, що здійснює діяльність з виробництва та/або постачання (у тому числі постачання споживачам) або передачі електричної енергії, а суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва та/або постачання (у тому числі постачання споживачам) або передачі електричної енергії, забороняється мати на праві власності чи в управлінні акції (частки в статутному капіталі) оператора системи розподілу.

3. У разі якщо оператор системи розподілу входить до складу вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, оператор системи розподілу має бути незалежним у прийнятті рішень щодо:

управління активами, необхідними для забезпечення ефективної діяльності з розподілу електричної енергії, у тому числі для експлуатації, обслуговування та розвитку системи розподілу;

приєднання до системи розподілу;

надання послуг з розподілу електричної енергії.

Незалежність оператора системи розподілу у прийнятті рішень забезпечується такими умовами:

1) посадові особи виконавчого органу та керівники всіх рівнів управління оператора системи розподілу не можуть обіймати посади в органах управління суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, та в органах управління вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого входить такий оператор системи розподілу;

2) виконавчий орган оператора системи розподілу, його члени та керівники всіх рівнів управління не мають права отримувати матеріальну або іншу вигоду від суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, та від вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого входить такий оператор системи розподілу;

3) посадові особи, відповідальні за управління оператором системи розподілу, мають повноваження щодо прийняття управлінських рішень, пов'язаних з операційною діяльністю оператора системи розподілу, експлуатацією, обслуговуванням та розвитком системи розподілу, а також управлінням персоналом, незалежно від суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, та від вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого входить такий оператор системи розподілу.

4. Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання відповідно до вимог цього Закону має забезпечити незалежність оператора системи розподілу, що входить до його складу, та не має права втручатися у:

1) діяльність оператора системи розподілу з питань розвитку системи розподілу, за умови що така діяльність здійснюється у межах затвердженого вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання річного фінансового плану оператора системи розподілу;

2) операційну діяльність оператора системи розподілу;

3) діяльність оператора системи розподілу з питань експлуатації та обслуговування системи розподілу;

4) діяльність оператора системи розподілу з питань управління персоналом.

5. Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання має право приймати рішення з питань затвердження річного фінансового плану (іншого аналогічного фінансового документа) та встановлювати загальні обмеження щодо обсягів боргових зобов'язань оператора системи розподілу, що входить до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

6. Посадовим особам вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, забороняється обіймати посади у виконавчому органі оператора системи розподілу, а також керівні посади оператора системи розподілу.

7. Оператору системи розподілу при здійсненні ним своїх функцій відповідно до законодавства забороняється створювати будь-які переваги суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з постачання (у тому числі постачання споживачам) та/або виробництва електричної енергії у складі вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, порівняно з іншими суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність з постачання (у тому числі постачання споживачам) та/або виробництва електричної енергії.

8. У разі придбання оператором системи розподілу товарів і послуг у вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого він входить, чи у суб'єктів господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або надання оператором системи розподілу товарів і послуг вертикально інтегрованому суб'єкту господарювання, до складу якого він входить, чи суб'єктам господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або спільного використання товарів і послуг оператором системи розподілу та вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання, до складу якого він входить, чи суб'єктами господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, таке придбання та/або надання, та/або використання має здійснюватися на підставі відповідних договорів з дотриманням вимог щодо:

1) відсутності конфлікту інтересів та прозорості;

2) неперешкоджання конкуренції;

3) унеможливлення перехресного субсидіювання між оператором системи розподілу та вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання (чи суб'єктами господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання).

Умови таких договорів, у тому числі щодо цін (вартості) товарів і послуг, мають бути доступними для Регулятора.

9. Оператор системи розподілу, що входить до складу вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, при здійсненні своєї діяльності, а також у використанні власних найменування та торговельної марки (знаку для товарів і послуг) жодним чином не має створювати враження, що він пов'язаний з електропостачальником у рамках цього вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

10. Вертикально інтегровані суб'єкти господарювання, оператори системи розподілу та електропостачальники зобов'язані забезпечити безперервність діяльності з розподілу та постачання електричної енергії.

Вертикально інтегровані суб'єкти господарювання мають забезпечити оператора системи розподілу достатніми майновими, технічними, фінансовими, інформаційними засобами та трудовими ресурсами для належного забезпечення діяльності з розподілу електричної енергії відповідно до вимог законодавства.

11. У разі якщо оператор системи розподілу має менше 100 тисяч приєднаних споживачів та його середньомісячний обсяг розподілу електричної енергії не перевищує 20 мільйонів кВт·год, Регулятор має право прийняти рішення про звільнення такого оператора системи розподілу від виконання вимог цієї статті.

Стаття 48. Програма відповідності та уповноважена особа з питань відповідності

1. Оператор системи розподілу, що входить до складу вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, зобов'язаний розробити та впровадити програму відповідності, а також призначити за погодженням з Регулятором уповноважену особу з питань відповідності. Призначення здійснюється виконавчим органом оператора системи розподілу.

2. Програма відповідності має передбачати заходи, обов'язкові для виконання персоналом оператора системи розподілу при здійсненні ним своїх функцій та взаємовідносин з учасниками ринку електричної енергії. Такі заходи мають стосуватися, зокрема, забезпечення недискримінаційності, порядку поводження з конфіденційною інформацією та передбачати відповідальність персоналу за невиконання цих вимог.

3. Програма відповідності погоджується Регулятором та оприлюднюється в установленому Регулятором порядку.

4. Уповноваженою особою з питань відповідності може бути особа, яка має вищу освіту (технічну, юридичну або економічну) за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра або спеціаліста, високі професійні та моральні якості, досвід роботи у сфері електроенергетики не менше п'яти років, володіє державною мовою, має освітній і професійний рівні, необхідні для виконання своїх обов'язків.

Особа, яка претендує на посаду уповноваженої особи з питань відповідності, протягом останніх трьох років до дня призначення не може обіймати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання та/або суб'єктах господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу), мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу), та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу).

Інформацію про особу, яка претендує на посаду уповноваженої особи з питань відповідності, та пропозиції щодо умов її трудового договору надає Регулятору оператор системи розподілу.

Умови трудового договору уповноваженої особи з питань відповідності мають забезпечувати її незалежність при здійсненні своїх функцій та повноважень від оператора системи розподілу, вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та містити, зокрема, строк дії трудового договору, права, обов'язки і відповідальність сторін, умови матеріального забезпечення та організації праці, вичерпний перелік підстав для розірвання договору.

Регулятор має право не погодити запропоновану оператором системи розподілу особу на посаду уповноваженої особи з питань відповідності та умови її трудового договору виключно у разі невідповідності такої особи вимогам для призначення на посаду, визначеним частиною четвертою цієї статті, та якщо пропоновані умови трудового договору не забезпечують виконання вимог щодо її незалежності, прав та повноважень, визначених частиною четвертою цієї статті.

5. З метою забезпечення незалежності уповноваженої особи з питань відповідності така особа не може:

1) займати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання та/або суб'єктах господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу), мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання;

2) отримувати прямо чи опосередковано фінансову винагороду від вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, крім заробітної плати, яка не має залежати від результатів діяльності вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

6. Протягом чотирьох років після завершення строку перебування уповноваженої особи з питань відповідності на посаді такій особі забороняється обіймати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання, мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

7. Виконавчий орган оператора системи розподілу після погодження з Регулятором може звільнити уповноважену особу з питань відповідності у разі порушення нею умов трудового договору та вимог цього Закону. Виконавчий орган оператора системи розподілу зобов'язаний за зверненням Регулятора звільнити уповноважену особу з питань відповідності у разі порушення нею умов трудового договору та вимог цього Закону.

8. Уповноважена особа з питань відповідності має право:

1) доступу до приміщень оператора системи розподілу без попереднього повідомлення;

2) доступу до даних та інформації оператора системи розподілу, вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, необхідних для виконання її завдань виключно з питань виконання програми відповідності;

3) відвідувати всі наради керівництва оператора системи розподілу, зокрема з питань доступу до системи розподілу, її експлуатації, обслуговування та розвитку, купівлі-продажу електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами;

4) відвідувати всі засідання виконавчого органу, наглядової ради та загальні збори акціонерів оператора системи розподілу;

5) звертатися до Регулятора зі скаргою щодо порушення умов працевлаштування, зокрема щодо її дострокового звільнення з посади уповноваженої особи з питань відповідності;

6) регулярно надавати виконавчому органу оператора системи розподілу інформацію щодо виконання програми відповідності.

Уповноважена особа з питань відповідності зобов'язана забезпечувати конфіденційність інформації, до якої вона має право доступу, відповідно до умов трудового договору.

9. До завдань уповноваженої особи з питань відповідності належить:

1) моніторинг виконання програми відповідності;

2) надання звіту Регулятору про порушення програми відповідності, будь-які комерційні та фінансові відносини, що виникають між вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та оператором системи розподілу, запропоновані виконавчим органом оператора системи розподілу наглядовій раді рішення щодо здійснення інвестицій у системи розподілу та блокування таких рішень вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання на загальних зборах або шляхом голосування членів наглядової ради;

3) регулярне надання Регулятору інформації щодо виконання програми відповідності;

4) складання щорічного звіту про виконання програми відповідності та надання його Регулятору;

5) надання виконавчому органу оператора системи розподілу щорічного звіту про виконання програми відповідності та рекомендацій щодо вдосконалення такої програми та її виконання.

10. Щорічний звіт про виконання програми відповідності підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті оператора системи розподілу.

Порядок складання, подання та оприлюднення програми відповідності та звіту про її виконання затверджується Регулятором.

Стаття 49. Розподіл електричної енергії електричними мережами основних споживачів

1. Для цілей цієї статті основним споживачем вважається споживач та/або власник електричних мереж, який не є оператором системи розподілу, електричні мережі якого використовуються для розподілу електричної енергії іншим споживачам, а також для транспортування електричної енергії в мережі оператора системи розподілу.

2. Відносини між основним споживачем та користувачами, що живляться від його мереж, та оператором системи розподілу та/або оператором системи передачі регулюються [кодексом систем розподілу](#), [кодексом системи передачі](#), правилами роздрібного ринку та договорами, укладеними на їх основі.

3. Основний споживач зобов'язаний укласти з оператором системи розподілу, на території здійснення ліцензованої діяльності з розподілу якого розташовані його мережі, договір про спільне використання електричних мереж за типовою формою, затвердженою Регулятором.

Вартість послуг за цим договором визначається за затвердженою Регулятором методикою.

Вартість оплачених оператором системи розподілу послуг за договором про спільне використання електричних мереж включається до тарифу на розподіл відповідного оператора системи розподілу.

4. Регулятор може класифікувати електричні мережі, що розподіляють електричну енергію на обмеженій території комерційного закладу, закладу громадського обслуговування, житлового комплексу, іншого об'єкта як малу систему розподілу, якщо виконується хоча б одна із таких умов:

1) виробничі процеси користувачів такої системи пов'язані між собою з технологічних причин або міркувань безпеки;

2) розподіл такими мережами здійснюється переважно для власника мереж або для юридичних осіб, пов'язаних з ним господарськими відносинами та/або відносинами контролю;

3) розподіл електричної енергії такими мережами здійснюється меншій від граничної кількості побутових споживачів, що пов'язані з власниками такої системи договірними відносинами або на інших правових підставах, та/або ця система перебуває у спільній власності таких побутових споживачів.

Класифікація та критерії визначення малих систем розподілу визначаються кодексом системи розподілу виходячи, зокрема, з кількості та категорії користувачів малої системи розподілу, обсягів розподілу електричної енергії малою системою розподілу, потужності приєднання до системи передачі та/або системи розподілу.

5. Оператори малої системи розподілу виконують функції, мають права та обов'язки оператора системи розподілу щодо користувачів малої системи розподілу з урахуванням особливостей, визначених кодексом системи розподілу та [правилами роздрібного ринку](#), без відповідних ліцензій.

Максимальна (гранична) плата за послуги з розподілу малими системами розподілу визначається відповідно до методики, затвердженої Регулятором.

До операторів малої системи розподілу не застосовуються вимоги частини третьої цієї статті та положення статті 47 цього Закону.

6. Основні споживачі, оператори малих систем розподілу забезпечують недискримінаційний доступ третіх сторін до своїх електричних мереж, безпеку та надійність їх функціонування відповідно до кодексу систем розподілу, правил роздрібного ринку та інших нормативно-правових актів.

Стаття 50. Розвиток систем розподілу

1. Оператори систем розподілу розробляють та подають на затвердження Регулятору плани розвитку систем розподілу на наступні п'ять років з урахуванням плану розвитку системи передачі на наступні 10 років.

2. При плануванні розвитку системи розподілу оператор системи розподілу має передбачити необхідність будівництва та/або реконструкції системи розподілу для здійснення заходів з енергоефективності, управління попитом та/або розвитку розподіленої генерації. Плани розвитку системи розподілу повинні містити обсяги фінансування та враховувати відповідні плани і схеми планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях, а також екологічні стандарти і нормативи.

3. Оператор системи розподілу розробляє інвестиційну програму з урахуванням плану розвитку системи розподілу та подає її Регулятору разом із розрахунком тарифу на послуги з розподілу.

4. Порядок розроблення та подання на затвердження планів розвитку систем розподілу та інвестиційних програм затверджується Регулятором.

Розділ VII ОПЕРАТОР РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 51. Оператор ринку електричної енергії

1. Оператор ринку забезпечує функціонування ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, а також здійснює організацію купівлі-продажу електричної енергії для доби постачання на підставі ліцензії.

2. Оператор ринку створює організаційні, технологічні, інформаційні та інші умови для здійснення регулярних торгів за правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, укладання і виконання договорів та розрахунків за ними, зокрема визначає уповноважений банк або клірингову установу.

3. Оператор ринку:

1) забезпечує рівні умови участі на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку;

2) реєструє учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, забезпечує ведення та оприлюднення відповідного реєстру;

3) забезпечує дотримання учасниками ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку вимог щодо надання гарантій виконання фінансових зобов'язань відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

4) визначає за результатами торгів на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку обсяги купівлі-продажу електричної енергії учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, ціни на електричну енергію, фінансові зобов'язання учасників торгів на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

5) створює умови для забезпечення розрахунків за куплену/продану електричну енергію, зокрема шляхом запровадження клірингу;

6) надає повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду відповідно до правил ринку;

7) оприлюднює інформацію щодо торгів на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, зокрема про ціни та обсяги купівлі-продажу електричної енергії, та іншу інформацію в обсягах та строки, визначені правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

8) надає учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) надає Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством;

10) забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства, а також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку;

11) здійснює інші функції, передбачені цим Законом, правилами ринку та правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

4. Оператор ринку має право провадити діяльність з організації купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії після отримання ним відповідної ліцензії та укладення договору про врегулювання небалансів з оператором системи передачі.

5. Оператор ринку не має права здійснювати діяльність з виробництва, передачі, розподілу та постачання електричної енергії споживачу, а також трейдерську діяльність.

6. Фінансування діяльності оператора ринку здійснюється за рахунок учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку. Порядок розрахунку вартості послуг оператора ринку та порядок оплати таких послуг визначаються правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

7. Оператор ринку має інші повноваження, права та обов'язки, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

8. Оператор ринку утворюється у формі акціонерного товариства, 100 відсотків акцій у статутному капіталі якого належить державі та не підлягає приватизації або відчуженню в інший спосіб.

Розділ VIII АДМІНІСТРАТОР РОЗРАХУНКІВ

Стаття 52. Адміністратор розрахунків

1. Адміністратор розрахунків забезпечує організацію роботи ринку електричної енергії відповідно до цього Закону, правил ринку та кодексу комерційного обліку.

2. Функції адміністратора розрахунків покладаються на оператора системи передачі.

3. Адміністратор розрахунків відповідно до правил ринку:

1) реєструє учасників ринку, забезпечує ведення відповідного реєстру та оприлюднює його;

2) реєструє сторони, відповідальні за баланс, і постачальників послуг з балансування та веде відповідні реєстри;

3) забезпечує дотримання учасниками ринку вимог щодо надання гарантій виконання фінансових зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів відповідно до правил ринку;

4) створює та веде бази даних договірних обсягів купівлі-продажу і фактичних обсягів відпуску та/або споживання, та/або експорту, та/або імпорту учасників ринку;

5) розраховує платежі за електричну енергію оператора системи передачі та постачальників послуг з балансування, ціни небалансів електричної енергії, обсяги небалансів електричної енергії і відповідні платежі за них та виставляє відповідні рахунки;

6) розраховує платежі за придбані оператором системи передачі допоміжні послуги;

7) надає Регулятору інформацію про роботу ринку електричної енергії в обсягах, межах та порядку, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) надає учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) здійснює інші функції, передбачені цим Законом, правилами ринку та кодексом комерційного обліку.

4. Адміністратор розрахунків не має права здійснювати діяльність з виробництва, розподілу та постачання електричної енергії споживачу та трейдерську діяльність.

5. Відповідальність адміністратора розрахунків визначається правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

6. Адміністратор розрахунків забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

Адміністратор розрахунків також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку електричної енергії.

7. Вартість послуг адміністратора розрахунків затверджується Регулятором та включається як окрема складова до тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Оператор системи передачі зобов'язаний вести окремий від інших видів діяльності облік витрат та доходів щодо виконання функцій адміністратора розрахунків.

8. Адміністратор розрахунків має інші повноваження, права та обов'язки, передбачені цим Законом, правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Розділ IX АДМІНІСТРАТОР КОМЕРЦІЙНОГО ОБЛІКУ

Стаття 53. Адміністратор комерційного обліку

1. Функції адміністратора комерційного обліку покладаються на оператора системи передачі.

2. Адміністратор комерційного обліку на ринку електричної енергії відповідно до правил ринку, кодексу комерційного обліку та інших нормативно-правових актів і нормативних документів:

1) здійснює адміністрування відносин щодо комерційного обліку електричної енергії шляхом забезпечення реєстрації постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку автоматизованих систем, що забезпечують комерційний облік електричної енергії, а також контролю за дотриманням учасниками ринку електричної енергії вимог кодексу комерційного обліку;

2) координує інформаційний обмін на ринку електричної енергії шляхом визначення регламентів та протоколів інформаційної взаємодії учасників ринку щодо обміну даними комерційного обліку електричної енергії;

3) отримує від постачальників послуг комерційного обліку дані комерційного обліку електричної енергії, визначає їхню придатність до використання та забезпечує центральну агрегацію;

4) надає дані комерційного обліку електричної енергії адміністратору розрахунків та іншим учасникам ринку;

5) створює та управляє базами даних комерційного обліку електричної енергії, а також централізованими реєстрами постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку та автоматизованих систем, що забезпечують комерційний облік електричної енергії;

6) здійснює інші функції, передбачені правилами ринку та кодексом комерційного обліку.

3. Вартість послуг адміністратора комерційного обліку затверджується Регулятором та включається як окрема складова до тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Оператор системи передачі зобов'язаний вести окремий від інших видів діяльності облік витрат та доходів щодо виконання функцій адміністратора комерційного обліку.

4. Адміністратор комерційного обліку не має права здійснювати діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії споживачу та трейдерську діяльність.

Адміністратор комерційного обліку забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

5. Адміністратор комерційного обліку також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку електричної енергії.

6. Адміністратор комерційного обліку має інші повноваження, права та обов'язки, передбачені цим Законом, правилами ринку, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Розділ X ТРЕЙДЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 54. Трейдерська діяльність на ринку електричної енергії

1. Господарська діяльність з перепродажу електричної енергії (трейдерська діяльність) на ринку електричної енергії підлягає ліцензуванню у разі відсутності у суб'єкта господарювання інших ліцензій, обов'язкових для провадження діяльності на ринку електричної енергії.

2. Трейдери здійснюють купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку електричної енергії, крім її продажу за договором постачання електричної енергії споживачу.

Стаття 55. Права та обов'язки трейдерів

1. Трейдери мають право:

- 1) купувати та продавати електричну енергію на ринку електричної енергії, здійснювати експорт-імпорт електричної енергії за вільними цінами;
- 2) вільно обирати контрагента за двостороннім договором;
- 3) на своєчасне та у повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію відповідно до укладених договорів;
- 4) доступу до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 5) інші права, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умовами договорів, укладеними ними на ринку електричної енергії.

2. Трейдери зобов'язані:

- 1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з трейдерської діяльності та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 2) укладати договори, обов'язкові для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;
- 3) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, зокрема імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;
- 4) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії відповідно до правил ринку;
- 5) сплачувати своєчасно та в повному обсязі за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та послуги, що надаються на ринку електричної енергії;
- 6) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством.

Розділ XI ПОСТАЧАННЯ СПОЖИВАЧАМ

Стаття 56. Постачання електричної енергії споживачам

1. Постачання електричної енергії споживачам здійснюється електропостачальниками, які отримали відповідну ліцензію, за договором постачання електричної енергії споживачу.
2. Договір постачання електричної енергії споживачу укладається між електропостачальником та споживачем та передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу одним електропостачальником. Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами.

3. У разі покладення на електропостачальника зобов'язань з надання універсальних послуг або виконання функцій постачальника "останньої надії" ціни (тарифи) на послуги постачальника універсальних послуг, постачальника "останньої надії" визначаються відповідно до цього Закону.

4. Покладення зобов'язань з надання універсальних послуг та/або постачання "останньої надії" не обмежує права електропостачальника здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами.

5. Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам електропостачальники здійснюють купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами та/або на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку і на балансуєчому ринку, а також шляхом імпорту.

6. Постачання електричної енергії електропостачальниками здійснюється з дотриманням [правил роздрібного ринку](#).

7. Умови постачання електричної енергії, права та обов'язки електропостачальника і споживача визначаються договором постачання електричної енергії споживачу. У договорі постачання електричної енергії споживачу визначаються:

- 1) найменування та місцезнаходження електропостачальника;
- 2) перелік послуг, що надаються електропостачальником;
- 3) ціна електричної енергії та послуг, що надаються;
- 4) показники якості електропостачання, зокрема якості електричної енергії;
- 5) види послуг з технічного обслуговування, які пропонуються електропостачальником;
- 6) умови та порядок відшкодування (компенсації), що застосовується у разі недотримання електропостачальником показників якості послуг, визначених договором, зокрема у разі виставлення невірних рахунка та/або несвоєчасного виставлення рахунка;
- 7) порядок та засоби повідомлення актуальної інформації щодо чинних тарифів, вартості послуг з технічного обслуговування, очікуваних змін цін та умов постачання електричної енергії;
- 8) порядок організації комерційного обліку електричної енергії та надання даних комерційного обліку електричної енергії;
- 9) порядок подання звернень, претензій, скарг споживачем та порядок їх розгляду електропостачальником, методи ініціювання процедур вирішення спорів;
- 10) строк дії договору, умови припинення, пролонгації та розірвання договору, зокрема в односторонньому порядку споживачем у разі зміни електропостачальника, а також умови дострокового розірвання договору із зазначенням наявності чи відсутності санкції (штрафу) за дострокове розірвання договору;
- 11) зобов'язання електропостачальника щодо надання споживачу інформації про захист прав споживачів, зокрема у розрахункових документах (рахунках);
- 12) права та обов'язки електропостачальника і споживача у разі неможливості виконання своїх зобов'язань та у разі тимчасового зупинення постачання;

13) інші положення залежно від специфіки та виду послуг, що надаються електропостачальником.

8. До укладення договору постачання електричної енергії споживачу електропостачальник має надати споживачу інформацію про істотні умови договору та про наявний вибір порядку та форм виставлення рахунка і здійснення розрахунків.

9. Загальні положення та умови договору мають бути справедливими і прозорими, викладеними чітко і ясно, не містити процедурних перешкод, що ускладнюють здійснення прав споживача.

10. Жодне положення договору постачання електричної енергії споживачу не має створювати обмежень права споживача на зміну електропостачальника. Крім того, договір не може містити положення, що накладають додаткові фінансові зобов'язання на споживача, який здійснює зазначене право. В іншому разі таке положення вважається недійсним з моменту укладення договору.

11. Регулятор затверджує примірний договір постачання електричної енергії споживачу, типовий договір постачання електричної енергії споживачу на умовах надання універсальної послуги та типовий договір постачання електричної енергії споживачу постачальником "останньої надії".

Стаття 57. Права та обов'язки електропостачальників

1. Електропостачальники мають право:

1) купувати та продавати електроенергію на ринку електричної енергії, здійснювати експорт-імпорт електричної енергії за вільними цінами;

2) вільно обирати контрагента за двостороннім договором;

3) на своєчасне та в повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію та послуги з постачання електричної енергії відповідно до укладених договорів;

4) звертатися до оператора системи передачі або оператора системи розподілу щодо відключення електроживлення споживача у випадках, визначених [правилами роздрібного ринку](#), крім випадків постачання вразливим споживачам;

5) звертатися до оператора системи передачі або оператора системи розподілу щодо відновлення електроживлення споживачу у випадках, визначених [правилами роздрібного ринку](#);

6) на недискримінаційний доступ до системи передачі, систем розподілу на підставі договорів з оператором системи передачі, оператором системи розподілу відповідно до вимог [кодексу системи передачі](#), кодексу системи розподілу;

7) доступу до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених [правилами ринку](#) та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) інші права, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та договорами, укладеними ними на ринку електричної енергії.

2. Електропостачальник зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укладати договори, обов'язкові для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;

3) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, зокрема імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;

4) складати добові графіки електричної енергії для доби постачання згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

5) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

6) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії;

7) сплачувати своєчасно та в повному обсязі за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

8) відкрити в установах одного з уповноважених банків поточні рахунки із спеціальним режимом використання для здійснення розрахунків відповідно до вимог цього Закону;

9) надавати у виставленому споживачу електричної енергії рахунку (або у додатках до нього) у формі та порядку, визначених Регулятором, інформацію щодо:

а) частки кожного джерела енергії у загальній структурі балансу електричної енергії, купленої ним та/або виробленої на власних електроустановках за попередній рік;

б) посилання на доступні джерела інформації (веб-сторінки тощо) про вплив на навколишнє природне середовище, спричинений виробництвом електричної енергії усіма джерелами енергії з балансу електричної енергії, купленої ним за попередній рік. Щодо електричної енергії, придбаної на ринку "на добу наперед" та/або внутрішньодобовому ринку, та/або балансуєчому ринку, та/або імпортованої, можуть застосовуватися зведені дані щодо балансу електричної енергії, надані відповідно оператором ринку, оператором системи передачі, імпортером;

в) адрес, телефонів, веб-сторінок для отримання інформації про подання звернень, скарг та претензій щодо якості постачання електричної енергії та надання повідомлень про загрозу електробезпеки;

10) надавати споживачам у порядку, визначеному правилами роздрібного ринку, дані про споживання ними електричної енергії;

11) надавати за запитом споживача інформацію, необхідну для здійснення переходу споживача до іншого електропостачальника, відповідно до правил роздрібного ринку;

12) надсилати споживачу остаточний рахунок не пізніше шести тижнів після зміни електропостачальника;

13) розглядати відповідно до порядку, визначеного Регулятором, звернення, скарги та претензії споживачів щодо надання послуг з постачання електричної енергії та надавати вмотивовані відповіді;

14) надавати послуги з постачання електричної енергії споживачам із дотриманням установлених показників якості послуг;

15) здійснювати відшкодування (компенсацію) споживачу у разі недотримання електропостачальником показників якості послуг, визначених договором та Регулятором;

16) вести окремий облік витрат та доходів від здійснення діяльності з надання універсальних послуг, послуг постачальника "останньої надії" за державними регульованими цінами та за вільними цінами;

17) не пізніше ніж за 15 днів до початку здійснення діяльності з постачання електричної енергії оприлюднювати на своєму веб-сайті правила роздрібного ринку;

18) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом системи розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

19) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством.

3. Електропостачальник має у чіткий та прозорий спосіб інформувати своїх споживачів:

1) про вартість та умови надання послуг;

2) про методи оплати, які не повинні допускати дискримінації між споживачами. Системи попередньої оплати мають бути справедливими та адекватно відображати прогнозне споживання;

3) про право споживачів безоплатно обирати і змінювати електропостачальника;

4) про зміну будь-яких умов договору постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування з урахуванням інформації про право споживача розірвати договір. Електропостачальники зобов'язані повідомляти споживачів в порядку, встановленому законом, про будь-яке збільшення ціни і про їхнє право припинити дію договору, якщо вони не приймають нові умови.

Розділ XII СПОЖИВАЧ

Стаття 58. Права та обов'язки споживача

1. Споживач має право:

1) купувати електричну енергію для власного споживання за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку, за умови укладення ним договору про врегулювання небалансів та договору про надання послуг з передачі електричної енергії з оператором системи передачі, а у разі приєднання до системи розподілу - договору про надання послуг з розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу; або купувати електричну енергію на роздрібному ринку у

електропостачальників або у виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах розподіленої генерації, за [правилами роздрібного ринку](#);

2) змінювати електропостачальника на умовах, визначених цим Законом та правилами роздрібного ринку;

3) отримувати електричну енергію належної якості згідно з умовами договору та стандартами якості електричної енергії;

4) на компенсацію, що застосовується у разі недотримання показників якості послуг електропостачання;

5) на відшкодування збитків, завданих внаслідок невиконання його контрагентами умов договорів, укладених на ринку електричної енергії;

6) на недискримінаційний доступ до системи передачі, систем розподілу на підставі договорів з оператором системи передачі, оператором системи розподілу відповідно до вимог [кодексу системи передачі](#), [кодексу систем розподілу](#);

7) на доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) подавати відповідному електропостачальнику, оператору системи розподілу звернення, скарги та претензії, зокрема щодо якості електропостачання, щодо надання послуг з постачання електричної енергії та отримувати в установленому законодавством порядку вмотивовані відповіді або повідомлення про заходи щодо усунення електропостачальником причин скарги;

9) подавати Регулятору скарги відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів;

10) отримувати від відповідного електропостачальника інформацію, передбачену законодавством та умовами договору постачання електричної енергії споживачу;

11) отримувати від відповідного електропостачальника повідомлення про його наміри внести зміни до будь-яких умов договору постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до внесення та у разі незгоди із запропонованими змінами розірвати договір з електропостачальником у визначеному договором порядку;

12) інші права відповідно до законодавства та укладених договорів.

2. Побутові споживачі та малі побутові споживачі мають право на отримання універсальних послуг відповідно до цього Закону.

Побутовий споживач має право на встановлення у своєму приватному домогосподарстві генеруючої установки, призначеної для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, величина встановленої потужності якої не перевищує 30 кВт, але не більше потужності, дозволеної до споживання за договором про приєднання. Виробництво електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру приватними домогосподарствами здійснюється без відповідної ліцензії. Порядок продажу та обліку такої електроенергії, а також розрахунків за неї затверджується Регулятором.

3. Споживач зобов'язаний:

- 1) сплачувати за електричну енергію та надані йому послуги відповідно до укладених договорів;
- 2) надавати постачальникам послуг комерційного обліку, з якими він уклав договір, доступ до своїх електроустановок для здійснення монтажу, технічного обслуговування та зняття показників з приладів обліку споживання електричної енергії;
- 3) дотримуватися правил технічної експлуатації, правил безпеки під час експлуатації власних електроустановок, нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умов укладених договорів;
- 4) врегулювати у порядку, визначеному кодексом систем розподілу, відносини щодо технічного забезпечення розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу.

Стаття 59. Зміна електропостачальника

1. Зміна електропостачальника споживачем здійснюється на безоплатній основі у порядку, визначеному [правилами роздрібного ринку](#).

Порядок зміни електропостачальника має, зокрема, визначати:

- 1) умови та процедури зміни електропостачальника;
- 2) положення щодо забезпечення належного та достовірного комерційного обліку споживача при зміні електропостачальника;
- 3) положення щодо обміну інформацією при зміні електропостачальника;
- 4) права та обов'язки електропостачальників, оператора системи передачі та/або оператора системи розподілу, споживача при зміні електропостачальника.

2. Зміна електропостачальника за ініціативою споживача має бути завершена у строк не більше трьох тижнів з дня повідомлення таким споживачем про намір змінити електропостачальника.

3. Спори між споживачем та електропостачальником під час зміни електропостачальника розглядаються відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів, затвердженого Регулятором. Наявність спору між електропостачальником і споживачем не є підставою для затримки у виконанні договору постачання електричної енергії споживачу новим електропостачальником.

4. До припинення дії договору постачання електричної енергії споживачу електропостачальник зобов'язаний забезпечувати постачання електричної енергії споживачу на умовах чинного договору.

Регулятор здійснює моніторинг практики зміни електропостачальника.

Стаття 60. Захист прав споживачів

1. З метою забезпечення захисту прав споживачів учасники ринку не застосовують недобросовісні методи конкуренції до споживача. Положення та умови договорів зі споживачами мають бути прозорими та доступними для розуміння.

2. Постачання електричної енергії здійснюється на недискримінаційних засадах.

3. Відключення споживачів здійснюється виключно у порядку, визначеному цим Законом та [правилами роздрібного ринку](#).

Захист прав споживачів електричної енергії, а також механізм захисту цих прав регулюються цим Законом, [законами України "Про захист прав споживачів"](#), ["Про захист економічної конкуренції"](#), іншими нормативно-правовими актами.

4. Відключення захищених споживачів здійснюється з дотриманням вимог порядку забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам, затвердженого Кабінетом Міністрів України, який визначає:

- 1) порядок складення переліку захищених споживачів;
- 2) порядок обмеження, відключення електропостачання захищених споживачів;

3) механізми забезпечення повної поточної оплати захищеними споживачами електричної енергії шляхом забезпечення попередньої оплати прогнозованого обсягу споживання електричної енергії та/або надання фінансової гарантії оплати спожитої захищеним споживачем електричної енергії власником такого захищеного споживача або в інший спосіб, передбачений законодавством.

Стаття 61. Захист вразливих споживачів

1. Вразливі споживачі мають право на передбачену законом підтримку для відшкодування витрат на оплату спожитої електричної енергії у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок захисту вразливих споживачів визначає:

- 1) категорії вразливих споживачів;
- 2) порядок обліку вразливих споживачів;
- 3) заходи з моніторингу та державного контролю за належністю до категорії вразливих споживачів;
- 4) спеціальні заходи захисту вразливих споживачів від відключення у певні періоди, спрямовані на задоволення потреб таких споживачів в електричній енергії;
- 5) обсяг адресної допомоги для категорій вразливих споживачів.

2. Постачання електричної енергії вразливим споживачам здійснює постачальник універсальної послуги відповідно до цього Закону та правил роздрібного ринку.

Розділ XIII ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОСУСПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПРОЦЕСІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 62. Спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії

1. З метою забезпечення загального економічного інтересу в електроенергетичній галузі України, необхідного для задоволення інтересів громадян, суспільства і держави, та забезпечення сталого

довгострокового розвитку електроенергетичної галузі і конкурентоспроможності національної економіки України на учасників ринку відповідно до цієї статті можуть бути покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

2. До спеціальних обов'язків, що покладаються на учасників ринку електричної енергії відповідно до цього Закону для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, належать, зокрема:

- 1) забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії;
- 2) виконання функцій постачальника універсальних послуг;
- 3) виконання функцій постачальника "останньої надії";
- 4) надання послуг із забезпечення розвитку генеруючих потужностей;
- 5) підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

Спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії покладаються на гарантованого покупця, постачальників універсальних послуг, оператора системи передачі до 1 січня 2030 року.

Спеціальні обов'язки з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії покладаються на виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, рішення щодо яких прийняте Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Закону, та на оператора системи передачі до 1 липня 2024 року.

Для забезпечення загальносуспільних інтересів відповідно до частини третьої цієї статті Кабінет Міністрів України може покладати на учасників ринку інші спеціальні обов'язки з дотриманням норм цієї статті.

3. З метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії Кабінетом Міністрів України у передбачених цією частиною випадках та на визначений строк на учасників ринку (крім споживачів) можуть покладатися спеціальні обов'язки. Пропозиції щодо обсягів та умов покладення спеціальних обов'язків готуються Регулятором з урахуванням вимог цієї статті та подаються до Кабінету Міністрів України після проведення консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

До загальносуспільних інтересів, які можуть забезпечуватися Кабінетом Міністрів України шляхом покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку, належить:

- 1) національна безпека, а також безпека постачання електричної енергії;
- 2) стабільність, належна якість та доступність електричної енергії, у тому числі для вразливих споживачів;
- 3) захист навколишнього природного середовища, енергоефективність, збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел, та зменшення викидів парникових газів;
- 4) захист здоров'я, життя та власності населення.

4. Спеціальні обов'язки, які покладаються Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та мати тимчасовий характер.

Обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути необхідними та пропорційними до мети задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку електричної енергії.

5. У рішенні Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків на учасників ринку визначаються:

- 1) загальносуспільний інтерес, для забезпечення якого на учасників ринку покладаються спеціальні обов'язки;
- 2) зміст та обсяг спеціальних обов'язків;
- 3) учасники ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки;
- 4) обсяг прав учасників ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки, необхідних для виконання таких обов'язків;
- 5) категорії споживачів, яких стосуються спеціальні обов'язки;
- 6) територія та строк виконання спеціальних обов'язків;
- 7) джерела фінансування та порядок визначення компенсації, що надається учасникам ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки, з урахуванням вимог частини сьомої цієї статті.

6. Вибір учасника або учасників ринку електричної енергії, на яких Кабінетом Міністрів України покладаються спеціальні обов'язки відповідно до частини третьої цієї статті, здійснюється у прозорий і недискримінаційний спосіб на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України, та не має створювати перешкод для здійснення права споживачів на вільний вибір електропостачальника.

7. Умови виконання спеціальних обов'язків мають забезпечувати покриття економічно обґрунтованих витрат учасника ринку на виконання таких обов'язків.

8. Регулятор доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства інформацію про заходи, вжиті на виконання цієї статті, зокрема щодо можливих наслідків таких заходів для конкуренції на ринку електричної енергії України та на ринку електричної енергії Енергетичного Співтовариства.

Інформація про заходи, вжиті на виконання цієї статті, оновлюється Регулятором та надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства один раз на два роки.

Стаття 63. Постачальник універсальних послуг

1. Універсальні послуги надаються постачальником таких послуг виключно побутовим та малим непобутовим споживачам.

Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та малому непобутовому споживачу, які знаходяться на території здійснення його діяльності, в укладенні договору постачання електричної енергії.

2. Визначення постачальника універсальних послуг здійснюється рішенням Кабінету Міністрів України за результатами конкурсу, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Порядок проведення конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг має містити, зокрема, перелік кваліфікаційних вимог до електропостачальників та критерії, за якими здійснюється визначення переможця.

Якщо конкурс не відбувся, Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносуспільних інтересів може тимчасово, на строк до шести місяців, покласти обов'язки щодо надання універсальних послуг на постачальника універсальних послуг, що надавав універсальні послуги на дату проведення конкурсу, або на електропостачальника державної форми власності, який відповідає кваліфікаційним вимогам та критеріям.

Межі території здійснення діяльності постачальника універсальних послуг визначаються в умовах конкурсу. У межах території здійснення діяльності одного постачальника універсальних послуг не допускається здійснення діяльності іншими постачальниками універсальних послуг.

Побутові та малі побутові споживачі мають право на отримання універсальних послуг на недискримінаційних засадах.

3. Постачальник надає універсальні послуги за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, що формуються ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включають, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг, ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Постачальник універсальних послуг оприлюднює ціни на універсальні послуги не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування.

Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам постачальник універсальних послуг здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії за вільними цінами. Методика (порядок) розрахунку ціни електричної енергії, що застосовується постачальником універсальних послуг при формуванні цін на універсальні послуги, затверджується Регулятором.

Ціна (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг визначається за результатами проведення конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг.

Якщо конкурс на визначення постачальника універсальних послуг не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного постачальника універсальних послуг встановлюється Регулятором відповідно до затвердженої ним методики із дотриманням вимог статті 7 цього Закону.

4. Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії у порядку, визначеному [правилами роздрібного ринку](#), та на умовах типового договору постачання універсальних послуг, що затверджується Регулятором. Постачальник універсальних послуг розміщує договір постачання універсальних послуг на своєму офіційному веб-сайті.

5. Крім обов'язків, визначених статтею 57 цього Закону, постачальник універсальних послуг зобов'язаний:

1) інформувати споживачів про їхнє право отримувати універсальні послуги та умови отримання таких послуг;

2) надавати універсальні послуги в установленому законодавством порядку;

3) вести окремий облік витрат та доходів від здійснення господарської діяльності з надання універсальних послуг;

4) купувати електричну енергію, вироблену з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, за "зеленим" тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами;

5) вести реєстри споживачів, яким здійснюється постачання універсальних послуг, у тому числі вразливих споживачів.

6. Постачальник універсальних послуг одночасно з виконанням обов'язку щодо купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом у приватних домогосподарств надає оператору системи передачі послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Така послуга надається постачальником універсальних послуг виходячи з фактичних обсягів купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом у приватних домогосподарств.

Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії визначається у відповідні розрахункові періоди як різниця між вартістю електричної енергії, купленої ним за "зеленим" тарифом, та її вартістю, розрахованою за цінами ринку "на добу наперед". Розрахунок вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії здійснюється постачальником універсальних послуг відповідно до порядку купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом. Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії затверджується Регулятором.

7. Крім прав, визначених статтею 57 цього Закону, постачальники універсальних послуг мають право отримувати компенсацію витрат на:

1) надання універсальних послуг вразливим споживачам відповідно до законодавства у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

2) надання оператору системи передачі послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Стаття 64. Постачальник "останньої надії"

1. Постачальник "останньої надії" надає послуги з постачання електричної енергії споживачам у разі:

1) банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника;

2) завершення строку дії ліцензії, зупинення або анулювання ліцензії з постачання електричної енергії споживачам попереднього електропостачальника;

3) невиконання або неналежного виконання електропостачальником правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, що унеможливило постачання електричної енергії споживачам;

4) необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання договору з попереднім електропостачальником;

5) в інших випадках, передбачених [правилами роздрібного ринку](#).

2. Визначення постачальника "останньої надії" здійснюється рішенням Кабінету Міністрів України за результатами конкурсу, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Якщо конкурс не відбувся, Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносупільних інтересів може тимчасово, на строк до шести місяців, покласти обов'язки щодо виконання функцій постачальника "останньої надії" на електропостачальника державної форми власності, який відповідає кваліфікаційним вимогам та критеріям.

Межі території здійснення діяльності постачальника "останньої надії" визначаються в умовах конкурсу. У межах території здійснення діяльності одного постачальника "останньої надії" не допускається провадження діяльності іншими постачальниками "останньої надії".

3. Порядок проведення конкурсу з визначення постачальника "останньої надії" має містити, зокрема, перелік кваліфікаційних вимог до електропостачальників та критерії, за якими здійснюється визначення переможця.

4. Постачальник "останньої надії" призначається на строк до трьох років.

5. Постачальник "останньої надії" зобов'язаний постачати електричну енергію споживачам за ціною, що формується ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включає, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника "останньої надії", ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам постачальник "останньої надії" здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії за вільними цінами. Методика (порядок) розрахунку ціни електричної енергії, що застосовується постачальником "останньої надії" при формуванні ціни постачання електричної енергії споживачам, затверджується Регулятором.

Ціни, за якими здійснюється постачання електричної енергії постачальником "останньої надії", мають бути економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними і не повинні перешкоджати конкуренції на ринку електричної енергії.

Ціна (тариф) на послуги постачальника "останньої надії" визначається за результатами конкурсу.

У разі якщо конкурс на визначення постачальника "останньої надії" не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного постачальника "останньої надії" встановлюється Регулятором згідно із затвердженою ним методикою та має враховувати економічно обґрунтовані витрати, пов'язані з особливим режимом роботи та ризиками від провадження діяльності постачальника "останньої надії", а також норму прибутку з урахуванням особливостей діяльності такого електропостачальника.

6. Постачальник "останньої надії" здійснює постачання електричної енергії у порядку, визначеному правилами роздрібного ринку, на умовах типового договору постачання електричної енергії постачальником "останньої надії", що затверджується Регулятором. Постачальник "останньої надії" оприлюднює відповідний договір на своєму офіційному веб-сайті.

7. Електропостачальник, неспроможний постачати електричну енергію, має повідомити про дату припинення постачання електричної енергії постачальника "останньої надії", споживачів, Регулятора, оператора системи передачі та оператора системи розподілу.

8. Постачальник "останньої надії" здійснює постачання з моменту припинення постачання електричної енергії попереднім електропостачальником. Договір постачання електричної енергії між постачальником "останньої надії" і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу.

9. Постачальник "останньої надії" постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку постачальник "останньої надії" припиняє електропостачання споживачу.

10. Порядок заміни електропостачальника на постачальника "останньої надії" визначається правилами роздрібного ринку.

11. Постачальник "останньої надії" має повідомити споживачу умови постачання, ціни на електричну енергію, а також про право споживача на вибір електропостачальника. Постачальник "останньої надії" зобов'язаний оприлюднити зазначену інформацію на своєму офіційному веб-сайті.

12. Крім обов'язків, визначених статтею 57 цього Закону, постачальник "останньої надії" зобов'язаний:

1) здійснювати постачання електричної енергії споживачам у випадках, визначених цією статтею, до обрання споживачами електропостачальника, але не більш як протягом 90 днів;

2) інформувати споживачів щодо умов постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" у визначеному законодавством порядку;

3) вести окремий облік витрат та доходів від господарської діяльності з постачання "останньої надії".

Постачальник "останньої надії" зобов'язаний припинити постачання електричної енергії споживачу у разі настання однієї з таких подій:

1) здійснення постачання електричної енергії споживачу іншим електропостачальником на підставі укладеного ними договору постачання електричної енергії відповідно до [правил роздрібного ринку](#);

2) закінчення встановленого цим Законом строку постачання електричної енергії постачальником "останньої надії".

Постачальник "останньої надії" має право припинити постачання електричної енергії до закінчення визначеного цим Законом строку у разі невиконання споживачем умов договору про постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" щодо повної та своєчасної оплати споживачем вартості електричної енергії.

13. Постачальник "останньої надії" складає та оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті щорічний звіт про господарську діяльність постачальника "останньої надії", який має містити інформацію про кількість споживачів постачальника "останньої надії", загальний обсяг поставленої електричної енергії та середню тривалість постачання.

Стаття 65. Гарантований покупець

1. Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносуспільних інтересів та виконання гарантій держави щодо купівлі всієї електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим "зеленим" тарифом, визначає державне підприємство для виконання функцій гарантованого покупця електричної енергії. Фінансування діяльності гарантованого покупця здійснюється в межах кошторису, що затверджується Регулятором.

2. Гарантований покупець зобов'язаний купувати у суб'єктів господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, всю відпущену електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим їм "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього протягом всього строку застосування "зеленого" тарифу, якщо такі суб'єкти господарювання входять до складу балансувальної групи виробників за "зеленим" тарифом. При цьому у кожному розрахунковому періоді (місяці) обсяг відпуску електричної енергії, виробленої на об'єкті електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), визначається за вирахуванням обсягу витрат електричної енергії на власні потреби в електричній енергії відповідного об'єкта електроенергетики згідно з показниками приладів обліку на власні потреби.

3. Купівля-продаж такої електричної енергії за "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього здійснюється на підставі двостороннього договору між виробником, якому встановлено "зелений" тариф, та гарантованим покупцем. Такий договір укладається на підставі типового договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом на строк дії "зеленого" тарифу, встановленого для відповідного виробника. Типова форма договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом затверджується Регулятором.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, що здійснює виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), укладається на весь строк дії "зеленого" тарифу.

4. Гарантований покупець здійснює оплату електричної енергії, купленої у виробників за "зеленим" тарифом, за фактичний обсяг відпущеної електричної енергії на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), на підставі даних комерційного обліку, отриманих від адміністратора комерційного обліку, у порядку та строки, визначені відповідними договорами.

5. Порядок купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом, у тому числі правила функціонування балансувальної групи виробників за "зеленим" тарифом, визначаються Регулятором.

6. Для забезпечення покриття економічно обґрунтованих витрат гарантованого покупця на виконання спеціальних обов'язків із купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом гарантований покупець одночасно з виконанням зобов'язань з купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом

надає оператору системи передачі послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел.

Така послуга надається гарантованим покупцем до 1 січня 2030 року відповідно до типового договору про надання послуг із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, форма якого затверджується Регулятором.

Така послуга надається гарантованим покупцем на фактичні обсяги відпущеної електричної енергії суб'єктами господарювання, які входять до складу балансуючої групи виробників за "зеленим" тарифом.

Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, які надаються гарантованим покупцем, визначається у відповідному розрахунковому періоді як різниця між вартістю електричної енергії, купленої ним за "зеленим" тарифом, та її вартістю під час продажу на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, витрат, пов'язаних із врегулюванням небалансів електричної енергії балансуючої групи виробників за "зеленим" тарифом, та витрат, передбачених кошторисом гарантованого покупця на його діяльність.

Розрахунок вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел здійснюється гарантованим покупцем відповідно до порядку купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом. Розмір вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел затверджується Регулятором.

7. Гарантований покупець має право на:

1) своєчасне та в повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію відповідно до укладених договорів;

2) отримання від виробників, у яких він купує електричну енергію за "зеленим" тарифом, їхніх добових графіків відпуску електричної енергії у порядку та формі, визначених відповідними договорами;

3) отримання від адміністратора комерційного обліку даних про фактичні обсяги відпуску електричної енергії виробниками, у яких гарантований покупець купує електричну енергію;

4) доступ до інформації про діяльність на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

5) інші права, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умовами укладених договорів на ринку електричної енергії.

8. Гарантований покупець зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов під час здійснення функцій гарантованого покупця та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укласти договори, обов'язкові для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

3) купувати у суб'єктів господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, всю відпущену електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з

використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим їм "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього;

4) стати стороною, відповідальною за баланс балансуєної групи для виробників за "зеленим" тарифом, з якими він уклав двосторонні договори;

5) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами у порядку, визначеному правилами ринку;

6) сплачувати своєчасно та у повному обсязі за електричну енергію, куплену у виробників за "зеленим" тарифом;

7) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

9. Гарантований покупець забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

Гарантований покупець також забезпечує конфіденційність інформації стосовно своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку.

Розділ XIV РИНОК ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 66. Двосторонні договори

1. Купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами здійснюють виробники, електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, трейдери, гарантований покупець та споживачі.

2. Учасники ринку мають право вільно обирати контрагентів за двосторонніми договорами, укладати ці договори у довільній формі та на умовах, що визначаються за домовленістю сторін з урахуванням таких обмежень:

1) виробники мають право продавати електричну енергію за двосторонніми договорами, крім обсягів, які відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковому продажу на ринку "на добу наперед";

2) учасники ринку мають право продавати імпортовану електричну енергію за двосторонніми договорами, крім обсягів, які відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковому продажу на ринку "на добу наперед";

3) оператор системи передачі та оператори систем розподілу не мають права продавати електричну енергію за двосторонніми договорами;

4) оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають право купувати електричну енергію за двосторонніми договорами з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами відповідно, крім обсягів, які з цією метою відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковій купівлі на ринку "на добу наперед";

5) виробники, що здійснюють виробництво електричної енергії на гідроакумулюючих станціях, мають право купувати електричну енергію за двосторонніми договорами з метою покриття технологічних потреб гідроакумулюючих станцій, крім обсягів, які з цією метою відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковій купівлі на ринку "на добу наперед";

6) виробники електричної енергії - державні підприємства, а також господарські товариства, частка держави у статутному капіталі яких становить 50 відсотків та більше, господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) належать іншим господарським товариствам, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України;

7) розрахунки за двосторонніми договорами здійснюються виключно у грошовій формі.

3. Відповідний двосторонній договір має встановлювати:

1) предмет договору;

2) ціну електричної енергії та/або порядок її розрахунку (формування);

3) обсяг електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії;

4) строки та порядок постачання електричної енергії;

5) порядок повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеним двостороннім договором;

6) порядок та форму розрахунків;

7) строки та порядок оформлення актів приймання-передачі обсягів купівлі-продажу електричної енергії;

8) права, обов'язки та відповідальність сторін;

9) строк дії договору.

4. Регулятор має право встановлювати максимальний строк дії двосторонніх договорів, який не може бути меншим за шість місяців.

Сторони двостороннього договору відповідно до правил ринку інформують про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеним договором. Таке повідомлення є підставою для внесення зазначених обсягів до добових графіків електричної енергії відповідних учасників ринку відповідно до правил ринку.

Стаття 67. Ринок "на добу наперед" та внутрішньодобовий ринок

1. В Україні функціонує єдиний ринок "на добу наперед" та внутрішньодобовий ринок.

Для участі на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку учасники ринку укладають з оператором ринку договір про участь у ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, типова форма якого є невід'ємною частиною правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

Оператор ринку не має права відмовити в укладенні договору про участь у ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, якщо учасник ринку належним чином виконав усі умови правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку щодо доступу до ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

2. Купівля-продаж електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку здійснюється за правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

3. Регулятор з метою забезпечення достатнього рівня ліквідності на ринку "на добу наперед" має право встановлювати:

1) виробникам (крім мікро-, міні-, малих гідроелектростанцій та електричних станцій, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії) - граничну нижню межу обов'язкового продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед", але не більше 15 відсотків їхнього місячного обсягу відпуску електричної енергії відповідно до правил ринку;

2) оператору системи передачі та операторам систем розподілу - граничну нижню межу обов'язкової купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" з метою компенсації технологічних втрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами відповідно;

3) виробникам, що здійснюють виробництво електричної енергії на гідроакumuлюючих станціях, - граничну нижню межу обов'язкової купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" для покриття технологічних потреб гідроакumuлюючих станцій.

4. З метою продажу/купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку учасники цього ринку подають оператору ринку свої пропозиції (заявки). Форма та порядок подання пропозицій (заявок) визначаються правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

До торгів допускаються учасники ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, які відповідно до вимог правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку надали гарантії виконання фінансових зобов'язань за договорами на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку. Види та порядок надання гарантії визначаються правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

5. Ціна купівлі-продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" визначається для кожного розрахункового періоду оператором ринку за принципом граничного ціноутворення на основі балансу сукупного попиту на електричну енергію та її сукупної пропозиції, а на внутрішньодобовому ринку - за принципом ціноутворення "по заявленій (пропонованій) ціні" відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

Ціни на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку є вільними (ринковими) цінами.

6. За результатами торгів відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку оприлюднюються ціна та обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду та інші показники, що можуть використовуватися як орієнтир (індикатор) для укладення правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії.

7. Купівля та продаж електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку здійснюються на підставі відповідних договорів між учасником цього ринку та оператором ринку, укладених за правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

8. Увесь обсяг електричної енергії, імпортованої з держав, що не є сторонами Енергетичного Співтовариства, продається виключно на ринку "на добу наперед" та балансуєчному ринку.

9. Оператор ринку у порядку та формі, визначених правилами ринку, інформує про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії учасниками ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку для кожного розрахункового періоду.

Стаття 68. Балансуєчий ринок

1. В Україні функціонує єдиний балансуєчий ринок.

На балансуєчному ринку оператором системи передачі здійснюються:

1) купівля та продаж електричної енергії для балансування обсягів попиту та пропозиції електричної енергії у межах поточної доби;

2) купівля та продаж електричної енергії з метою врегулювання небалансів електричної енергії сторін, відповідальних за баланс.

2. Виробники зобов'язані надавати послуги з балансування в обсягах та випадках, визначених цим Законом та правилами ринку. Надавати послуги з балансування мають право також споживачі у порядку, визначеному правилами ринку.

Постачальник послуг з балансування має відповідати вимогам правил ринку щодо надання послуг з балансування.

3. Для надання послуг з балансування учасники ринку укладають з оператором системи передачі договір на основі типового договору про участь у балансуєчному ринку.

Постачальники послуг з балансування реєструються адміністратором розрахунків у порядку, визначеному правилами ринку.

Типовий договір про участь у балансуєчному ринку затверджується Регулятором.

4. Постачальник послуг з балансування подає оператору системи передачі свої пропозиції (заявки) щодо збільшення (зменшення) свого навантаження з метою продажу/купівлі електричної енергії на балансуєчному ринку відповідно до правил ринку.

5. Оператор системи передачі з метою балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії та/або врегулювання системних обмежень надає постачальникам послуг з балансування команди на збільшення (зменшення) їхнього навантаження, здійснюючи на ринкових засадах відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг з балансування у порядку, визначеному правилами ринку.

Відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг з балансування здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення сталої та надійної роботи ОЕС України та мінімізації витрат на балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії.

Оператор системи передачі має право надавати команди на зменшення навантаження виробникам, які здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - мікро-, міні- та малим гідроелектростанціям), яким встановлено "зелений" тариф, лише за умови, якщо всі наявні пропозиції

(заявки) інших учасників балансування на зменшення їхнього навантаження були прийняті (акцептовані) оператором системи передачі, крім випадків надання таких команд при системних обмеженнях, які є наслідком дії обставин непереборної сили.

Вартість електричної енергії, яка не була відпущена виробником електричної енергії, що здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом відповідно до цього Закону, у результаті виконання ним команди оператора системи передачі на зменшення навантаження, відшкодовується цьому виробнику за встановленим йому "зеленим" тарифом, крім випадків надання таких команд при системних обмеженнях, які є наслідком дії обставин непереборної сили.

6. Команда оператора системи передачі постачальнику послуг з балансування на збільшення (зменшення) навантаження для відповідного постачальника послуг з балансування є прийняттям (акцептом) його відповідної пропозиції (заявки) на балансуєчому ринку оператором системи передачі, зміною його акцептованого добового графіка електричної енергії та визначає взаємні зобов'язання оператора системи передачі та постачальника послуг з балансування з купівлі-продажу відповідного обсягу електричної енергії на балансуєчому ринку за ціною, визначеною відповідно до правил ринку.

7. За результатами роботи балансуєчого ринку за відповідну добу на підставі даних оператора системи передачі та адміністратора комерційного обліку адміністратор розрахунків розраховує платежі оператора системи передачі та постачальників послуг з балансування за електричну енергію, ціни небалансу електричної енергії, а також обсяги небалансів електричної енергії учасників ринку і відповідні платежі за них та виставляє відповідні рахунки у порядку, визначеному правилами ринку.

Стаття 69. Ринок допоміжних послуг

1. В Україні функціонує єдиний ринок допоміжних послуг.

На ринку допоміжних послуг оператор системи передачі купує на ринкових та прозорих засадах допоміжні послуги для забезпечення надійної роботи ОЕС України та належної якості електричної енергії.

2. Учасниками ринку допоміжних послуг є:

- 1) оператор системи передачі, який купує та/або використовує допоміжні послуги;
- 2) постачальники допоміжних послуг, які пропонують та/або надають допоміжні послуги.

3. На ринку допоміжних послуг можуть придбаватися/надаватися допоміжні послуги для забезпечення:

1) регулювання частоти та активної потужності в ОЕС України, а саме забезпечення:

резервів підтримки частоти (первинне регулювання);

резервів відновлення частоти (вторинне регулювання);

резервів заміщення (третинне регулювання);

2) підтримання параметрів надійності та якості електричної енергії в ОЕС України, а саме:

послуги з регулювання напруги та реактивної потужності;

послуги із забезпечення відновлення функціонування ОЕС України після системних аварій.

Правилами ринку можуть бути передбачені інші допоміжні послуги для забезпечення регулювання частоти та активної потужності, підтримання балансу потужності та енергії в ОЕС України та підтримання параметрів надійності та якості електричної енергії в ОЕС України.

4. Функціонування ринку допоміжних послуг здійснюється за правилами ринку, які, зокрема, визначають:

- 1) види допоміжних послуг;
- 2) вимоги до учасників ринку щодо надання допоміжних послуг та порядок підтвердження відповідності учасників зазначеним вимогам;
- 3) порядок реєстрації постачальників допоміжних послуг;
- 4) порядок оприлюднення інформації, пов'язаної з придбанням допоміжних послуг;
- 5) порядок придбання/використання допоміжних послуг, у тому числі порядок ціноутворення щодо кожної допоміжної послуги;
- 6) відповідальність за ненадання / неналежне надання допоміжних послуг;
- 7) порядок визначення обсягів наданих допоміжних послуг та проведення розрахунків за допоміжні послуги;
- 8) порядок моніторингу виконання постачальниками допоміжних послуг зобов'язань з надання допоміжних послуг.

5. Вимоги до постачальників допоміжних послуг, у тому числі вимоги до електроенергетичного обладнання, необхідні для забезпечення належного надання відповідних допоміжних послуг, визначаються оператором системи передачі на основі кодексу системи передачі, правил ринку та інших нормативно-правових актів та нормативних документів. Інформація про вимоги до постачальників допоміжних послуг підлягає оприлюдненню оператором системи передачі у порядку, визначеному правилами ринку.

Порядок перевірки та порядок проведення випробувань електроустановок постачальника допоміжних послуг з метою підтвердження їх відповідності вимогам оператора системи передачі визначаються [кодексом системи передачі](#).

6. Перелік допоміжних послуг, що мають в обов'язковому порядку пропонуватися та надаватися оператору системи передачі постачальником допоміжних послуг, визначається правилами ринку.

Виробники зобов'язані брати участь у ринку допоміжних послуг та надавати допоміжні послуги у випадках, визначених правилами ринку.

7. Залежно від виду допоміжної послуги та потреби оператора системи передачі придбання допоміжної послуги може здійснюватися на відповідний строк (доба, тиждень, місяць, квартал, рік/роки).

Купівля допоміжних послуг здійснюється на підставі договорів про надання допоміжних послуг, що укладаються на підставі типових договорів про надання допоміжних послуг.

Типові договори про надання допоміжних послуг затверджуються Регулятором.

8. Оператор системи передачі відповідно до кодексу системи передачі та інших нормативно-технічних документів визначає необхідні обсяги допоміжних послуг на певний період. Інформація про необхідні допоміжні послуги, їх обсяги та строки придбання/надання підлягає оприлюдненню оператором системи передачі у порядку, визначеному правилами ринку.

9. Допоміжні послуги придбаваються оператором системи передачі на конкурентних засадах, крім випадків, передбачених цим Законом.

10. У разі якщо обсяг запропонованої допоміжної послуги менший, ніж потреба оператора системи передачі у цій послугі, або якщо допоміжна послуга надається постачальниками допоміжних послуг, частка яких на ринку цих послуг або окремої частини ОЕС України з наявними системними обмеженнями перевищує встановлену Регулятором величину, Регулятор має право зобов'язати постачальника допоміжних послуг надавати допоміжну послугу за ціною, розрахованою за затвердженою Регулятором методикою.

Ціни на допоміжні послуги, розраховані за затвердженою Регулятором методикою, мають забезпечувати:

1) відшкодування економічно обґрунтованих витрат постачальників допоміжних послуг на надання відповідних допоміжних послуг, враховуючи покриття обґрунтованих інвестицій, необхідних для забезпечення надання цих послуг;

2) необхідну для виконання цього виду діяльності норму доходу.

11. Оператор системи передачі надає адміністратору розрахунків інформацію про обсяги та ціни придбаних ним допоміжних послуг, а також про фактично надані допоміжні послуги для розрахунку відповідних платежів. Інформація про обсяги та вартість придбаних допоміжних послуг підлягає оприлюдненню оператором системи передачі у порядку, визначеному правилами ринку.

12. Витрати оператора системи передачі на оплату допоміжних послуг включаються до тарифу на диспетчерське (оперативно-технологічне) управління.

Стаття 70. Врегулювання небалансів електричної енергії

1. Усі учасники ринку, крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу, несуть відповідальність за свої небаланси електричної енергії.

2. З метою врегулювання небалансів з оператором системи передачі учасник ринку має стати стороною, відповідальною за баланс, або передати свою відповідальність іншій стороні, відповідальній за баланс, шляхом входження до балансуєчої групи. Електропостачальники є сторонами, відповідальними за баланс своїх споживачів.

Сторони, відповідальні за баланс, зобов'язані нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії перед оператором системи передачі.

3. Об'єднання учасників ринку у балансуєчі групи здійснюється на добровільній договірній основі, за умови дотримання ними типових вимог до балансуєчої групи, визначених правилами ринку.

Порядок створення, реєстрації та припинення балансуєчих груп визначається правилами ринку.

4. Купівля-продаж електричної енергії з метою врегулювання небалансів електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, здійснюється між стороною, відповідальною за баланс, та оператором системи передачі за договором про врегулювання небалансів.

5. Оператор системи передачі регулює небаланси електричної енергії із сторонами, відповідальними за баланс, у порядку, визначеному цим Законом та правилами ринку.

Врегулюванням небалансів електричної енергії є вчинення стороною, відповідальною за баланс, правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії з оператором системи передачі в обсягах небалансів електричної енергії за цінами небалансів, визначеними відповідно до правил ринку.

Типовий договір про врегулювання небалансів електричної енергії затверджується Регулятором.

Сторони, відповідальні за баланс, зобов'язані надавати гарантії виконання фінансових зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів відповідно до правил ринку.

6. Вартість небалансів електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, розраховується адміністратором розрахунків для кожного розрахункового періоду доби залежно від обсягу небалансів електричної енергії цієї сторони та цін небалансів, визначених правилами ринку.

Порядок розрахунку обсягів, ціни та вартості небалансів електричної енергії визначається правилами ринку.

Під час визначення обсягів небалансів електричної енергії правила ринку визначають порядок урахування обсягів електричної енергії, відпущеної та/або спожитої постачальником допоміжних послуг у разі фактичного надання допоміжних послуг.

7. У рамках балансуючої групи сторона, відповідальна за баланс балансуючої групи, здійснює купівлю та продаж електричної енергії в обсязі небалансів електричної енергії, обумовлених такими учасниками балансуючої групи, на договірних засадах.

8. Особливості функціонування балансуючої групи виробників за "зеленим" тарифом визначаються статтею 71 цього Закону та правилами функціонування балансуючої групи виробників за "зеленим" тарифом.

Стаття 71. Особливості участі в ринку електричної енергії виробників електричної енергії, яким встановлено "зелений" тариф

1. Електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблена лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), може бути продана її виробниками за двосторонніми договорами на ринку "на добу наперед", на внутрішньодобовому ринку та на балансуючому ринку за цінами, що склалися на відповідних ринках, або за "зеленим" тарифом, встановленим відповідно до цього Закону.

2. Виробники електричної енергії, яким встановлено "зелений" тариф, мають право продати електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього гарантованому покупцю відповідно до цього Закону.

3. З цією метою виробники, передбачені частиною другою цієї статті, зобов'язані:

1) стати учасником ринку у порядку, визначеному цим Законом;

2) укласти з гарантованим покупцем двосторонній договір за типовою формою договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та увійти на підставі цього договору до балансуєної групи виробників за "зеленим" тарифом;

3) щодобово подавати гарантованому покупцю свої добові графіки відпуску електричної енергії на наступну добу у порядку та формі, визначених у двосторонньому договорі з гарантованим покупцем.

4. За бажанням суб'єктів господарювання, які мають намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), гарантований покупець зобов'язаний укласти договір купівлі-продажу електричної енергії у будь-який час до початку будівництва та/або введення в експлуатацію відповідних об'єктів електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) і встановлення "зеленого" тарифу Регулятором.

Суб'єкт господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії, подає гарантованому покупцю заяву в довільній формі, до якої додаються:

1) копія документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, або копія договору суперфіцію для будівництва об'єкта електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), у тому числі відповідної черги будівництва електричної станції (пускового комплексу);

2) копія зареєстрованої декларації про початок виконання будівельних робіт або дозволу на виконання будівельних робіт щодо об'єкта електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

3) копія укладеного договору про приєднання об'єкта електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) до електричних мереж.

Підставою для відмови в укладенні договору купівлі-продажу електричної енергії може бути неподання документів, передбачених цією частиною, або надання суб'єктом господарювання недостовірної інформації у поданих документах.

Договір купівлі-продажу електричної енергії між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), укладається на підставі типового договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, затвердженого Регулятором після консультацій з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства, на строк дії "зеленого" тарифу, встановленого цим Законом.

У разі якщо об'єкт електроенергетики або черга будівництва електричної станції (пусковий комплекс), щодо якого укладено договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, не введено в експлуатацію протягом трьох років з дати реєстрації відповідної декларації про початок виконання будівельних робіт або отримання дозволу на виконання будівельних робіт, укладений договір втрачає силу.

5. За відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії виробників за "зеленим" тарифом від їхніх погодинних графіків відпуску електричної енергії виробниками, які входять до балансуючої групи виробників за "зеленим" тарифом, відшкодовується частка вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця відповідно до правил функціонування балансуючої групи виробників за "зеленим" тарифом.

Стаття 72. Роздрібний ринок

1. Роздрібний ринок функціонує для задоволення потреб споживачів у електричній енергії та пов'язаних з цим послуг.

Учасниками роздрібною ринку електричної енергії є споживачі, електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, інші учасники ринку, які надають послуги, пов'язані з постачанням електричної енергії споживачам.

2. Постачання електричної енергії споживачу здійснюється електропостачальником за відповідним договором постачання електричної енергії споживачу, укладеним відповідно до [правил роздрібною ринку](#).

Оператор системи передачі та оператори систем розподілу забезпечують приєднання електроустановок споживачів до електричних мереж у порядку, встановленому статтею 21 цього Закону.

3. Передачу та розподіл електричної енергії, що постачається споживачам, здійснюють оператор системи передачі та оператори систем розподілу відповідно до договорів, що укладаються із споживачем та/або постачальником електричної енергії відповідно до [кодексу системи передачі](#), [кодексу систем розподілу](#) та правил роздрібною ринку.

Облік спожитої споживачем електричної енергії здійснюється постачальником послуг комерційного обліку.

4. Відносини між учасниками роздрібною ринку регулюються правилами роздрібною ринку та договорами між його учасниками. Правила роздрібною ринку оприлюднюються на офіційних веб-сайтах Регулятора та електропостачальників.

5. Споживачі мають право вільно обирати електропостачальників.

Споживачі одночасно можуть мати більше одного укладеного договору про постачання електричної енергії, за умови дотримання правил роздрібною ринку, кодексу комерційного обліку.

Постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам здійснюється постачальниками універсальної послуги відповідно до статті 63 цього Закону або іншими електропостачальниками.

У разі банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника або закінчення строку дії ліцензії електропостачальника на провадження діяльності з постачання електричної енергії, її зупинення або анулювання, а також в інших випадках, передбачених цим Законом, на період зміни електропостачальника постачання електричної енергії споживачам здійснюється електропостачальниками "останньої надії" відповідно до статті 64 цього Закону.

6. Постачання електричної енергії споживачам, а також надання послуг, пов'язаних з постачанням електричної енергії, здійснюються за вільними цінами, крім випадків, встановлених цим Законом.

7. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу забезпечують якість електричної енергії відповідно до укладених договорів.

8. Споживач отримує електричну енергію на межі балансової належності його мереж.

9. Споживач сплачує за поставлену йому електричну енергію та надані послуги згідно з умовами договорів, укладених відповідно до правил роздрібного ринку.

Стаття 73. Збереження інформації

1. Учасники ринку зберігають усі відомості про укладені двосторонні договори та договори купівлі-продажу електричної енергії на організованих сегментах ринку, а також про надання/придбання допоміжних послуг протягом не менше п'яти років.

2. Такі відомості мають містити інформацію про умови договорів, зокрема строк дії, умови купівлі-продажу та розрахунків, строки постачання, обсяги та ціни, реквізити сторін, у тому числі відповідну інформацію за договорами, виконання зобов'язань за якими не завершено.

3. Учасники ринку надають зазначену інформацію на запит Регулятора та Антимонопольного комітету України.

4. Регулятор має право прийняти рішення про повне чи часткове розкриття цієї інформації, за умови що це не призведе до розголошення інформації, що містить комерційну таємницю про учасників ринку, та інформації про конкретні правочини.

Стаття 74. Організація комерційного обліку на ринку електричної енергії

1. Комерційний облік на ринку електричної енергії організовується адміністратором комерційного обліку та здійснюється постачальниками послуг комерційного обліку відповідно до вимог цього Закону, кодексу комерційного обліку та правил ринку.

2. Метою організації комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії є надання учасникам ринку повної та достовірної інформації про обсяги виробленої, відпущеної, переданої, розподіленої, імпортованої та експортованої, а також спожитої електричної енергії у певний проміжок часу з метою її подальшого використання для здійснення розрахунків між учасниками ринку.

3. Надання послуг комерційного обліку здійснюється постачальниками послуг комерційного обліку на конкурентних засадах, за умови реєстрації постачальника послуг комерційного обліку та реєстрації його автоматизованих систем комерційного обліку електричної енергії адміністратором комерційного обліку у порядку, встановленому кодексом комерційного обліку.

4. До послуг комерційного обліку електричної енергії належить:

1) установлення, налаштування, заміна, модернізація, введення та виведення з експлуатації, а також технічна підтримка та обслуговування засобів комерційного обліку, допоміжного обладнання та автоматизованих систем, що використовуються для комерційного обліку електричної енергії, їх програмного та апаратного забезпечення;

2) збір, керування та адміністрування даних щодо комерційного обліку відповідно до кодексу комерційного обліку.

5. Учасники ринку мають право вільного вибору постачальника послуг комерційного обліку. Послуги комерційного обліку надаються на договірних засадах.

6. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають зареєструватися в адміністратора комерційного обліку як постачальники послуг комерційного обліку електричної енергії.

Оператор системи передачі та оператори систем розподілу можуть залучати для забезпечення комерційного обліку інших постачальників послуг комерційного обліку електричної енергії.

Оператор системи розподілу не має права відмовити учасникам ринку у наданні послуг комерційного обліку електричної енергії на території здійснення своєї ліцензованої діяльності.

Плата за послуги комерційного обліку, що надаються оператором системи розподілу на території здійснення його ліцензованої діяльності, розраховується відповідно до методики, затвердженої Регулятором.

7. Учасники ринку зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ до засобів та систем комерційного обліку електричної енергії, а також даних комерційного обліку електричної енергії у порядку та межах, визначених кодексом комерційного обліку.

Стаття 75. Розрахунки на ринку електричної енергії

1. Розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на ринку електричної енергії, між учасниками цього ринку здійснюються в грошовій формі відповідно до укладених договорів у порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

2. Покупці електричної енергії, які купують електричну енергію в електропостачальників, вносять плату за отриману електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника в одному з уповноважених банків.

3. Учасники ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, які купують електричну енергію на цих ринках, вносять плату за куплену електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора ринку в одному з уповноважених банків.

Кошти з поточного рахунка із спеціальним режимом використання оператора ринку перераховуються відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку на:

1) поточні рахунки учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, крім електропостачальників, за продану електричну енергію на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку;

2) поточні рахунки із спеціальним режимом використання електропостачальників за продану ними електричну енергію на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку.

4. Постачальники послуг з балансування та сторони, відповідальні за баланс, у яких виникли зобов'язання перед оператором системи передачі в результаті діяльності на балансуєчому ринку, вносять плату за електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі в одному з уповноважених банків.

Кошти з поточного рахунка із спеціальним режимом використання оператора системи передачі перераховуються відповідно до правил ринку на:

- 1) поточні рахунки постачальників послуг з балансування та сторін, відповідальних за баланс, крім електропостачальників;
- 2) поточні рахунки із спеціальним режимом використання електропостачальників;
- 3) поточний рахунок оператора системи передачі.

З метою здійснення розрахунків з постачальниками послуг з балансування під час врегулювання системних обмежень оператор системи передачі може вносити на свій поточний рахунок із спеціальним режимом використання кошти з власного поточного рахунка.

5. Кошти з поточних рахунків із спеціальним режимом використання електропостачальника перераховуються згідно з алгоритмом, який встановлюється Регулятором.

Такий алгоритм розподілу коштів з поточного рахунка із спеціальним режимом використання електропостачальника передбачає, за звичайних умов, перерахування всіх коштів, що надходять від покупців на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника, у повному обсязі на поточні рахунки електропостачальника.

Внесення змін до зазначеного алгоритму здійснюється виключно у разі прострочення електропостачальником у строки та порядку, що визначені правилами ринку, оплати вартості його небалансів електричної енергії. Такі зміни до алгоритму діють до повного погашення заборгованості електропостачальника перед оператором системи передачі. Зміни до алгоритму вносяться на підставі подання оператора системи передачі у разі виникнення заборгованості електропостачальника перед оператором системи передачі. Зміни до алгоритму мають передбачати, що кошти з поточного рахунка із спеціальним режимом використання електропостачальника перераховуються на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі до повного погашення недоплати за куплений електропостачальником небаланс електричної енергії.

6. Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання електропостачальників, оператора системи передачі та оператора ринку затверджується та оприлюднюється Регулятором.

7. На кошти, що знаходяться на поточних рахунках із спеціальним режимом використання електропостачальників, оператора системи передачі та оператора ринку, не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями цих учасників ринку.

Операції за поточними рахунками із спеціальним режимом використання електропостачальників, оператора системи передачі та оператора ринку не підлягають зупиненню.

8. У разі перерахування коштів за електричну енергію та послуги на інші рахунки, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, у випадках, визначених цією статтею, отримувачі повинні повернути ці кошти у триденний строк з моменту їх отримання.

У разі неповернення у цей строк коштів, сплачених на інші рахунки, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, ці суми підлягають стягненню до державного бюджету як санкція за вчинене правопорушення. Зарахування коштів до державного бюджету не звільняє їхніх отримувачів від повернення цих коштів відповідному учаснику ринку.

Розділ XV ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

Стаття 76. Порядок розгляду скарг та вирішення спорів

1. Регулятор забезпечує розгляд скарг на дії учасників ринку (крім скарг на дії споживачів) і вирішення спорів між учасниками ринку в порядку, затвердженому Регулятором.
2. Відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів Регулятор протягом визначеного строку приймає рішення, обов'язкові для виконання учасниками ринку, яких воно стосується.
3. Такі рішення підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Регулятора, крім тих частин рішення, що містять конфіденційну інформацію. Зміст конфіденційної інформації, що не підлягає розголошенню, визначається Регулятором на підставі клопотання заінтересованих осіб.
4. Рішення Регулятора, визначене частиною другою цієї статті, може бути оскаржено у судовому порядку.
5. Розгляд скарг побутових та малих непобутових споживачів на дії чи бездіяльність електропостачальників та операторів систем розподілу, вирішення спорів між ними здійснюються також енергетичним омбудсменом.

Правовий статус, порядок та умови діяльності енергетичного омбудсмена визначаються законом.

Розділ XVI ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ РИНКУ

Стаття 77. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії

1. Учасники ринку, які порушили нормативно-правові акти, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, несуть відповідальність згідно із законом.
2. Правопорушеннями на ринку електричної енергії є:
 - 1) порушення ліцензіатами відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності;
 - 2) недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
 - 3) порушення вимог нормативно-правових актів, нормативно-технічних документів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання і мереж електроенергетичних підприємств та споживачів, виготовлення, монтажу, налагодження та випробування енергоустановок і мереж, виконання проектних робіт на енергоустановках і мережах;
 - 4) крадіжка електричної енергії, самовільне підключення до об'єктів електроенергетики, споживання електричної енергії без приладів обліку;
 - 5) розкомплектування та пошкодження об'єктів електроенергетики, розкрадання майна таких об'єктів;

6) пошкодження приладів обліку, використання приладів обліку електричної енергії, неповіренних або неатестованих в установленому порядку;

7) неподання або несвоєчасне подання звітності, передбаченої цим Законом, а також надання недостовірної інформації у такій звітності;

8) необґрунтована відмова в доступі до системи передачі або системи розподілу або у приєднанні до системи передачі або системи розподілу;

9) створення перешкод у здійсненні державного енергетичного нагляду (контролю);

10) порушення правил охорони об'єктів електроенергетики;

11) дії, що перешкоджають оперативному персоналу та посадовим особам об'єктів електроенергетики виконувати свої службові обов'язки;

12) припинення постачання електричної енергії споживачам, що не допускають порушень своїх договірних зобов'язань перед оператором системи передачі та/або оператором системи розподілу та/або електропостачальником;

13) неукладення договорів відповідно до вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

14) пошкодження цілісності пломб, повірочного тавра тощо;

15) відмова у доступі уповноважених працівників постачальників послуг комерційного обліку до приміщень, де розташовані лічильники електричної енергії, якщо обов'язок надання такого доступу встановлений законодавством;

16) невиконання постанов, розпоряджень, наказів, рішень та приписів суб'єктів владних повноважень на ринку електричної енергії, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків посадовими особами таких суб'єктів;

17) неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації оператору системи передачі, оператору системи розподілу та суб'єктам владних повноважень на ринку електричної енергії, якщо обов'язковість подання такої інформації встановлена законом, а також неподання копій документів, пояснень та іншої інформації на законну вимогу Регулятора;

18) несанкціоноване втручання в роботу об'єктів електроенергетики.

3. У разі скоєння правопорушення на ринку електричної енергії до відповідних учасників ринку можуть застосовуватися санкції у виді:

1) попередження про необхідність усунення порушень;

2) штрафу;

3) зупинення дії ліцензії;

4) анулювання ліцензії.

4. Регулятор у разі скоєння правопорушення на ринку електричної енергії приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на учасників ринку (крім споживачів) у таких розмірах:

1) до 10 відсотків річного доходу (виручки) вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, що визначається як сумарна вартість доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) всіх електроенергетичних підприємств, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, - на вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання за порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

2) до 10 відсотків річного доходу (виручки) оператора системи передачі - на оператора системи передачі за порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

3) до 10 відсотків річного доходу (виручки) оператора системи розподілу - на оператора системи розподілу за порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи розподілу, передбачених цим Законом;

4) від 5 тисяч до 100 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку електричної енергії, що підлягає ліцензуванню:

а) за провадження господарської діяльності на ринку електричної енергії за відсутності остаточного рішення про сертифікацію, прийнятого щодо відповідного суб'єкта;

б) за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку електричної енергії, що підлягає ліцензуванню;

в) за недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

г) за відмову в доступі до системи передачі або системи розподілу в непередбачених законом випадках;

5) від 1 тисячі до 10 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку електричної енергії, що підлягає ліцензуванню:

а) за невиконання або несвоєчасне виконання рішень Регулятора, прийнятих у межах його повноважень;

б) за неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації Регулятору, оператору системи передачі, оператору системи розподілу, якщо обов'язковість подання такої інформації встановлена законодавством, а також за неподання копій документів, пояснень та іншої інформації на законну вимогу Регулятора;

б) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, у разі виявлення правопорушень на ринку електричної енергії приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на учасників ринку (крім споживачів) у таких розмірах:

а) за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання приписів - до 5 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

б) за неподання інформації або подання завідомо недостовірної інформації, передбаченої нормативно-правовими актами, що регулюють засади функціонування об'єднаної енергетичної системи України і постачання електричної енергії, - до 1 тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

5. При визначенні санкцій за порушення, передбачені цією статтею, Регулятор та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, враховують серйозність і тривалість правопорушення, наслідки правопорушення для інтересів ринку електричної енергії та учасників ринку, пом'якшуючі та обтяжуючі обставини.

Поведінка правопорушника, спрямована на зменшення негативних наслідків правопорушення, негайне припинення правопорушення після його виявлення, сприяння виявленню правопорушення Регулятором та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, під час перевірки вважаються пом'якшувальними обставинами.

Поведінка правопорушника, спрямована на приховування правопорушення та його негативних наслідків, на продовження вчинення правопорушення, а також повторне вчинення правопорушення на ринку електричної енергії вважаються обтяжуючими обставинами.

6. Рішення Регулятора про застосування санкцій за правопорушення, передбачені цією статтею, може бути прийнято протягом п'яти днів з дня виявлення правопорушення Регулятором.

Застосування санкцій, передбачених цією статтею, не допускається, якщо правопорушення було виявлено через три або більше років після його скоєння (у разі триваючого порушення - його припинення) або виявлення його наслідків.

7. За одне правопорушення на ринку електричної енергії може застосуватися лише один вид санкцій або штраф разом із зупиненням дії ліцензії.

8. Рішення про застосування санкцій Регулятором та штрафних санкцій центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, може бути оскаржено в судовому порядку.

9. Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Суми штрафів, у разі їх несплати, стягуються у судовому порядку.

10. З метою забезпечення безпеки постачання електричної енергії у разі анулювання ліцензії оператора системи передачі або оператора системи розподілу (за умови приєднання до його мереж електроустановок споживачів) та відсутності протягом одного місяця дій такого оператора щодо отримання ліцензії Регулятор запроваджує в такому операторі тимчасову адміністрацію.

Положення про діяльність тимчасової адміністрації розробляється та затверджується Регулятором за погодженням з Антимонопольним комітетом України.

Розділ XVII

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім:

статті 21, яка набирає чинності через дев'ять місяців з дня опублікування цього Закону;

статей 32, 34 - 36, які набирають чинності через шість місяців з дня опублікування цього Закону;

частин першої, третьої - одинадцятої статті 47, статті 48, частини другої статті 56, які набирають чинності через вісімнадцять місяців з дня опублікування цього Закону;

частини другої статті 47, яка набирає чинності через тридцять шість місяців з дня опублікування цього Закону;

статей 54 - 55, 66 - 71, 73, які набирають чинності з 1 липня 2019 року;

статей 63, 64, які набирають чинності через дванадцять місяців з дня опублікування цього Закону;

підпункту 9 пункту 24 цього розділу, який набирає чинності з дати початку дії нового ринку електричної енергії.

Аукціони з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів із застосуванням положень статей 38 - 41, 42 цього Закону проводяться з відповідних дат, визначених Регулятором, але не пізніше аукціонів з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів на 2019 рік.

До цієї дати аукціони з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів проводяться відповідно до порядку, затвердженого Регулятором.

За наявності обмежень доступ до пропускної спроможності надається за принципом першочергового задоволення заявок учасників ринку, які пропонують найвищу ціну. У разі відсутності обмежень пропускної спроможності оператор системи передачі приймає усі комерційні обміни щодо експорту-імпорту електричної енергії в повному обсязі та надає доступ до пропускної спроможності міждержавних перетинів на безоплатній основі.

У разі довготривалих, частих обмежень оператором системи передачі застосовуються заздалегідь визначені та узгоджені методи управління обмеженнями. Управління обмеженнями має здійснюватися із застосуванням недискримінаційних ринкових механізмів, що забезпечують ефективні економічні сигнали учасникам ринку і оператору системи передачі та сприяють міждержавній торгівлі електричною енергією.

Процедура управління перевантаженнями та розподіл пропускної спроможності для імпорту та експорту електричної енергії застосовуються незалежно від функціонування оптового ринку електричної енергії України.

Методи управління обмеженнями мають забезпечити відповідність перетоків електричної енергії, що виникають внаслідок розподілу пропускної спроможності, стандартам операційної безпеки. При управлінні обмеженнями не допускається дискримінація між комерційними обмінами.

Оператор системи передачі може відмовити учаснику ринку в доступі до пропускної спроможності міждержавних перетинів при одночасному виникненні таких умов:

1) збільшення перетоків електричної енергії за результатами надання такого доступу призводить до порушення операційної безпеки;

2) запропонована учасником ринку ціна за доступ до пропускної спроможності є нижчою за ціни, запропоновані учасниками ринку, доступ до пропускної спроможності яким буде надано.

Оператор системи передачі може обмежувати міждержавну пропускну спроможність з метою недопущення порушення операційної безпеки в ОЕС України. Оператор системи передачі повинен інформувати учасників ринку про обмеження пропускну спроможності та про причини таких обмежень. При здійсненні балансування ОЕС України шляхом оперативних заходів та передиспетчеризації, оператор системи передачі має враховувати вплив таких заходів на енергосистеми суміжних держав.

Обмеження комерційних обмінів повинні мати недискримінаційний характер. Учасникам ринку, які отримали доступ до пропускну спроможності, оператор системи передачі має повернути кошти за обмеження прав використання розподіленої пропускну спроможності, крім випадків, коли таке обмеження стало наслідком дії обставин непереборної сили. Обсяг коштів, які підлягають поверненню, розраховується відповідно до порядку розподілу пропускну спроможності міждержавних перетинів.

Вся доступна пропускну спроможність міждержавних перетинів має бути запропонована у процесі розподілу учасникам ринку з урахуванням дотримання стандартів операційної безпеки.

Оператор системи передачі визначає величину доступної пропускну спроможності для всіх напрямків згідно з методикою, яка розробляється оператором системи передачі відповідно до досвіду (практики) ENTSO-E та затверджується Регулятором.

До затвердження цієї методики оператор системи передачі повинен керуватися чинною на день набрання чинності цим Законом методикою розрахунку доступної пропускну спроможності.

Вільна пропускну спроможність міждержавних перетинів має розподілятися на явному та/або неявному аукціонах, які проводяться за процедурою електронного аукціону з використанням електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Обидва аукціони можуть проводитися для одного й того самого міждержавного перетину.

Механізми управління обмеженнями мають застосовуватися для короткострокового, середньострокового та довгострокового періодів розподілу пропускну спроможності.

Під час розподілу пропускну спроможності не може допускатися дискримінація між учасниками ринку, які бажають отримати доступ до пропускну спроможності у будь-якому напрямку. Усі учасники ринку мають право брати участь у процесі розподілу пропускну спроможності, за умови що вони зареєстровані відповідно до порядку розподілу пропускну спроможності міждержавних перетинів.

Встановлення цінових обмежень під час процедур розподілу пропускну спроможності забороняється, крім випадків нових міждержавних ліній електропередачі, які підлягають звільненню відповідно до статті 24 цього Закону.

На кожному аукціоні розподіляється частина доступної пропускну спроможності, запланована для розподілу на цьому аукціоні, а також пропускну спроможність, що не була раніше розподілена, та невикористана величина пропускну спроможності, розподіленої на попередніх аукціонах.

Учасники ринку, які отримали доступ до пропускну спроможності на річному та місячному аукціоні, мають право передати або продати іншим учасникам ринку електричної енергії доступ до пропускну спроможності, повідомивши про це оператора системи передачі у встановленому порядку. У разі відмови у передачі або продажу пропускну спроможності одним учасником ринку іншому оператор системи передачі повинен чітко та прозоро пояснити причини такої відмови відповідним учасникам ринку та Регулятору. Перелік підстав, за яких оператор системи передачі може відмовити у

передачі або продажу пропускної спроможності одним учасником ринку іншому, визначається порядком розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Перед кожним розподілом пропускної спроможності оператор системи передачі має оприлюднити обсяг пропускної спроможності, яка буде розподілятися, а також періоди часу, протягом яких пропускна спроможність буде скорочена або недоступна згідно з порядком розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Учасники ринку мають у встановлені строки надавати оператору системи передачі повідомлення про використання придбаної ними пропускної спроможності відповідно до порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Оператор системи передачі розподіляє невикористану пропускну спроможність на аукціонах для наступних періодів розподілу. Оператор системи передачі визначає структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів, яка може включати резервування частки пропускної спроможності для розподілу на добу наперед. Структура розподілу погоджується Регулятором. При складанні структури розподілу пропускної спроможності оператор системи передачі має враховувати операційні умови та рівень узгодженості часток пропускної спроможності та часових періодів, визначених для різних механізмів розподілу пропускної спроможності.

Оператор системи передачі електроенергії оприлюднює, зокрема:

1) дані щодо спроможності мережі, доступу до мережі та використання мережі, враховуючи інформацію про наявність обмежень пропускної спроможності, методи управління обмеженнями та плани щодо їх усунення у подальшому;

2) дані щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів та функціонування енергосистеми, зокрема:

а) інформацію про довгострокові перспективи розвитку інфраструктури системи передачі та вплив такого розвитку на пропуску спроможність міждержавних перетинів - щороку;

б) прогноз вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів на ринку електричної енергії на наступний тиждень, враховуючи всю наявну відповідну інформацію, - щотижня;

в) інформацію про розподілену пропуску спроможність міждержавних перетинів на кожний розрахунковий період та відповідні умови використання пропускної спроможності з метою визначення обсягів вільної пропускної спроможності;

г) інформацію про розподілену пропуску спроможність міждержавних перетинів після кожного розподілу та її ціну;

г) інформацію про усю використану пропуску спроможність міждержавних перетинів для кожного розрахункового періоду - невідкладно після отримання повідомлень про її використання;

д) реальний опис дій щодо обмеження пропускної спроможності міждержавних перетинів, прийнятих оператором системи передачі з метою вирішення проблемних питань під час експлуатації мережі та/або системи;

е) інформацію про планові та фактичні відключення на міждержавних лініях;

є) позапланові та/або аварійні відключення енергоблоків, встановлена потужність яких перевищує 100 МВт;

3) дані щодо узагальненого прогнозного та фактичного попиту, доступності та фактичного використання генеруючих потужностей та електроустановок споживання, здатних до регулювання, доступності та використання мережі та перетинів, балансуючої електричної енергії та резервів потужності;

4) процедури управління обмеженнями та розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, які застосовуються оператором системи передачі.

Оператором системи передачі мають бути оприлюднені відповідні фактичні дані.

До всієї інформації, що оприлюднюється оператором системи передачі, забезпечується вільний доступ. Усі дані мають містити інформацію за останні два роки.

Оператор системи передачі має забезпечити механізми координації та обміну даними для забезпечення безпеки мережі в частині управління обмеженнями. Оператор системи передачі має регулярно обмінюватися даними щодо параметрів мережі з операторами систем передачі суміжних держав. За відповідним запитом ці дані надаються Регулятору. При підготовці до експлуатації мережі на наступну добу оператор системи передачі обмінюється інформацією з операторами систем передачі суміжних держав, зокрема щодо запланованої топології мережі, доступних та планованих навантажень енергоблоків та перетоків електричної енергії для оптимізації експлуатації мережі.

Учасники ринку надають оператору системи передачі дані, необхідні для проведення обміну інформацією щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів, відповідно до цього Закону, правил ринку та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії. Учасники ринку не мають зобов'язань щодо інформування оператора системи передачі стосовно їхніх комерційних контрактів із купівлі та продажу електричної енергії.

Розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів здійснюється у координації з оператором системи передачі відповідного міждержавного перетину. Координація розподілу пропускної спроможності має включати, зокрема, перевірку перетоків на відповідність вимогам безпеки мережі при оперативному плануванні та веденні режиму в реальному часі, порядок обміну інформацією між операторами систем передачі.

Для здійснення експорту електричної енергії її необхідний обсяг закуповується на оптовому ринку електричної енергії України, що функціонує відповідно до [Закону України "Про електроенергетику"](#), за оптовою ринковою ціною, що визначається за правилами оптового ринку електричної енергії України.

Передача електричної енергії здійснюється на підставі договору з оператором системи передачі. Оператор системи передачі укладає з переможцем аукціону договір про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, включаючи технічні умови забезпечення експорту та імпорту електричної енергії. Примірна форма договору про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України затверджується Регулятором.

2. Балансуючий ринок та ринок допоміжних послуг, ринок "на добу наперед" та внутрішньодобовий ринок, двосторонні договори (далі - новий ринок електричної енергії) починають діяти з 1 липня 2019 року. При цьому балансуючий ринок, ринок "на добу наперед", внутрішньодобовий ринок та двосторонні договори запроваджуються одночасно.

3. Регулятору до дати початку дії нового ринку електричної енергії забезпечити відсутність перехресного субсидювання між різними категоріями споживачів.

З метою обмеження впливу підтримки виробників електричної енергії за "зеленим" тарифом на ціни за електричну енергію з дати початку дії нового ринку електричної енергії запроваджується перехідний період на новому ринку електричної енергії (далі - перехідний період) відповідно до положень цього пункту.

Перехідний період запроваджується з дати початку дії нового ринку електричної енергії до 1 липня 2020 року, протягом якого гарантований покупець здійснює купівлю електричної енергії у виробників за "зеленим" тарифом у порядку, встановленому статтею 65 цього Закону, з урахуванням особливостей, встановлених цим пунктом.

Спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії покладаються на гарантованого покупця та суб'єкта господарювання, що здійснює виробництво електричної енергії на атомних електростанціях.

Для забезпечення покриття економічно обґрунтованих витрат гарантованого покупця на виконання спеціальних обов'язків із закупівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом гарантований покупець одночасно з виконанням обов'язку з купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом надає послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії суб'єкту господарювання, що здійснює виробництво електричної енергії на атомних електростанціях.

Розмір вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії розраховується гарантованим покупцем і затверджується Регулятором.

З 1 липня 2020 року гарантований покупець отримує компенсацію за куплену у виробників за "зеленим" тарифом електричну енергію відповідно до частини шостої статті 65 цього Закону.

4. Права та обов'язки учасників ринку електричної енергії, передбачені статтями 30, 33, 46, 51, 57 та 65 цього Закону, які стосуються купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, участі на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та/або на балансуєчому ринку, виникають з дати початку дії нового ринку електричної енергії.

5. До початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі функції, права та обов'язки оператора системи передачі відповідно до цього Закону виконує державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України.

До набрання чинності статтею 68 цього Закону оператор системи передачі (до початку його діяльності - державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України) здійснює балансування з метою надання/отримання аварійної допомоги операторам систем передачі суміжних держав відповідно до контрактів про надання/отримання аварійної допомоги, укладених між відповідними операторами систем передачі, на умовах, погоджених Регулятором. Купівля/продаж електричної енергії з цією метою здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України.

6. До початку діяльності Регулятора, що має бути утворений з дотриманням вимог щодо самостійності та незалежності на підставі окремого закону, функції, права та обов'язки Регулятора відповідно до цього Закону виконує діюча на день набрання чинності цим Законом Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

7. Координація роботи із запровадження нового ринку електричної енергії, передбаченого цим Законом, та контроль за виконанням необхідних організаційних та нормативно-правових заходів здійснюються координаційним центром із забезпечення запровадження нового ринку електричної енергії (далі - Координаційний центр). Координаційний центр є консультативно-дорадчим органом при Кабінеті Міністрів України, основними завданнями якого, зокрема, є:

координація роботи державних органів, установ, організацій та суб'єктів господарювання з питань запровадження нового ринку електричної енергії;

підготовка пропозицій та рекомендацій щодо заходів, пов'язаних із впровадженням нового ринку електричної енергії;

контроль за виконанням заходів щодо запровадження нового ринку електричної енергії.

Координаційний центр функціонує до запровадження нового ринку електричної енергії. Рішення Координаційного центру не можуть впливати на незалежність Регулятора.

8. Ліцензія на провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії, видана до дня набрання чинності цим Законом, діє до видачі відповідної ліцензії оператору системи передачі згідно з цим Законом.

До видачі відповідної ліцензії оператору системи передачі функції оператора системи передачі, визначені цим Законом, виконує державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління.

Діяльність з виробництва електричної енергії здійснюється на підставі чинних ліцензій, виданих до дня набрання чинності цим Законом, до дати, з якої починає діяти новий ринок електричної енергії.

9. Протягом першого року функціонування ринку "на добу наперед" гранична нижня межа обов'язкового продажу електричної енергії виробниками на цьому ринку (крім виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії) не може бути меншою 10 відсотків їхнього місячного обсягу відпуску електричної енергії за відповідний період попереднього року.

10. Максимальний строк дії двосторонніх договорів, укладених з дати початку дії нового ринку електричної енергії до 31 грудня 2020 року, не може перевищувати одного року, крім договорів з виробниками електричної енергії за "зеленим" тарифом.

11. Частка відшкодування гарантованому покупцю суб'єктами господарювання, які виробляють електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію вітру, сонячного випромінювання, та на об'єктах електроенергетики, що використовують гідроенергію (лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), яким встановлено "зелений" тариф і які входять до складу балансуєвої групи виробників за "зеленим" тарифом, вартості врегулювання небалансу гарантованого покупця становить:

до 31 грудня 2020 року - 0 відсотків;

з 1 січня 2021 року - 10 відсотків;

з 1 січня 2022 року - 20 відсотків;

з 1 січня 2023 року - 30 відсотків;

з 1 січня 2024 року - 40 відсотків;

з 1 січня 2025 року - 50 відсотків;

з 1 січня 2026 року - 60 відсотків;

з 1 січня 2027 року - 70 відсотків;

з 1 січня 2028 року - 80 відсотків;

з 1 січня 2029 року - 90 відсотків;

з 1 січня 2030 року - 100 відсотків.

До 31 грудня 2029 року відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію вітру, та входить до складу балансуєної групи виробників за "зеленим" тарифом, вартості свого небалансу гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії такого суб'єкта господарювання від його погодинного графіка відпуску електричної енергії більш як на 20 відсотків.

До 31 грудня 2029 року відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують гідроенергію (лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), та входить до складу балансуєної групи виробників за "зеленим" тарифом, вартості врегулювання свого небалансу гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії такого суб'єкта господарювання від його погодинного графіка відпуску електричної енергії більш як на 5 відсотків.

До 31 грудня 2029 року відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію сонячного випромінювання, та входить до складу балансуєної групи виробників за "зеленим" тарифом, вартості свого небалансу гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії такого суб'єкта господарювання від його погодинного графіка відпуску електричної енергії більш як на 10 відсотків.

До 31 грудня 2029 року частка відшкодування вартості врегулювання небалансу гарантованому покупцю суб'єктами господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), введених в експлуатацію до дня набрання чинності цим Законом, становить 0 відсотків.

З 31 грудня року, в якому відбулося фактичне досягнення всіма суб'єктами господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, у щорічному енергетичному балансі України частки в розмірі 5 відсотків і більше відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію вітру, вартості його небалансу гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії таким суб'єктом господарювання від його погодинного графіка відпуску електричної енергії більш як на 10 відсотків; для суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію сонячного випромінювання, - у разі відхилення більш як на 5 відсотків; для суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують гідроенергію (лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), - у разі відхилення більш як на 5 відсотків. Підтвердження

досягнення всіма суб'єктами господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, у щорічному енергетичному балансі України частки в розмірі 5 відсотків і більше здійснюється уповноваженим Кабінетом Міністрів України центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

12. З метою забезпечення надійного та безперебійного централізованого тепlopостачання населення Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про тимчасову підтримку деяких виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, для проведення їх реконструкції та/або модернізації.

12.1. **Порядок** надання підтримки виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, затверджується Кабінетом Міністрів України та повинен містити:

вимоги до аудиту технічного стану теплоелектроцентралі;

вимоги до техніко-економічного обґрунтування доцільності їх реконструкції та/або модернізації;

зобов'язання виробника щодо реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі;

умови придбання послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

12.2. Рішення про тимчасову підтримку приймається індивідуально для кожного виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, у разі:

вищої за ринкову ціну собівартості виробництва електричної енергії теплоелектроцентраллю без проведення реконструкції та/або модернізації;

відсутності альтернативних джерел теплової енергії на території тепlopостачання теплоелектроцентралі;

наявності техніко-економічного обґрунтування, розробленого за результатами аудиту технічного стану теплоелектроцентралі, щодо доцільності реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі порівняно з будівництвом нових альтернативних джерел тепlopостачання;

наявності техніко-економічного обґрунтування щодо доцільності реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі для ОЕС України.

12.3. Рішення про тимчасову підтримку виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, або про відмову в підтримці приймається протягом трьох місяців з дня звернення такого виробника на підставі висновку комісії, склад якої визначається Кабінетом Міністрів України. До складу комісії входять посадові (службові) особи:

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі;

Регулятора;

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства;

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики;

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива;

органів місцевого самоврядування, повноваження яких поширюються на територію теплопостачання теплоелектроцентралі;

відповідного виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі;

інших органів державної влади, проектних, наукових установ, галузевих громадських організацій (за згодою).

12.4. Вимоги до техніко-економічного обґрунтування доцільності реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі мають стосуватися, зокрема:

типу основного палива до та після реконструкції та/або модернізації;

зміни електричної та теплової потужності у результаті реконструкції та/або модернізації;

співвідношення теплової та електричної потужності при реконструкції та/або модернізації;

рівня питомих витрат палива на виробництво електричної та теплової енергії;

рівня викидів шкідливих речовин;

використання при заміні основних елементів обладнання новітніх технологій, що забезпечить підвищення коефіцієнта корисної дії об'єкта реконструкції та/або модернізації.

12.5. Реконструкція та/або модернізація теплоелектроцентралі здійснюється за рахунок коштів виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, та/або власника такої теплоелектроцентралі.

12.6. Тимчасова підтримка виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, надається шляхом запровадження державної регульованої ціни на електричну енергію, вироблену на такій теплоелектроцентралі, на строк реконструкції та/або модернізації та повернення залучених з цією метою коштів, але не більше граничного строку, встановленого підпунктом 12.9 цього пункту.

12.7. Державна регульована ціна закупівлі електричної енергії, виробленої на теплоелектроцентралях, встановлюється Регулятором для кожної окремої теплоелектроцентралі на обсяг відпуску електричної енергії, визначений на підставі графіка виробництва теплової енергії. Методика розрахунку державної регульованої ціни на електричну енергію для виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, затверджується Регулятором та має забезпечувати відшкодування економічно обґрунтованих витрат, у тому числі покриття обґрунтованих інвестицій, та отримання прибутку з урахуванням справедливого розподілу витрат між діяльністю з виробництва електричної та теплової енергії.

12.8. Відповідна тимчасова підтримка діє за умови дотримання виробником зобов'язань щодо виконання робіт з реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі та строків реалізації етапів проекту реконструкції та/або модернізації.

Моніторинг виконання зобов'язань щодо реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі, у тому числі строків реалізації етапів виконання проекту, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, щонайменше один раз на рік.

За результатами моніторингу Кабінет Міністрів України може переглянути рішення про тимчасову підтримку виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі.

12.9. Виробники, стосовно яких прийнято рішення про тимчасову підтримку, надають оператору системи передачі послугу з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії до 1 липня 2024 року.

Оператор системи передачі укладає договори про надання послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

Вартість послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії повинна забезпечувати теплоелектроцентралям покриття різниці між вартістю електричної енергії за державною регульованою ціною та вартістю цієї електричної енергії за цінами ринку "на добу наперед".

Зобов'язання щодо оплати послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії виникають у оператора системи передачі після укладення договору про надання відповідної послуги. Типовий договір про надання послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії затверджується Регулятором та передбачає порядок зміни умов тимчасової підтримки виробників або скасування придбання відповідної послуги у разі невиконання виробником зобов'язань щодо реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі.

12.10. Регулятор щороку встановлює граничні показники обсягу та вартості послуг з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, в межах яких оператор системи передачі здійснює придбання таких послуг.

Джерелом фінансування послуг з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії є тариф оператора системи передачі.

13. Під час здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу вертикально інтегрований суб'єкт господарювання повинен не пізніше ніж через 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом вжити заходів для відокремлення оператора системи розподілу від виробництва, передачі, постачання електричної енергії шляхом створення відповідних суб'єктів господарювання.

З метою забезпечення надійного та безперервного постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам відокремлення оператора системи розподілу, кількість приєднаних споживачів до системи розподілу якого перевищує 100 тисяч, здійснюється з урахуванням вимог цього пункту, а саме:

суб'єкт господарювання, створений у результаті здійснення заходів з відокремлення з метою забезпечення постачання електричної енергії споживачам, у строк не пізніше ніж 12 місяців з дня

набрання чинності цим Законом зобов'язаний в установленому порядку отримати ліцензію на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії;

упродовж двох років з дня отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії такий електропостачальник виконує функції постачальника універсальних послуг на закріпленій території, яка визначається як область, міста Київ та Севастополь, Автономна Республіка Крим, на якій до відокремлення провадив свою діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом вертикально інтегрований суб'єкт господарювання.

Упродовж строку виконання електропостачальником, створеним у результаті здійснення заходів з відокремлення, функцій постачальника універсальних послуг:

тариф на послуги постачальника універсальних послуг встановлюється Регулятором відповідно до затвердженої ним методики;

надання універсальних послуг здійснюється з дотриманням умов щодо виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів, передбачених статтею 62 цього Закону.

До дати запровадження двосторонніх договорів, ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку постачальник універсальних послуг купує електричну енергію для постачання споживачам відповідно до [Закону України "Про електроенергетику"](#), а ціни, за якими постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії побутовим споживачам, встановлюються Регулятором.

Споживачі (крім побутових та малих непобутових споживачів), яким на день набрання чинності цим Законом здійснював постачання електричної енергії постачальник за регульованим тарифом, мають обрати собі електропостачальника та укласти з ним договір постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж через 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом. Оператор системи розподілу за згодою відповідного споживача повинен надати електропостачальнику інформацію про споживача, необхідну для зміни електропостачальника.

Передача постачальнику універсальних послуг персональних даних побутових та малих непобутових споживачів під час здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу не потребує отримання згоди та повідомлення таких споживачів про передачу персональних даних і вважається такою, що здійснена в загальносуспільних інтересах з метою забезпечення постачання електричної енергії споживачам.

До обрання споживачами (крім побутових та малих непобутових споживачів) електропостачальника постачання електричної енергії таким споживачам здійснюється постачальником за регульованим тарифом за роздрібними тарифами, що регулюються Регулятором відповідно до затвердженої ним методики.

У разі необрання споживачем (крім побутового та малого непобутового споживача) нового електропостачальника протягом 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом постачання електричної енергії такому споживачу здійснюється постачальником "останньої надії" відповідно до статті 64 цього Закону.

Ліцензії на провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом підлягають анулюванню не пізніше ніж через 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом. До

анулювання зазначених ліцензій діяльність з розподілу та постачання електричної енергії провадиться на підставі чинних ліцензій, що були видані до дня набрання чинності цим Законом.

Діяльність з розподілу електричної енергії через 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом здійснюється на підставі нових ліцензій на провадження діяльності з розподілу електричної енергії.

Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання повинен не пізніше ніж через сім місяців з дня набрання чинності цим Законом надати Регулятору інформацію про здійснення заходів з відокремлення та інформувати Регулятора про їх виконання.

Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання повинен забезпечити інформування споживачів про здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу, зокрема щодо умов постачання електричної енергії під час та після відокремлення, шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті постачальника за регульованим тарифом та на платіжних документах.

За відсутності електропостачальника для здійснення функцій постачальника універсальних послуг на закріпленій території у встановлений цим пунктом строк Кабінет Міністрів України проводить конкурс на визначення постачальника універсальної послуги відповідно до статті 63 цього Закону.

Виконання вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання вимог щодо відокремлення оператора системи розподілу, передбачених цим Законом, не є порушенням зобов'язань, які випливають з умов договорів (контрактів) купівлі-продажу об'єктів приватизації (акцій, часток), у тому числі умов продажу об'єктів приватизації (акцій, часток), і не потребує надання згоди Фонду державного майна України або інших органів приватизації.

Прийняття інвестором (покупцем) об'єктів приватизації (акцій, часток) рішень про відокремлення оператора системи розподілу на виконання вимог цього Закону не є порушенням зобов'язань, які випливають з умов договорів (контрактів) купівлі-продажу об'єктів приватизації (акцій, часток), у тому числі умов продажу об'єктів приватизації (акцій, часток).

У разі відокремлення оператор системи розподілу є правонаступником в частині прав та обов'язків:

пов'язаних із провадженням діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та із провадженням діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами за договорами на постачання електричної енергії та про користування електричною енергією;

за укладеними договорами про приєднання до електричних мереж;

за укладеними договорами спільного використання технологічних електричних мереж;

за договорами, укладеними з державним підприємством, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, судовими рішеннями, прийнятими у справах щодо цього підприємства;

за кредитними договорами, договорами застави, поруки, обумовленими провадженням діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та провадженням діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами;

за зобов'язаннями, пов'язаними з купівлею-продажем, ремонтом, будівництвом та іншими операціями з майном, яке забезпечує діяльність оператора системи розподілу;

за зобов'язаннями, пов'язаними з емісією, володінням цінними паперами та іншими зобов'язаннями, пов'язаними з власними або придбаними цінними паперами.

Вимоги щодо порядку відокремлення оператора системи розподілу, встановлені цим пунктом, не є обов'язковими для оператора системи розподілу, кількість приєднаних споживачів до системи розподілу якого не перевищує 100 тисяч.

14. Оператору системи передачі та оператору ринку не пізніше 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом розпочати здійснення тестових операцій з купівлі-продажу електричної енергії на відповідних сегментах нового ринку електричної енергії.

15. Оптовий постачальник електричної енергії провадить діяльність до повного погашення своєї кредиторської та дебіторської заборгованості за електричну енергію.

16. Кабінету Міністрів України:

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом провести реорганізацію підприємства, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, шляхом виділу з його складу структурних підрозділів (філій) оператора ринку та гарантованого покупця та протягом 24 місяців створити на їх базі підприємства, що будуть виконувати відповідні функції. При цьому з дати початку дії нового ринку електричної енергії гарантований покупець є правонаступником оптового постачальника електричної енергії за договорами купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, укладеними оптовим постачальником електричної енергії з виробниками, яким встановлено "зелений" тариф;

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом провести корпоратизацію підприємства, що здійснює диспетчерське управління ОЕС України та передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, з урахуванням вимог цього Закону щодо відокремлення оператора системи передачі;

протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити подання оператором системи передачі запиту на сертифікацію до Регулятора;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом провести реорганізацію Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії шляхом утворення центрального органу виконавчої влади, що здійснює державний нагляд (контроль) в галузі електроенергетики;

до 1 липня 2020 року провести конкурс з вибору постачальників універсальних послуг відповідно до цього Закону;

протягом 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити проведення підприємством, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, та державним підприємством, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України, закупівлі та впровадження в експлуатацію програмного та технічного забезпечення, товарів та послуг, необхідних для забезпечення функціонування ринку "на добу наперед", внутрішньодобового ринку та балансуєчого ринку, виконання функцій оператора системи передачі, адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, гарантованого покупця;

забезпечити виконання Фондом державного майна України таких положень:

вжити заходів для виконання електропостачальними компаніями, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 50 відсотків та функції з управління якими передані Фонду державного майна України, вимог щодо відокремлення та незалежності оператора системи розподілу, встановлених цим Законом,

сприяти прийняттю інвестором (покупцем) об'єктів приватизації (акцій, часток) електропостачальних компаній рішень про відокремлення видів діяльності на виконання вимог цього Закону з дотриманням умов договорів (контрактів) купівлі-продажу об'єктів приватизації (акцій, часток) таких електропостачальних компаній, зокрема умов продажу об'єктів приватизації (акцій, часток),

у процесі приватизації енергопостачальних компаній (акцій, часток) за рекомендацією конкурсної комісії включати до умов продажу та умов договорів купівлі-продажу таких компаній зобов'язання інвестора (покупця) щодо здійснення юридичного та організаційного відокремлення діяльності з розподілу від інших видів діяльності;

протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом затвердити порядок надання підтримки виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом затвердити необхідні нормативно-правові акти, передбачені цим Законом;

протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо особливостей погашення заборгованості за електричну енергію, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект про внесення змін до [Податкового кодексу України](#) щодо забезпечення функціонування нового ринку електричної енергії;

у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом внести на розгляд Верховної Ради України проекти змін до законодавчих актів України, що впливають із цього Закону.

17. Регулятору:

затвердити такі документи:

протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом - правила ринку, правила ринку "на добу наперед", правила управління обмеженнями та порядок розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, кодекс комерційного обліку, [кодекс системи передачі](#), [кодекс систем розподілу](#), методика (порядок) формування плати за приєднання до системи передачі та систем розподілу, [правила роздрібного ринку](#);

протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом - порядок здійснення купівлі та продажу електричної енергії гарантованим покупцем з метою виконання спеціальних обов'язків на перехідний період;

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом - нормативно-правові акти, необхідні для забезпечення відокремлення діяльності з розподілу та постачання електричної енергії;

протягом двох місяців з дня набрання чинності цим Законом - порядок здійснення сертифікації оператора системи передачі;

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом - ліцензійні умови провадження господарської діяльності із здійснення функцій оператора ринку, гарантованого покупця, з виробництва електричної енергії, з трейдерської діяльності;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити прийняття та затвердження інших нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

18. Виробникам електричної енергії, яким на день набрання чинності цим Законом встановлена інвестиційна складова до тарифу на електричну енергію та нарахування якої розпочато, завершити реалізацію проектів, схвалених [розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2004 року N 648](#), у строк, визначений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, за умови досягнення техніко-економічних показників, передбачених проектною документацією, затвердженою або схваленою в установленому порядку.

Регулятору забезпечити нарахування до 1 липня 2019 року інвестиційної складової до тарифу на електричну енергію виробників, визначених в абзаці першому цього пункту.

Кабінету Міністрів України забезпечити завершення виплати величини інвестиційної складової до 1 липня 2020 року відповідно до статті 62 цього Закону.

19. Державному підприємству, що здійснює діяльність з оптового постачання електричної енергії, розробити та подати Регулятору проект правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом.

20. Державному підприємству, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України та передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

розробити та подати на затвердження Регулятору проекти правил ринку, проект кодексу системи передачі, проект кодексу комерційного обліку, проект правил управління обмеженнями та порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних електричних мереж;

розробити та подати на погодження Регулятору програму заходів з недопущення конфлікту інтересів, передбачену статтею 33 цього Закону;

розробити проекти нормативно-правових актів, необхідних для впровадження надання допоміжних послуг.

21. Кабінету Міністрів України, центральним органам виконавчої влади, Регулятору протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

22. Нормативно-правові акти, прийняті на виконання [Закону України "Про електроенергетику"](#), діють до набрання чинності нормативно-правовими актами, затвердженими на виконання цього Закону.

23. Визнати такими, що втратили чинність:

[Закон України "Про електроенергетику"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 1, ст. 1 із наступними змінами), крім:

визначення термінів "енергогенеруючі компанії", "енергопостачальники", "оптовий ринок електричної енергії України", "учасники оптового ринку електричної енергії України", "граничні показники", "поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії", "алгоритм оптового ринку електричної енергії", "оптове постачання електричної енергії", "уповноважений банк", передбачених статтею 1, які втрачають чинність з дати початку дії нового ринку електричної енергії;

статті 9, яка втрачає чинність через 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом;

абзаців першого і другого частини другої статті 12, які втрачають чинність з дати початку дії нового ринку електричної енергії;

статей 15, 15¹, 17, які втрачають чинність з дати початку дії нового ринку електричної енергії;

[Закон України "Про засади функціонування ринку електричної енергії України"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., N 22, ст. 781 із наступними змінами).

24. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у [Господарському кодексі України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., NN 18 - 22, ст. 144):

у статті 275:

абзац другий частини першої викласти в такій редакції:

"Окремим видом договору енергопостачання є договір постачання електричної енергії споживачу. Особливості постачання електричної енергії споживачам та вимоги до договору постачання електричної енергії споживачу встановлюються Законом України "Про ринок електричної енергії";

частину четверту виключити;

статтю 276 доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Особливості визначення кількості (обсягів), якості, строків, ціни та порядку розрахунків за договором постачання електричної енергії споживачу встановлюються Законом України "Про ринок електричної енергії";

статтю 277 виключити;

частину третю статті 278 викласти в такій редакції:

"3. Правові умови організації та здійснення купівлі-продажу електричної енергії встановлюються Законом України "Про ринок електричної енергії";

2) у [Законі України "Про електроенергетику"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 1, ст. 1 із наступними змінами):

у статті 15:

у частині першій:

перше речення доповнити словами і цифрами "крім електричної енергії, що купується (продається) відповідно до розділу XVII Закону України "Про ринок електричної енергії";

друге речення виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

"До прийняття рішення про запровадження нового ринку електричної енергії, передбаченого Законом України "Про ринок електричної енергії", функціонування оптового ринку електричної енергії України здійснюється з урахуванням особливостей, визначених розділом XVII Закону України "Про ринок електричної енергії";

3) у Законі України "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 37, ст. 332 із наступними змінами):

у розділі "Орган управління Міненерго" переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, виключити таку позицію:

"00100227 Державне підприємство "Національна енергетична компанія "Укренерго" 252032, м. Київ, вул. Комінтерну, 27";

розділ "Орган управління Міненерго" переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, доповнити такою позицією:

"00100227 Державне підприємство "Національна енергетична компанія "Укренерго" 252032, м. Київ, вул. Симона Петлюри, 25";

4) частину четверту статті 14 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 40, ст. 365; 2011 р., N 45, ст. 484; 2016 р., N 28, ст. 533) доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"Електроенергетичні підприємства, які не зобов'язані публікувати фінансову звітність відповідно до цієї статті, забезпечують доступність своєї фінансової звітності для ознайомлення громадськості за місцезнаходженням виконавчого органу підприємства";

5) у Законі України "Про природні монополії" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., N 30, ст. 238 із наступними змінами):

частину першу статті 3 викласти в такій редакції:

"1. Законодавство України про природні монополії складається з цього Закону, Повітряного кодексу України, Кодексу торговельного мореплавства України, законів України "Про захист економічної конкуренції", "Про транспорт", "Про трубопровідний транспорт", "Про залізничний транспорт", "Про ринок електричної енергії", "Про державне регулювання у сфері комунальних послуг", "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг", "Про ринок природного газу", "Про питну воду та питне водопостачання", "Про тепlopостачання", інших законів України, що встановлюють особливості здійснення господарської діяльності у сферах природних монополій";

в абзаці сьомому частини першої статті 5 слова "магістральними та міждержавними електричними мережами" виключити;

абзац шостий частини першої статті 6 викласти в такій редакції:

"постачання електричної енергії споживачам";

абзац п'ятий частини першої статті 15 після слів "щодо встановлення тарифів" доповнити словами "та інших рішень, передбачених законом";

в абзаці шостому частини першої статті 17 слова "Про електроенергетику" замінити словами "Про ринок електричної енергії";

б) у [Законі України "Про альтернативні джерела енергії"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 24, ст. 155 із наступними змінами):

у статті 1:

доповнити абзацами десятим - дев'ятнадцятим такого змісту:

"відновлювані джерела енергії - відновлювані невикопні джерела енергії, а саме енергія сонячна, вітрова, аеротермальна, геотермальна, гідротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів;

вітрова електростанція - група вітрових електричних установок або окрема вітрова електроустановка, устаткування і споруди, розташовані на певній території, які функціонально пов'язані між собою і становлять єдиний комплекс, призначений для виробництва електричної енергії шляхом перетворення кінетичної енергії вітру в електричну енергію;

вітрова електроустановка - електрична установка, що перетворює кінетичну енергію вітру в електричну енергію;

виробництво елементів обладнання об'єкта електроенергетики - діяльність, пов'язана з випуском продукції, яка включає виконання достатнього рівня виробничих та технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з [УКТ ЗЕД](#) на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків, при цьому операції, що здійснюються в процесі виробництва, не повинні бути простими складальними операціями згідно з положеннями митного законодавства;

гарантія походження електричної енергії - документ, виданий суб'єктом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, на запит виробника електричної енергії, який підтверджує, що частка або визначена кількість електричної енергії вироблена з відновлюваних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

"зелений" тариф - спеціальний тариф, за яким закупається електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

мікрогідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої не перевищує 200 кВт;

мінігідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої становить більше 200 кВт, але не перевищує 1 МВт;

мала гідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої становить більше 1 МВт, але не перевищує 10 МВт;

черга будівництва електричної станції - група електричних установок або окрема установка, устаткування і споруди, розташовані на певній території, які функціонально пов'язані між собою і становлять єдиний комплекс, призначений для виробництва електричної енергії, що відповідно до проектної документації на будівництво є частиною об'єкта електроенергетики. Черга будівництва електричної станції може складатися з пускових комплексів";

розділ II доповнити статтями 9¹ і 9² такого змісту:

"Стаття 9¹. Стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії

"Зелений" тариф встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями).

"Зелений" тариф встановлюється для кожного суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії, за кожним видом альтернативної енергії та для кожного об'єкта електроенергетики або для кожної черги будівництва електростанції (пускового комплексу).

"Зелений" тариф на електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств, встановлюється єдиним для кожного виду альтернативного джерела енергії.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії вітру.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біомаси, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з біомаси. Для цілей цього Закону біомасою вважається невикопна біологічно відновлювана речовина органічного походження, здатна до біологічного розкладу, у вигляді продуктів, відходів та залишків лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства і технологічно пов'язаних з ними галузей промисловості, а також складова промислових або побутових відходів, здатна до біологічного розкладу.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біогазу, утвореного з біомаси в результаті біологічного розкладу, біогазу, отриманого шляхом примусової газифікації біомаси, біогазу, отриманого з відведених місць чи об'єктів, на яких здійснюються операції із зберігання та/або захоронення відходів, утвореного з біомаси як складової промислових або побутових відходів, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу

напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з біогазу. Для цілей цього Закону біогазом вважається газ з біомаси.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання.

"Зелений" тариф для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання, для приватних домогосподарств.

"Зелений" тариф для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії вітру, для приватних домогосподарств.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які експлуатують мікро-, міні- або малі гідроелектростанції, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої відповідно мікро-, міні- або малими гідроелектростанціями.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з геотермальної енергії, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з геотермальної енергії.

Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні:

Категорії об'єктів електроенергетики, для яких застосовується "зелений" тариф	Коефіцієнт "зеленого" тарифу для об'єктів або його черг / пускових введених в експлуатацію						
	по 31.03.2013 включно	з 01.04.2013 по 31.12.2014	з 01.01.2015 по 30.06.2015	з 01.07.2015 по 31.12.2015	з 01.01.2016 по 31.12.2016	з 01.01.2017 по 31.12.2019	з 01.01.2020 по 31.12.2020
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 600 кВт	1,20	-	-	-	-	-	-
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких більша за	1,40	-	-	-	-	-	-

600 кВт, але не перевищує 2000 кВт							
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких перевищує 2000 кВт	2,10	-	-	-			
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру вітроелектростанціями, які складаються з вітроустановок одиничною встановленою потужністю, що не перевищує 600 кВт	-	1,20	1,08	1,08			
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру вітроелектростанціями, які складаються з вітроустановок одиничною встановленою потужністю від 600 кВт, але не більше 2000 кВт	-	1,40	1,26	1,26			
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру вітроелектростанціями, які складаються з вітроустановок одиничною встановленою потужністю більше 2000 кВт	-	2,10	1,89	1,89			
для електричної енергії, виробленої з біомаси	2,30	2,30	2,07	2,30			
для електричної енергії, виробленої з біогазу	-	2,30	2,07	2,30			
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання наземними об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 10 МВт	8,64	6,30	5,67	3,15	2,97	2,79	
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання наземними об'єктами електроенергетики,	4,80	3,50	3,15		2,97	2,79	

величина встановленої потужності яких перевищує 10 МВт							
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких перевищує 100 кВт	8,28	6,48	5,83	-			
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких не перевищує 100 кВт	7,92	6,66	5,99	-			
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах будинків, будівель та споруд	-	-	-	3,35	3,20	3,04	
для електричної енергії, виробленої мікрогідроелектростанціями	2,16	3,60	3,24	3,24			
для електричної енергії, виробленої мінігідроелектростанціями	2,16	2,88	2,59	2,59			
для електричної енергії, виробленої малими гідроелектростанціями	2,16	2,16	1,94	1,94			
для електричної енергії, виробленої з геотермальної енергії	-	-	-	2,79			

Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої генеруючими установками приватних домогосподарств з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні:

Категорії генеруючих установок приватних домогосподарств, для яких застосовується "зелений" тариф	Коефіцієнт "зеленого" тарифу для приватних домогосподарств, заява-повідомлення встановлення генеруючих установок яких зареєстрована енергопостачальником							
	по 31.03.2013 включно	з 01.04.2013 по 31.12.2014	з 01.01.2015 по 30.06.2015	з 01.07.2015 по 31.12.2015	з 01.01.2016 по 31.12.2016	з 01.01.2017 по 31.12.2019	з 01.01.2020 по 31.12.2024	з 01.01.2025 по 31.12.2025
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання генеруючими установками приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт	-	6,66	5,99	3,72	3,53	3,36	3,02	
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру генеруючими установками приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт	-	-	-		2,16		1,94	

Підтвердженням факту та дати введення в експлуатацію об'єкта електроенергетики, у тому числі черги будівництва електричної станції (пускового комплексу), що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), є виданий уповноваженим органом сертифікат,

що засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта проектній документації та підтверджує його готовність до експлуатації, або зареєстрована відповідно до законодавства декларація про готовність об'єкта до експлуатації.

У разі якщо на об'єкті електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), відповідно до цієї статті мають застосовуватися різні коефіцієнти "зеленого" тарифу, на такому об'єкті має бути встановлений окремий комерційний облік за кожною чергою (пусковим комплексом) та/або установкою, для яких застосовується окремий коефіцієнт "зеленого" тарифу.

Для суб'єктів господарювання та приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, "зелений" тариф встановлюється до 1 січня 2030 року. Фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання та приватних домогосподарств встановлюється шляхом перерахування в євро "зеленого" тарифу, розрахованого за правилами цього Закону, станом на 1 січня 2009 року за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату.

"Зелений" тариф для об'єктів електроенергетики, введених в експлуатацію до 31 грудня 2024 року, та приватних домогосподарств, договір про купівлю-продаж електричної енергії з якими укладено до 31 грудня 2024 року, не може бути меншим за фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу, який на дату останнього у кожному кварталі засідання Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, перераховується у національну валюту за середнім офіційним валютним курсом Національного банку України за останніх 30 календарних днів, що передують даті такого засідання.

До "зеленого" тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) на об'єктах електроенергетики, у тому числі на чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, встановлюється надбавка за дотримання на відповідних об'єктах визначеного статтею 9² цього Закону рівня використання обладнання українського виробництва. Надбавка до "зеленого" тарифу за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва встановлюється та підлягає застосуванню на весь строк дії "зеленого" тарифу. Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва не встановлюється до "зеленого" тарифу на електричну енергію, вироблену об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств.

Держава гарантує, що для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на введених в експлуатацію об'єктах електроенергетики, буде застосовуватися порядок стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, встановлений відповідно до положень цієї статті на дату введення в експлуатацію об'єктів електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. У разі внесення змін до законодавства, що регулює порядок стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, суб'єкти господарювання можуть обрати новий порядок стимулювання.

Держава гарантує закріплення на законодавчому рівні на весь строк застосування "зеленого" тарифу вимог щодо закупівлі у кожному розрахунковому періоді електричної енергії, виробленої на

об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) і не проданої за договорами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, за встановленим "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього, встановленої відповідно до статті 9² цього Закону, в обсягах та порядку, визначених [статтею 15 Закону України "Про електроенергетику"](#), а з дати початку дії нового ринку електричної енергії - в обсягах та порядку, визначених статтею 65 Закону України "Про ринок електричної енергії", а також щодо розрахунків за таку електричну енергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами.

Стаття 9². Надбавка до "зеленого" тарифу за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва

Для введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року об'єктів електроенергетики, у тому числі черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), до "зеленого" тарифу встановлюється надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва.

Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва є фіксованою у визначених цим Законом відсотках доплатою до "зеленого" тарифу, пропорційною до рівня використання суб'єктом господарювання на відповідному об'єкті електроенергетики обладнання українського виробництва.

Розмір надбавки до "зеленого" тарифу, %	Рівень використання обладнання українського виробництва, %
5	30 та більше, але менше 50
10	50 та більше

Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва для відповідного об'єкта електроенергетики встановлюється у грошовому виразі Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на кожен дату перерахунку фіксованого мінімального розміру "зеленого" тарифу.

Порядок визначення рівня використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), та встановлення відповідної надбавки до "зеленого" тарифу затверджується Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Відповідність рівня використання обладнання українського виробництва вимогам, встановленим цим Законом, визначається Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на підставі поданого суб'єктом господарювання розрахунку та підтвердних документів.

Рівень використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), визначається як сума відповідних питомих відсоткових показників елементів обладнання. У разі наявності декількох однакових елементів обладнання на відповідному об'єкті електроенергетики (черзі / пусковому комплексі) питомий відсотковий показник такого елемента обладнання приймається до розрахунку рівня використання обладнання українського виробництва лише за умови українського походження кожного з таких однакових елементів. Питомі відсоткові показники елементів обладнання становлять:

а) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з енергії вітру:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Лопаті	30
Башта	30
Гондола	20
Головна рама	20
Разом по об'єкту	100

;

б) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Фотоелектричні модулі	40
Металоконструкції під фотоелектричні модулі	15
Комплектна трансформаторна підстанція КТПБ-інверторна	15
Системи акумуляції енергії	15
Трекерні системи	15
Разом по об'єкту	100

;

в) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біомаси:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Котел	25
Турбогенератор	25
Мережеві насоси/водопідігрівачі	10
Система подачі палива (конвеєри безперервної дії для подачі палива)	10
Обладнання для фільтрування або очищення газів	15
Система водопідготовки	5
Градірні / конденсатори пари	5
Станції очистки господарсько-побутових стічних вод, дощових та виробничих вод, шнекові дегідратори осаду та аналогічне устаткування	5
Разом по об'єкту	100

;

г) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біогазу:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Металоконструкції / залізобетонні / сталеві конструкції, з яких побудований генератор газу (газгольдер / реактор анаеробного зброджування / газифікатор і т. п.)	35
Міксери підготовки та подачі біомаси і двигуни до них	10
Газові компресори / газодувки	5
Обладнання для фільтрування або очищення газів	15
Когенераційні установки (модулі) / електрогенераторні установки з поршневим двигуном з іскровим запалюванням	35
Разом по об'єкту	100

;

г) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біогазу, видобутого з відведених місць чи об'єктів, на яких здійснюються операції із зберігання та захоронення відходів:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Труби для видобутку та збору газу	15
Газові компресори / газодувки	15
Система збору конденсату	5
Обладнання для фільтрування або очищення газів	10
Когенераційні установки (модулі) / електрогенераторні установки з поршневим двигуном з іскровим запалюванням	45
Системи утилізації газу / факельні установки	10
Разом по об'єкту	100

;

д) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біогазу, отриманого шляхом примусової газифікації біомаси:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Система підготовки та подачі палива (конвеєри безперервної дії для подачі палива тощо)	15
Газифікатори та інфраструктура функціонування	35
Обладнання для фільтрування або очищення газів	10
Когенераційні установки (модулі) / електрогенераторні установки з поршневим двигуном з іскровим запалюванням	40
Разом по об'єкту	100

;

е) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з використанням гідроенергії на мікро-, міні- та малих гідроелектростанціях:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Турбіна гідравлічна	30
Генератор електричний	30
Головний щит управління генератора (розподільні щити, пульти та панелі)	15

Системи збудження генератора (машини та апарати електричні, що мають індивідуальні функції)	10
Регулятор до турбіни гідравлічної	10
Системи автоматичного регулювання (цифрові апарати керування)	5
Разом по об'єкту	100

;

є) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з використанням геотермальної енергії:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Гирлове обладнання свердловин	30
Турбогенератор	40
Головний щит управління генератором	5
Насоси подачі теплового носія в зону утворення пари	10
Теплообмінник охолодження теплового носія	10
Система автомагнітного регулювання	5
Разом по об'єкту	100

Виробництво наявних на об'єкті електроенергетики елементів обладнання на території України підтверджується сертифікатом (сертифікатами) походження, виданим (виданими) у встановленому порядку Торгово-промисловою палатою України (її регіональними представництвами) на такі елементи.

Держава гарантує закріплення на законодавчому рівні на весь строк застосування "зеленого" тарифу вимог щодо закупівлі у кожному розрахунковому періоді електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього, встановленої відповідно до цієї статті, в обсягах та порядку, визначених статтями 68 і 74 Закону України "Про ринок електричної енергії", а також щодо розрахунків за таку електричну енергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами";

7) частину першу статті 8 Закону України "Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 46, ст. 511; 2014 р., N 23, ст. 41) викласти в такій редакції:

"Розмір відрахувань експлуатуючої організації (оператора) на спеціальний рахунок встановлюється та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в ядерно-промисловому комплексі, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, з моменту введення ядерної установки в експлуатацію";

8) у Законі України "Про житлово-комунальні послуги" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 47, ст. 514 із наступними змінами):

в абзаці одинадцятому частини першої статті 1 слова "газо- та електропостачанням" замінити словом "газопостачанням";

в абзаці першому частини четвертої статті 5 слова "електроенергію і" та "їх" виключити;

у пункті 1 частини першої статті 13 слова "газо- та електропостачання" замінити словом "газопостачання";

пункт 1 розділу VIII "Прикінцеві положення" доповнити абзацом такого змісту:

"Порядок призначення та надання субсидій населенню для відшкодування витрат на придбання електричної енергії встановлюється Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

9) у Законі України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., N 20, ст. 278; 2011 р., N 29, ст. 272):

частину першу статті 2 викласти в такій редакції:

"Цей Закон регулює відносини, що виникають у сфері енергозбереження між власниками когенераційних установок і операторами систем розподілу незалежно від форми власності";

текст статті 3 викласти в такій редакції:

"Відносини у сфері комбінованого виробництва теплової та електричної енергії регулюються Законом України "Про енергозбереження", цим Законом та іншими нормативно-правовими актами";

в абзаці четвертому частини другої та частині третій статті 8 слова "електричну та" виключити;

частини другу і третю статті 9 виключити;

у тексті Закону слова "власник когенераційної установки" в усіх відмінках замінити словами "власник (користувач) когенераційної установки" у відповідному відмінку;

10) частину другу статті 2 Закону України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., N 48, ст. 483 із наступними змінами) після слів "захисту економічної конкуренції" доповнити словами "на відносини щодо сертифікації оператора системи передачі відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

11) розділ XVII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про акціонерні товариства" (Відомості Верховної Ради України, 2008 р., N 50 - 51, ст. 384; 2011 р., N 35, ст. 344; 2013 р., N 39, ст. 517; 2016 р., N 32, ст. 555) доповнити пунктом 9 такого змісту:

"9. Протягом чотирнадцяти місяців з дня набрання чинності Законом України "Про ринок електричної енергії" до рішень вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання про створення окремого суб'єкта господарювання шляхом виділу або поділу, які приймаються на виконання вимог пункту 13 розділу XVII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про ринок електричної енергії" щодо здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу, не застосовуються положення частини п'ятої статті 42 цього Закону. При цьому рішення про створення шляхом виділу або поділу такого окремого суб'єкта господарювання в частині прийняття рішень з питань, передбачених пунктами 2 і 23 частини другої статті 33 цього Закону, приймаються загальними зборами простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих акцій.

У разі створення такого окремого суб'єкта господарювання шляхом виділу з розміщенням акцій товариства, що виділилося, виключно серед акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, та збереженням співвідношення між акціонерами у статутному капіталі акціонерного товариства, з якого здійснено виділ, або створення такого окремого суб'єкта господарювання шляхом поділу з розміщенням акцій товариств- правонаступників виключно серед акціонерів товариства, що припинилося шляхом поділу, та збереженням співвідношення між акціонерами у статутному капіталі акціонерного товариства, що припинилося шляхом поділу, положення статей 68, 69, 82 та пунктів 2 і 3 частини шостої статті 83 цього Закону не застосовуються";

12) частину другу статті 2 Закону України "Про адміністративні послуги" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., N 32, ст. 409; 2016 р., N 51, ст. 833) доповнити пунктом 15 такого змісту:

"15) сертифікації оператора системи передачі відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

13) у Законі України "Про ліцензування видів господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., N 23, ст. 158; 2016 р., N 51, ст. 833):

абзац другий частини п'ятої статті 2 після слів "Кабінет Міністрів України" доповнити словами "або інший орган державної влади у випадках, встановлених законом";

пункт 5 частини першої статті 7 викласти в такій редакції:

"5) діяльність у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про ринок електричної енергії", і діяльність у сфері використання ядерної енергії, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених [Законом України "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії"](#);

у статті 9:

абзац перший частини другої доповнити словами "крім випадків, визначених законом";

пункт 5 частини дев'ятої після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

"виконання передбачених законом вимог щодо відокремлення і незалежності".

У зв'язку з цим абзаци третій - п'ятий вважати відповідно абзацами четвертим - шостим;

статтю 21 доповнити пунктом 7¹ такого змісту:

"7¹. Положення частин першої і третьої статті 8 цього Закону застосовуються з урахуванням вимог Закону України "Про ринок електричної енергії";

14) у [Законі України "Про публічні закупівлі"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., N 9, ст. 89):

абзац одинадцятий пункту 4 частини першої статті 1 викласти в такій редакції:

"забезпечення функціонування ринку електричної енергії, ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку, ринку допоміжних послуг, а також надання послуг адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, оператора ринку, гарантованого покупця відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії", надання допоміжних послуг на ринку допоміжних послуг та послуг із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

пункти 7 - 10 частини четвертої статті 2 викласти в такій редакції:

"7) товари і послуги на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, балансуючому ринку та ринку допоміжних послуг відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

8) електрична енергія, що купується та продається на ринку електричної енергії гарантованим покупцем, оператором ринку, оператором системи передачі, стороною, відповідальною за баланс балансуючої групи, відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

9) послуги адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, оператора ринку, гарантованого покупця відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

10) послуги із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

15) у [Законі України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., N 51, ст. 833):

у частині другій статті 2 слова "Про електроенергетику" виключити, а слова "Про засади функціонування ринку електричної енергії України" замінити словами "Про ринок електричної енергії";

у статті 22:

в абзаці першому частини першої слова "Про електроенергетику" виключити, а слова "Про засади функціонування ринку електричної енергії України" замінити словами "Про ринок електричної енергії";

в абзаці першому частини четвертої слова "Про електроенергетику" замінити словами "Про ринок електричної енергії".

Президент України
м. Київ
13 квітня 2017 року
№ 2019-VIII

П. ПОРОШЕНКО

© ООО "Информационно-аналитический центр "ЛИГА", 2018
© ООО "ЛИГА ЗАКОН", 2018

